

ZAPISNIK

devetega rednega zasedanja
Mestnega ljudskega odbora
glavnega mesta Ljubljane

Zapisnik

o IX. rednem zasedanju skupščine Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bilo v četrtek, 24. januarja 1952 od 16. do 20. ure in v petek, 25. januarja od 8. do 13. in od 16. do 20. ure v sejni dvorani
MLO, Ljubljana, Mestni trg št. 1

Predsednik skupščine Vladimir Krivic začne zasedanje, ki ga je sklicalo predsedstvo skupščine po 15. členu zakona o delu ljudskih odborov in določi, da vodi zapisnik tajnik Julijana Resnik.

Na predlog Julijane Resnik izvolijo odborniki za overitelja zapisnika Avgusta Zupeta in Fani Kvedrovo.

Tajnik ugotovi, da je od 123 izvoljenih odbornikov navzočih 111, opravičeno odsotnih je 12 odbornikov, in sicer: Bajuk Stanka, Černe Stane, Gorjanc Jožko, Gradič Miha, Jurca Branka, Košir Jože, Mirtič Franček, Mostar Ignac, Pečaver Albina, Sever Stane, Štefan Edi, Vojska Danilo.

Predsednik ugotovi sklepčnost zasedanja.

Nato prečita tajnik zapisnik VIII. rednega zasedanja, katerega predloži predsednik v obravnavo in potrditev.

Niko Pogačar pripomni, da je na 68. strani tiskanega zapisnika VIII. rednega zasedanja pri sklepih o reorganizaciji trgovin v Ljubljani izpuščen sklep, da bo predmet poslovanja trgovskega podjetja »Ekonom« v bodoče le trgovanje s špecerijskim blagom na debelo in predlaga, da se zapisnik VIII. rednega zasedanja dopolni v naslednjem:

Sklep o reorganizaciji trgovske mreže v Ljubljani (stran 68 tiskanega zapisnika) se dopolni takole:

Doda se k točki X., ki ima naslov »Sprememba poslovanja obstoječih trgovskih podjetij«, nova, t. j. 5. točka, ki se glasi:

»5. »Ekonom«: trgovina z živili in drugim špecerijskim blagom na debelo.«

Obrazložitev: MLO je na svojem VIII. rednem zasedanju razpravljal in tudi sklepal o spremembi predmeta poslovanja trg. podjetja »Ekonom« v označenem smislu. Predlog za takšno spremembo je dal na zasedanju poverjenik za trgovino, gostinstvo in turizem MLO, ter so odborniki o predmetu tudi razpravljali. Samo po pomoti pa je pri zapisovanju sklepov bil ta sklep izpuščen, čeprav ga je MLO sprejel.

Predlog za dopolnitev zapisnika je tedaj utemeljen.

Ljudski odborniki s tem popravkom sprejmejo zapisnik VIII. rednega zasedanja.

Predsednik skupščine pozove ljudske odbornike Bredo Prainfalk, Janeza Kališnika in Toneta Breclja, da opravijo zaprisego in odredi, da bo zaprisega izvršena v odmoru.

Predsednik predlaga naslednji

d n e v n i r e d :

1. Poročilo o socialističnem sektorju kmetijstva in splošnih kmetijskih problemih na področju mesta Ljubljane.
2. Polletno poročilo Okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana.
3. Poročilo o delu oblastne državne arbitraže.
4. Poročilo Komisije za probleme ljudske oblasti o svetih in komisijah državljanov.
5. Poročilo komisije Izvršilnega odbora o delu za preimenovanje ulic.
6. Sprejetje nekaterih odločb.
7. Izvolitev posvetovalnih odborov pri bankah in njihovih poslovnih enotah.

Soglasno sprejeto!

1. POROČILO O SOCIALISTIČNEM SEKTORJU KMETIJSTVA IN SPLOŠNIH PROBLEMIH NA PODROČJU MESTA LJUBLJANE.

Franc Sitar, direktor Sklada za mehanizacijo in investicijsko graditev zadrúžnega kmetijstva poroča o predmetu:

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki!

O vlogi socialističnega kmetijstva smo že parkrat govorili na svojih zasedanjih v preteklem letu, vendar je, zato ker je socialistično kmetijstvo doživljalo v zadnjih letih take bistvene spremembe, treba o tem še govoriti, saj je za preskrbo prebivalstva to izredno važno vprašanje. Ljubljana potrebuje namreč za preskrbo 128.000 prebivalcev veliko kmetijskih proizvodov. Pri vsem tem moramo vedeti, da je Ljubljana od leta 1945, ko je imela okrog 88.000 prebivalcev razširila površine zaradi zazidave, zmanjšal pa se je tako zemljiški fond, ki meri le 12.714 ha. Od tega zemljiškega fonda je 3162 ha njiv, 324 ha vrtov, 92 ha sadovnjakov, 4749 h travnikov, 306 ha pašnikov, 833 ha neplodne zemlje in 3178 ha gozdov.

Vse to nam je narekovalo, da je treba iskati tak način dela, ki nam bo omogočil večjo proizvodnjo, da bo kmetijstvo lahko dalo večji prispevek ljubljanskemu trgu, ki je bil vsa leta po osvoboditvi slabo zalo-

žen. Da bi povečali proizvodnjo, smo ustanovili mestna kmetijska posestva tako na področju mesta, kakor tudi v kmetijskem zaledju in z istim namenom smo začeli organizirati v letu 1949 kmetijske delovne zadruge.

Kako važni so ti koraki, ne samo v Ljubljani, temveč v vsej ožji in širši domovini, je bilo videti v pismu CK KPJ, kakor tudi na zasedanju Glavnega odbora OF Slovenije konec preteklega leta. Ugotovitve in kritična ocena stanja v naših KDZ so objektivne in nam zaradi tega nalagajo, da se trudimo, da bo zadružni sektor odigral tisto vlogo, ki mu je bila dana že v samem začetku t. j., da bo kot organiziran proizvajalec vplival na trg z več in boljšimi proizvodi ter z boljšo organizacijo dela dosegel zase čim večji uspeh.

Danes predstavlja socialistični sektor na področju mesta Ljubljane 72% vseh kmetijskih površin, ki so zajete v 15 kmetijskih delovnih zadrugah, 2 mestnih kmetijskih posestvih (Jesenkovo, Bokalce) ter 37 ekonomijah.

I.

V kmetijskih delovnih zadrugah so vključena 504 kmetijska gospodarstva ali 517 družin, zadružnih članov je 1698, od tega pa je za delo sposobnih le 976. Vse kmetijske delovne zadruge imajo 4862 ha kmetijske površine (gozdovi niso všteti) ter osnovnih sredstev v vrednosti 117.413.000 dinarjev. Na enega, za delo sposobnega člana, odpade ca 5 ha. Sama bližina mesta je vplivala, da se je dobršen del kmetijskega prebivalstva preusmeril v industrijo, tako da je v kmetijstvu ostala samo starejša delovna sila in je vsled tega povprečna starost zadružnika v mestu Ljubljani 52 let. Tako stanje nam toliko bolj narekuje, da se delo čim bolj mehanizira in organizira na način, da bo kmetijska proizvodnja mogoča tudi v takih pogojih. Glede tega v prvih letih obstoja kmetijskih delovnih zadrug nismo dosegli nekih bistvenih rezultatov. Rastlinska kakor tudi živalska proizvodnja je bila v privatnem sektorju precej izpod povprečja. V letu 1950 smo sicer v nekaterih zadrugah, kot n. pr. Vič, Šmartno itd., napravili precejšen korak naprej, vendar na splošno ne moremo govoriti o nekem napredku v sami proizvodnji. Pomemben korak naprej je bil napravljen v dvigu proizvodnje šele v letu 1951.

V prejšnjih letih se je stalno govorilo o pomanjkanju delovne sile v KDZ, celo frontne brigade so hodile v pomoč, dela so bila vedno v zaostanku tudi za 14 dni, včasih celo mesec dni. Kvaliteta dela je bila slaba. Samo delo, kasno in slabo opravljeno, se je odražalo tudi v proizvodnji. Edino ohišnice so bile skrbno obdelane in tudi ohišnična živina se je močno razlikovala od zadružne. Zadružne krave niso hotele dati mleka, zadružniki so trdili, da celo krave sabotirajo. Seveda to ni res. Ob formiranju zadrug so se vanje vključili tudi tisti, ki so špekulirali,

da jim bo zadruga plašč, pod katerim bodo skušali še naprej uveljavljati samo svoje osebne interese. Zadruga kot celota še ni bila tako močna, da bi bila kos takim elementom. Tudi vplivi sovražno nastrojenih nasprotnikov izven zadrug, ki jih je treba iskati med razrednimi sovražniki, kakor tudi v vrstah klera, so želi pri ustvarjanju nerazpoloženja v zadrugah precejšnje uspehe. Gospodarska slabitev zadruge, to jim je bil glavni cilj, dokazati so hoteli, da je ta oblika neprimerna in nemogoča, češ da pri nas niso dani ekonomski pogoji. Zadružno imovino so hoteli neevidentirano razteptati in si jo prisvajati. Dohodke v naturi, t. j. žito, krompir itd., so hoteli dobiti tudi za tiste, ki niso nič delali, in to seveda brezplačno, češ saj nas zadruga mora živeti. Taki in podobni primeri so bili v večini zadrug v 1949. in 1950. letu, v nekaterih zadrugah pa tudi še v 1951. letu. Vendar moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da se je stanje v marsičem spremenilo in so zadružniki začeli bolj kritično gledati na take pojave. Niso osamljeni primeri, da so zadružniki take pojave razkrinkali sami. Korak naprej je bil napravljen tudi v notranji organizaciji dela v zadrugi. Prejšnji način dela v zadrugah, v tako imenovanih brigadah, je omogočil razbijačem, da so včasih na brezpomembnih osebnih sporih zaostrovali odnose in tako slabili delovno disciplino v zadrugah, kar je seveda vplivalo na pravočasno izpolnjevanje proizvodnih nalog. Ko pa so v letu 1951 začeli organizirati dela po skupinah, se je stanje bistveno izboljšalo in so bila dela z malimi izjemami pravočasno opravljena skoraj brez pomoči frontnih organizacij, kljub slabim vremenskim prilikam, da ne govorimo o kvaliteti dela, ki se je tudi bistveno popravila. Še več, posejali in dobro obdelali so tudi posevke, ki jih prvotno po planu zadruge niso predvidele. Ne bi mogel trditi, da je notranja organizacija idealna, kakršna bi morala biti, vendar je pripomogla, da so posamezniki bili zainteresirani na proizvodnji in so za čudo tudi krave prenehale sabotirati, ker je bil zadružnik plačan po učinku dela, ne pa po delovnih dneh na papirju. Ta organizacija še ni v celoti izvedena v vseh zadrugah, vendar pa so prav ti pozitivni primeri vplivali, da se danes v vseh zadrugah o tem razpravlja in da sami zadružniki zahtevajo tako organizacijo, ki bo omogočila pravilno in pravično nagrajevanje zadružnikov po efektu dela, kar je v skladu s socialističnimi načeli »kdor zadrugi več daje, naj tudi od nje več prejema«.

Najjasnejšo sliko izboljšanja stanja v nekaterih zadrugah nam kažejo doseženi rezultati v lanskem letu, ki so bili kljub neugodnim vremenskim prilikam (vsled deževja) napram letu 1950 ogromni, čeprav je bilo pri privatnem sektorju ravno obratno. Vse to bo seveda nujno vplivalo, da se bo gospodarsko stanje v zadrugah izboljšalo in da se bodo dohodki zadružnikom povečali. Pri vsem pa seveda ne bi smeli pozabiti na tole: sprostitev trgovine in ukinitve obvezne oddaje je vplivala, da

so se cene kmetijskim pridelkom začele prosto formirati po zakonu ponudbe in povpraševanja, kar je imelo za posledico, da smo dosegli občuten padec cen kmetijskih pridelkov na trgu. Vse to nam narekuje, da pocenimo proizvodne stroške, ter da povečamo hektarske donose in da za vsako ceno v našem socialističnem kmetijstvu obdržimo rentabilnost. Gospodarsko urejene zadruga glede rentabilnosti niso občutile nobenih težkoč in jih tudi ne bodo občutile, kajti organiziran način proizvodnje omogoča znižanje proizvodnih stroškov in take zadruga se lahko odrečejo tistim obremenitvam, ki so pri individualnem gospodarstvu nujne. Sam račun nam pokaže, da stroški za par konj znašajo letno ca 130.000 dinarjev in da se konji izplačajo le, če so zaposleni vsaj 220 dni letno. Pri kmetu privatniku je rentabilnost konj izključena, ker ima ta poleg opravil s konjem še vrsto drugih del in je nujno, da mu konj takrat žre kmetijo. Tudi v KDZ imamo še vrsto takih primerov, ko imajo več konj, kakor bi bilo za zadrugo nujno potrebno. Ako bi postavili vsaj približno obremenitev na konje, kakor sem omenil zgoraj, bi se dohodki marsikateri zadrugi lahko povečali do 1.000.000 dinarjev. Prav gotovo je, da bodo zadruga v bodoče tudi temu vprašanju morale posvetiti večjo skrb, ako bodo hotele doseči večjo rentabilnost.

Kakor sem že omenil, se je gospodarsko stanje v KDZ na splošno popravilo, kar nam najbolj jasno povedo te primerjave:

KDZ	celotni promet		dnevni zaslužek	
	1950	1951	1950	1951
Ježica	8,427.043	17,776.587	166	350
Šmartno	8,430.600	12,550.763	165	258
Moste	4,255.846	6,918.992	114	180

Pripomniti moram, da so bile cene na prostem trgu nekoliko nižje, edino za mleko je cena višja kot v letu 1950. Zato gredo izkazani večji dohodki v letu 1951 v glavnem na račun povečane proizvodnje in boljše kontrole nad proizvodi. Tam, kjer so zadruga te principe upoštevale, se je to odrazilo tudi v večjem finančnem učinku.

Uvajanje gospodarskega računa v naših KDZ bo omogočilo, da bodo zadrugniki sami kontrolirali proizvodnjo ter uvedli pravilno nagrajevanje po učinku dela. Gospodarski račun bo tudi omogočil, da bodo člani zadruga lahko redno prejeli stalni del plače ter da bodo udeleženi na dobičku v tisti višini, v kateri se je njihovo delo izražalo pri živini v prirastku, v proizvodnji mleka, v poljedelstvu pa v proizvodnji sami. To nam najbolj potrjujejo primeri, ki so se že pokazali v sedanji praksi.

V KDZ Ježica so pred uvedbo tega načina nagrajevanja zadružne krave dajale komaj 650—700 litrov mleka letno. Današnja proizvodnja je plansko predvidena na 1200 litrov mleka. Skoraj vse skupine pa to količino presegajo, nekatere jo dosegajo celo do 1800 litrov mleka letno. Enak učinek se pokaže v poljedelski proizvodnji. Po prejšnjih računih je bilo predvideno za 1 ha žita 33 delovnih dni in hektarski donos 1100 kilogramov. Po novem načinu nagrajevanja so v isti zadrugi dosegli hektarski donos 1600 kg žita s porabo samo 22 delovnih dni.

Iz vsega tega se jasno vidi, da bo uvajanje gospodarskega računa v zadrugah pomagalo, da bodo delovni zadrudniki, ker bodo pravilno nagrajeni, tudi povečali zanimanje za proizvodnjo. Povečali bodo s tem hektarske donose in ustvarili večjo rentabilnost, istočasno pa dali več pridelkov na naš trg. Močno udarjeni pa bodo seveda tisti špekulanti, ki so skušali v zadrugi živeti na tuj račun. Ti smatrajo, da je zadruga krinka in da bodo pod to krinko lahko zasledovali svoje osebne koristi. Ušteli se bodo tudi tisti, ki so v službi reakcionarne duhovščine in agentov Informbiroja in skušajo vnašati nedelavnost in nerazpoloženje med delavne zadrudnike ter tako notranje razbijati zadrugo. Ti bodo propadli, ker bodo z njimi delavni zadrudniki obračunali sami. Smatram pa, da to ne zadostuje, temveč da morajo izključeni zadrudniki okusiti vse »sladkosti«, o katerih so sanjali, da jih bodo deležni kot kmetje privatniki. Tudi naša sodišča bi morala biti do takih pojavov bolj kritična in odločna ter bi se morala postaviti na stran zadruge, ne pa iskati olajševalne okolnosti za razbijače zadrug. Tak način reševanja povzroča, da se potem taki ljudje smejejo v zadrugi, »češ saj ste brez moči« in govore, da krave sabotirajo. Smo za to, da se zakoni absolutno spoštujejo, ne moremo pa dopustiti, da bi se sovražnik okoriščal na račun naše demokracije, ki je ne smemo v nobenem primeru tako pojmovati, da ne bi zaščitila tistih interesov, zaradi katerih je bilo potrebnih toliko žrtev in zaradi katerih so še danes potrebne žrtve in napor naših delovnih ljudi.

Kakor sem že omenil, se je v glavnem stanje v naših zadrugah popravilo, z izjemo nekaterih zadrug, n. pr. KDZ Črna vas, ki pa je problem, o katerem moram posebej spregovoriti.

Razvoj zadruge v Črni vasi v glavnem zavira problem Barja, o katerem bom kasneje govoril, ker je to široko vprašanje, ki zasluži posebno obravnavo. Vendar menim, da večkrat precenjujemo objektivne vzroke, ne da bi pri tem pogledali jedro, kjer so tudi subjektivni činitelji, ki ovirajo nadaljnji razvoj. Prav teh subjektivnih činiteljev je v črnovaški zadrugi na pretek. Res je, da jih močvirje v marsičem ovira, da ne morejo v taki meri uporabljati mehaničnih pripomočkov kot druge zadruge,

da je vegetacija drugačna, ko na drugih tleh, skratka res je, da so tukaj težji pogoji. Nimajo pa opravičila, da njiv ne bi mogli pravočasno obdelati, da ostane več nepokošene otave kot je bilo pokošene, kar bi predstavljalo precejšnji dohodek za zadrugo, kar potrjuje dejstvo, da dobršen del zadružnikov poleg dela na ohišnicah, obdeluje zase od privatnikov v najem vzete površine. Zaradi tega ni nič čudnega, da od 38 za delo sposobnih zadružnikov dela v zadrugi samo 9 zadružnikov, ki pa seveda ne morejo vsega in pravočasno obdelati. Smatram, da smo bili do takih pojavov preveč popustljivi in smo dopustili, da so nam sovražne parole »o nemogočih ekonomskih pogojih na Barju« zaprle pogled na iskanje vzrokov tam, kjer dejansko so. Mislim, da je sovražni propagandi, ki v glavnem izvira iz vrst klera, prav v tej zadrugi uspelo mobilizirati zadružnike za to, da s svojo pasivnostjo povzročajo, da bi bilo gospodarsko stanje v zadrugi nemogoče. Pregled živine, ki smo ga napravili, je pokazal, da zadružne krave dosegajo komaj 500 litrov mleka letno. To stanje utemeljujejo s tem, da nimajo močnih krmil in da je temu krivo slabo barjansko seno. Krave na ohišnicah, za katere so pogoji prav isti, pa z lahkoto dosegajo letno 1500 litrov mleka. Kje so torej saboterji. Smatram, da samo teh par konkretnih dokazov dovolj jasno priča, kje je treba iskati glavne vzroke neuspehov v KDZ Črna vas, kakor tudi v vseh njej podobnih zadrugah.

Govoril sem že, da je potrebno v socialističnem kmetijstvu doseči absolutno rentabilnost. Splošno je znano, da je v kmetijski proizvodnji najvišja postavka človeška delovna sila, takoj za njo pa pridejo stroški za konjsko vprego. To pomeni, da moramo prav v teh postavkah doseči absolutno znižanje. Človeško delovno silo, kakor tudi vprežno živino lahko v veliki meri nadomestijo stroji. Zato je zanimiva analiza, kakšno je stanje glede mehanizacije v socialističnem sektorju kmetijstva.

Na splošno je socialistični sektor kmetijstva še dokaj dobro preskrbljen s stroji, ki so pa zelo zastareli in vsled tega neekonomični, ter v več primerih zaradi pomanjkanja rezervnih delov celo neuporabni.

V Ljubljani imamo 23 traktorjev, 11 različnih znamk in tipov, od katerih je popolnoma uporabnih samo 8, dočim so ostali več ali manj zastareli in neuporabni. Naša kmetijska posestva, kakor tudi KDZ, moramo opremiti s sodobnimi stroji, ki bodo nadomestili drago človeško delovno silo in konjsko vprego. V ta namen je predvideno, da dobimo tekom letošnjega leta iz uvoza:

- 6 traktorjev Unimag s potrebnimi priključki in prikolicami,
- 5 traktorjev Deutz s potrebnimi priključnimi stroji,
- 5 strojev za sajenje krompirja,

16 kombiniranih grabelj,

4 krožne brane itd. Poleg tega je potrebnih

6 škroplilnic za sadje in krompirišča kot priključek na traktor Unimag.

Lanskoletne izkušnje so pokazale, da moramo misliti na škropljenje krompirja, ako hočemo, da bomo dosegli večji hektarski donos, ker je nevarnost okužb po koloradskem hrošču vedno večja in je dosedanji način borbe neuspešen. Krompirišča moramo tudi zaščititi od napada peronospor, ki nam posebno v deževnih letih pobere polovico pridelka. Lansko leto so poizkusi pokazali, da so kmetovalci na škropljenih površinah dosegli tudi do 50 odstotkov višji hektarski donos, proizvodni stroški pa so se zaradi škropljenja povečali samo za 6 odstotkov. Račun je popolnoma jasan in kaže, da se nabava teh pripomočkov dobro rentira.

Poleg tega moramo nabaviti tudi traktorske kosilnice ter mlatilnice, ker so sedanje že močno izrabljene in stare od 12—40 let, ter tudi 17 različnih znamk.

Vse to nam narekuje, da moramo naša kmetijska posestva in kmetijske delovne zadrage opremiti s potrebnimi stroji.

II.

Na tretjem in četrtem rednem zasedanju skupščine MLO sta predsednika komisije za gospodarski plan in finance, in komisije za mestna kmetijska posestva podala več kritičnih pripomb glede organizacije dela in stanja na mestnih kmetijskih posestvih.

Najprej bom v pojasnilo navedel površine, s katerimi razpolagajo posamezna naša kmetijska posestva:

Posestvo	njive	vrtovi	travniki	pašniki	močvirja	neplodna zemlja	skupaj
Pšata	166.36		140.78	37.96	7.1	16.72	368.92
Jesenkovo	37.78		60.—	—	—	9.—	106.78
Verd	50.38		60.71	8.96	—	7.86	127.91
Logatec	49.30		101.5	48.—	—	20.—	218.80
Boštanj	39.76		42.—	2.76	—	1.05	85.57

Iz zgoraj navedenih podatkov vidimo, da moramo proizvodnjo na vseh posestvih razvijati v živinorejski in poljedelsko-vrtnarski smeri.

Poglejmo tudi, kaj ta proizvodnja predstavlja in kako se je razvijala od leta 1950 na 1951:

	govedo		mleko		prašiči	
	1950	1951	1950	1951	1950	1951
Pšata	15.586 kg	21.824	81.272 l	105.124	20.336 kg	7.276 kg
Jesenkovo	750 kg	4.118	23.470 l	59.298	23.273 kg	22.393 kg
Verd	61 kg	7.094	53.773 l	54.752	222 kg	1.414 kg
Logatec*	—	5.758	—	80.574	—	6.737 kg
Boštanj*	—	31	—	48.183	—	280 kg
Skupaj	26.397 kg	38.825	158.515 l	247.928	43.831 kg	38.100 kg

1. Posestvo Pšata je nastalo s prevzemom republiških posestev Mengeš, Jablje, Križ, 1. julija 1949, kakor tudi s priključitvijo na novo arondiranih in osušenih močvirnatih površin na področju Pšate, v izmeri 205.75 ha. Te površine, ki so bile do spomladi 1950 v stalni nevarnosti zaradi poplav, so bile travniške površine, na katerih je vsled kislosti tal uspevalo v glavnem samo kisel seno. Danes so v dobršnem delu meliorirane in tako usposobljene, da smo imeli v letošnjem letu že dober pridelek koruze, kakor tudi dovolj silazne krme. Rž bi zelo lepo obrodila, pa nam jo je mesec dni pred žetvijo uničila toča. Kljub vsem oviram v zvezi z delovno silo itd., so bili vendar v lanskem letu doseženi na 60 ha njivskih površin razmeroma dobri pridelki. V proizvodnji mleka je posestvo v prvi polovici leta 1951 močno zaostajalo, ker je imelo v glavnem samo mlado živino, ki je v letu 1951 oziroma šele leta 1952 prvič telila in se bo zaradi tega donos šele v letošnjem letu občutno dvignil.

Na tem posestvu je bilo do sedaj investiranih za gradnje 32.930.844 dinarjev, za melioracijska dela pa 26.660.374 dinarjev; skupaj 59.591.218 dinarjev. V tem znesku so všteti tudi stroški za razbremenilnik. Kljub temu pa ta ogromni znesek še ne zadošča, da bi posestvo lahko v celoti funkcioniralo. V ta namen je potrebnih samo za najnujnejša dela na gradnjah in opremljenosti še 30.000.000 dinarjev (po novih cenah).

Posestvo Pšata je v letu 1950 zaključilo bilanco z 11.059.350 dinarji vrednosti proizvodnje in ustvarilo dobiček v višini 2.140.195 dinarjev. V letu 1951 pa je bila dosežena proizvodna vrednost 15.118.437 dinarjev, torej presežena nad 4 milijone dinarjev. Znatno večji bo tudi dobiček v letu 1951.

Posestvo Pšata sestavljajo 4 obrati: Pšata, Mengeš, Jablje in Križ pod eno upravo. Upravni odbor in delavski svet sta sklenila za leto 1952 izpopolniti organizacijo poslovanja tako, da bo razviden finančni učinek vsakega obrata posebej, ter bo s tem dana pobuda za tekmovanje med posameznimi obrati. Ta sklep je pričela uprava že izvajati.

* Opomba: Ni bilo pod našo upravo v letu 1950.

2. Kmetijsko posestvo Jesenkovo se je razvijalo v dosti težjih okoliščinah kakor ostala posestva. Pretežni del njegovih površin sega na Barje, kjer kljub precejšnjemu prizadevanju ni bilo mogoče doseči boljših rezultatov, zlasti v povečanju proizvodnje zelenjave, ki je zaradi bližine trga toliko bolj nujna in potrebna za Ljubljano. Hektarski donos pridelka je bil v letu 1950 še kolikor toliko zadovoljiv prav zaradi suše, saj so pridelali krompirja 122 mtc, v 1951 pa samo 92 mtc, okopavin v letu 1950 219 mtc, v 1951. letu pa samo 179 mtc na 1 ha. Ker je bilo v letu 1951 dosti padavin, da je bil večji donos krme in silaže, kar se je poznalo v izboljšanju stanja živine in v povečanju količin mleka, ki so zrastle za ca 160%.

Za investicije je bilo do sedaj porabljenih nad 19.200.000 dinarjev. Za dokončanje objektov, gnojnih jam, stanovanjskih hiš, napeljave vodovoda, utrditev dvorišča itd. bi bilo potrebnih, računano po novih cenah, še nadaljnjih 15.000.000 dinarjev.

Bilanca v letu 1950 izkazuje 7.862.519 dinarjev vrednosti proizvodnje in 3.363.921 dinarjev dobička. V letu 1951 je vrednost proizvodnje nekoliko nižja in znaša 6.506.000 dinarjev, ca 1.300.000 dinarjev manj kot v letu 1951). Ta razlika je nastala v glavnem zaradi nižjih hektarskih donosov proizvodov, saj je znašala celotna proizvodnja krompirja v letu 1950 1864 mtc napram 863 mtc v letu 1951. Del te razlike pa je pripisati tudi padcu cen prašičev.

3. Kmetijsko posestvo Verd je zelo raztreseno in je sestavljeno iz posestev Razor, Češirk, Bistra in Verd. Posamezni objekti so med seboj oddaljeni od 3—18 km. Orne površine in travniki ležijo predvsem na barjanskih tleh. Le Razor in Češirk, kjer so predvsem pašniki, ležita na višjem terenu.

Po bilanci za leto 1950 znaša vrednost proizvodnje 5.322.278 dinarjev, z ustvarjenim dobičkom v višini 527.590 dinarjev. V letu 1951 pa znaša vrednost proizvodnje 4.487.375 dinarjev (za 834.903 dinarje manj kot v letu 1951). Vzrok je iskati v nižji donosnosti zaradi vpliva dežja in pa zaradi barjanskih tal.

4. Kmetijski posestvi Logatec in Boštanj sta bili prevzeti konec leta 1950. Prvo z 1.083.277 dinarji, drugo pa s 196.874 dinarji izgube. Leta 1951 bo posestvo Logatec predvidoma zaključilo bilanco z malenkostno izgubo, ki gre v glavnem na račun izredno nizkih hektarskih donosov (n. pr. krompir 33 mtc zaradi napada peronospre), dočim bo posestvo Boštanj doseglo predvidoma ca pol milijona dobička.

Navedeni podatki nam povedo, da so mestna kmetijska posestva v preteklem letu napravila korak naprej, ter da so ostvarjeni objektivni pogoji, da se še nadalje razvijajo in da iz leta v leto dajejo večji prispevek kmetijskih proizvodov ljubljanskemu trgu.

Funkcija delavskih svetov in upravnih odborov je že skoraj povsod prišla popolnoma do izraza. V razmeroma kratkem času sta delavski svet in upravni odbor napravila precejšen razvoj. Sprostitev trga in postavitev kmetijskih posestev na samostojen gospodarski račun, jih je postavilo pred odgovorno nalogo, kako gospodariti, da bo njihovo delo uspešnejše. Vendar se pa pri uvajanju gospodarskega računa in vlogi družbenega plana v celoti ne znajdejo, ker še vedno gledajo na ta vprašanja administrativno. Še vedno mislijo, da je treba predvideti za posamezno delo več delovne sile, kolikor je je dejansko treba. Niso še sprevideli, da je v njihovem lastnem interesu, da naj bo plan delovne sile tak, da bo sicer zagotovil proizvodnjo, ne pa dopuščal, da bi bili proizvodni stroški višji, kakor jih predstavlja vrednost proizvedenega blaga N. pr. za 1 ha paradižnika je po naši analizi in kalkulacijah potrebnih 250—280 delovnih dni. Posestvo Pšata je v svoji kalkulaciji predvidevalo 550 delovnih dni z motivacijo, da je tu mišljena ročna obdelava in da bo zaradi tega dosežen tudi višji, t. j. rekordni pridelek. Pozabilo je posestvo pri tem upoštevati celotne pokazatelje kalkulacije, ki kažejo, da bi na ta način po cenah iz leta 1951 bili proizvodni stroški višji od doseženega izkupička. Vse to kaže, da bo potrebno še dosti dela in da bodo posestva nujno morala poiskati vse skrite rezerve, ako bodo hotela znižati proizvodne stroške in poceniti pridelke. Kako je potrebna taka razprava z upravnimi odbori in delavskimi sveti nam pove prav primer, da so delavci na Pšati po tem, ko smo obravnavali z njimi vprašanje rentabilnosti, vlogo družbenega plana in kalkulacij za posamezne pridelke, ter ugotovili, da je konjska vprežna živina, če ni v celoti izkoriščena, smrt za posestvo in da je potrebno absolutno znižati postavke človeške delovne sile, smatrali za nujno, da še isti dan na pobudo upravnika skličejo sejo upravnega odbora. Na seji so pretresali vsa ta vprašanja in sklenili, da posestvo odproda 4 konje, da osvoji predlagane kalkulacije, da bodo pri vseh delih uvedli akordni sistem, ki je po predloženih normativih zmogljiv za kmetijskega delavca. Spoznali so, da v bodoče za lenuhe na kmetijskih posestvih ne bo prostora.

Kar velja za kmetijska posestva, velja tudi za KDZ, namreč to, da bo treba za vsako ceno doseči večje hektarske donose, z boljšo in cenejšo obdelavo doseči rentabilnost ter v zvezi s tem začeti z mehanizacijo kmetijskih posestev in kmetijskih delovnih zadrug.

Kakor se je v zadrugah pokazala nujnost uvedbe gospodarskega računa, velja isto tudi za mestna kmetijska posestva. Včeraj so še z nekim nezaupanjem gledali na te ukrepe, danes pa že čutijo nujnost sprovajanja ukrepa, če hočejo res gospodariti in to gospodariti tudi sebi v prid.

Na tretjem rednem zasedanju so razpravljali tudi o tem, da imajo mestna kmetijska posestva premajhno samostojnost in da je preveč vme-

šavanja »od zgoraj«. Prav gotovo je, če bi kmetijska posestva dobro in pravilno gospodarila, bi bilo vsako vmešavanje od zgoraj odveč in bi samo demobiliziralo ljudi, predvsem delavski svet in upravni odbor v reševanju problemov. V primerih, ko gre za to, ali bo podjetje z uspehom zaključilo svoje delo ali ne, pa je vmešavanje od zgoraj prav gotovo še potrebno. Dobri delavski sveti in upravni odbori so sami zadovoljni, da se najde nekdo, ki jim skuša pomagati reševati vprašanja, ki jih sami ne zmorejo. Poleg tega je kmetijsko področje tako, da zahteva dosti konkretne pomoči ne samo od ljudi upravnega operativnega vodstva, temveč predvsem od kmetijsko-živinorejskih strokovnjakov, Kmetijskega znanstvenega zavoda itd.

III.

Prikazal bom v številkah promet kmetijskih proizvodov v preteklem letu preko trgovin Zadružnega sklada, in sicer koliko so zadruga in mestna posestva dala svojih pridelkov na trg ter koliko so zanje prejela.

Celoten promet je znašal 28.759.927 dinarjev. Kmet. del. zadruga so prejele 22.992.295 dinarjev in 3.287.561 dinarjev v bonih, kar predstavlja nadaljnjih 5.423.802 dinarjev, torej skupno 28.416.097 dinarjev.

Mestna kmetijska posestva pa so prejela za svoje pridelke preko trgovine Zadružnega sklada 5.767.632 dinarjev.

Zanimiva je primerjava koliko so posamezne zadruga prodale svojih proizvodov in koliko so zanje prejele:

KDZ	blaga	vrednost v din	vrednost bonov	skupna vrednost din
Ježica	337.024 kg	4.442.438	784.357	5.760.157
Šmartno	191.556 kg	2.534.360	461.721	3.310.500
Dravljje	38.724 kg	1.502.828	263.166	1.944.844
Črna vas	664 kg	61.670	9.566	77.740
Kašelj	21.048 kg	458.814	79.451	592.291
Savljje	45.109 kg	671.849	120.616	874.483

Primerjava nam jasno pove, da ni bila v vseh zadrugah enaka aktivnost v doseganju večje proizvodnje in s tem tudi višjih finančnih sredstev.

IV.

Oglejmo si še poseben problem arondacij kmetijskih zemljišč na področju mesta Ljubljane. Ta problem je bil v Ljubljani verjetno težji kot marsikje drugje. Razdrobljenost parcel je ovirala smotrno kmetijsko gospodarstvo, predvsem pa se je to pokazalo v uporabi tehničnih sredstev. Zato ni nič čudnega, da so nekatere zadruga še pred izidom uredbe skušale rešiti vprašanje arondacije na svoj način: z dogovori z

lastniki zemljišč, s sporazumnimi rešitvami itd. Arondacije so bile neke izvršene z večjim uspehom zaradi razumevanja prizadetih, drugod pa so morali pričeto akcijo zaradi neskladnosti s takrat obstoječimi zakoni zopet opustiti. Edino KDZ Vič in pa posestvo Pšata sta uspeli, da se je arondacija v glavnem izvedla. Z izidom uredbe 7. novembra 1951. leta so se pričela živa razpravljanja in predpriprave za izvedbo arondacije. V nekaterih zadrugah so izid te uredbe pozdravili, drugod pa so zopet nasledli reakcionarnim parolam, da bodo z arondacijo svojo zemljo izgubili. Imeli smo tudi take primere, da šo celo upravni odbori zadrug vztrajali pri stališču, da zanje arondacija ne pride v poštev, n. pr. v KDZ Štepanja vas.

Vsaka razprava o tem, ali je arondacija potrebna ali ne, je dejansko odveč. Govoril sem že, da bo treba ustvariti rentabiliteto v kmetijski proizvodnji, da bo treba pridelke poceniti, da mora človeško delovno silo nadomestiti stroj, kar jasno pove, da so za vse to potrebni večji kompleksi. Kdor tega noče priznati, ta v resnici ne želi sebi dobro in skozi njegova usta govori sovražnik našega napredka. Zato je treba, da pričnemo odločnejšo borbo v tem vprašanju. Posamezne zadruge, v tem prednjači KDZ Zadobrova, so že temeljito obdelale in pripravile to problematiko, niso pa dosegle sporazuma z ostalimi sosednimi KDZ, s katerimi pride zamenjava zemljišč v poštev. Tudi komisija (tehnična) v rajonu Polje, ki pomaga v pripravah arondacije, je najbolj aktivna, dočim tehnične komisije v ostalih rajonih niso tako aktivne, da bi se ta problem čimprej rešil. Arondacijo moramo izvesti tudi na kmetijskih posestvih, predvsem na posestvih Cankarjevo in Logatec, ki imata svoje zemljiške površine zelo razbite in je zaradi tega tudi zelo otežkočena boljša organizacija dela. Prav to dejanje pa bo pripomoglo k nadaljnji stabilizaciji kmetijskega gospodarstva, ter bomo stopili tudi na tem sektorju korak naprej.

V.

Moje poročilo ne bi bilo popolno, če se ne bi ob tej priliki dotaknil vprašanja Ljubljanskega barja, posebno še, ker je ta problem iz leta v leto hujši.

Ljudski odborniki naj mi oprostijo, če bom v izvajanju obravnaval ta problem širše in ne samo kolikor neposredno zadeva mesto Ljubljano, ker smatram, da je to problem, ki ga bo treba kompleksno reševati, kakor se je to delalo že od samega začetka.

Da je problem Barja treba reševati kompleksno so spoznali že leta 1829, ko so z gubernijalnim dekretom ustanovili Krajevno komisijo za osuševanje Barja. Po prvih večjih delih na Barju (izkop Cornovega kanala 1762. do 1769. in Grubarjevega prekopa 1772. do 1780. leta ter od-

stranitev jezov in poglobitev Ljubljanice 1822. in 1828. leta), so bili namreč ustvarjeni pogoji za drobna melioracijska dela. Toda brez ugotovitve navedene komisije ni smel nihče pričeti z delom, da ne bi nastale motnje enotnosti osuševalnih del. Komisija je izdelala generalni načrt osuševalnih del in prirejala sestanke z barjani, ki jih je toliko zainteresirala za osuševalna dela, da so šli prostovoljno na delo pri gradnji glavnih odvodnikov. Uspeh dela je bil razviden iz porasta pridelkov na Barju. V teku 8 let (1829—1836) so presenettljivo narastli pridelki na Barju, n. pr. krompir za 91-krat, ajda za 77-krat, oves za 65-krat, rž za 11-krat. Toda, ko je delo kasneje prenehalo, ko niso več čistili in vzdrževali odvodnikov, se je Barje pričelo ponovno zamočvirjati, povodnji so bile pogostnejše in blagostanje na Barju je prenehalo. Prav zaradi obupnih razmer in zanemarjenega stanja na Barju je bil izdan leta 1877 deželni zakon o obdelovanju Ljubljanskega barja, po katerem so leta 1878 osnovali glavni odbor za obdelovanje Ljubljanskega barja s sedežem v Ljubljani.

Podhgasky je po naročilu glavnega odbora in predlogih anketne komisije iz leta 1890 izdelal projekt za osušitev Barja. Po tem projektu so po raznih razpravah in zaprekah pričeli leta 1909 s poglobljanjem Grubarjevega kanala in delo dovršili tik pred prvo svetovno vojno. Stroški projektiranih regulacijskih del so bili preračunani na ca 4 milijone kron. Krili naj bi se ti stroški po ključu, sprejetem v deželnem odboru leta 1889, po katerem bi prispevala država 40 odst., dežela 12 odst., mesto Ljubljana 10 odst. in barjanski interesenti 38 odst.

Med prvo svetovno vojno in še dolgo po njej so melioracijska dela na Barju tudi počivala. Leta 1923 so bila z odlokom pokrajinske uprave za Slovenijo odobrena pravila podružnih odborov glavnega odbora za obdelovanje Ljubljanskega barja. Prizadevanja glavnega odbora za nadaljevanje regulacijskih del na Barju so bila prav do leta 1926, ko je poplava opozorila oblasti na nujnost dovršitve regulacijskih del in prisilila takratno ministrstvo za poljedelstvo in vode, da se je začelo zanimati za Barje. Po številnih konferencah so nato šele leta 1930 pričeli z nadaljevanjem regulacijskih del Ljubljanice in jih dovršili leta 1937. Za ta dela je bil določen tudi novi ključ, po katerem je prispevala h gradbenim stroškom država tretjino, banovina tretjino, mesto šestino in barjani šestino.

Toda vsa dela, ki so bila izvršena od leta 1910 do 1937 po Podhgaskyjevem projektu na poglobitvi Ljubljanice in Grubarjevega kanala s ciljem, da se preprečijo poplave na Barju, ne bodo dosegla svojega namena, ako se ne dokončajo zatvornice pri »Cukrarni«. Ves v ta dela investirani kapital (60,760.000 predvojnih dinarjev) je tako rekoč mrtev.

Z napravo zatvornice bo omogočeno obdržati vodno gladino na Ljubljanci tudi pri nizkem vodnem stanju na določeni višini (na koti 287.30) s čimer bomo preprečili razkrajanje šote in usedanje brežin, pri visokem vodnem stanju pa bomo z odpiranjem zatvornic omogočili boljši odtok. Nepremični, 2 m visoki začasni prag na Špici, ki naj bi držal do dograditve zatvornic pri »Cukrarni« pri nizkem vodnem stanju vodno gladino Ljubljance na določeni višini, zabranjuje sedaj odtok visokih vod. Strokovnjaki, ki se bavijo s študijem problema Barja, so ugotovili, da bi bile z odstranitvijo praga na Špici skoraj odstranjene poplave na Barju, ter bi bil tudi čas trajanja poplav 10-krat krajši. Vodna množina Ljubljance, ki je n. pr. 21. 7. 1948 povzročila poplavo na Barju, je poplavela ca 2800 ha ozemlja. Te poplave, ki je povzročila škodo 6.500.000 dinarjev, bi z odstranitvijo praga na Špici ne bilo. Prag na Špici pa se bo lahko odstranil šele, ko bo dograjena zatvornica pri Cukrarni.

Dela po osvoboditvi so se nadaljevala samo v manjšem obsegu, kar je imelo za posledico propadanje obstoječih naprav in kinetijske proizvodnje v že melioriranih predelih, kot n. pr. Črna vas, Tomišelj, Ig, delno tudi posestvo Jesenkovo. Nekateri predeli, katere so barjani že s sigurnostjo obdelovali, so danes marsikje v tako zamočvirjenem stanju, da niso več dostopni za konja in zaradi tega obdelava zemljišč ni mogoča. V preteklem letu je bil osnovan zato poseben odbor z nalogo, da reši to vprašanje, ker gre za precejšnje površine. Področje Ljubljanskega barja obsega 16.330 ha. Od tega leži na območju MLO Ljubljane 4820 ha, na območju OLO Ljubljana okolica pa 11.510 ha. Barje je prepreženo s številnimi odvodnimi jarki, in to s 70 večjimi jarki v skupni dolžini 182 km, in z 260 manjšimi jarki v približni dolžini 280 km. Stroški vzdrževalnih del v letu 1952 so predvideni za 18.500.000 dinarjev, ki bi se krili iz prispevka lastnikov zemljišč po 320 dinarjev od ha, ostala vsota pa naj bi se krila iz prispevka Ljudske republike Slovenije, MLO Ljubljana in OLO Ljubljana-okolica.

Nakazal sem zgodovinski potek del na Ljubljanskem barju ter skušal s tem utemeljiti nujnost, da naj se ta dela čimprej dokončajo. Če bo mestni proračun poleg ostalih del lahko prenesel tudi ta bremena, bi prosil, da se upošteva tudi ta potreba, ker bomo s tem v veliki meri koristili rešitvi vprašanja Barja, bo pa s to rešitvijo Ljubljana sama na sebi ogromno pridobila v zdravstveno-higienskem, da ne govorimo o estetskem pogledu. Menim, da bi bilo prav in potrebno, da bi obravnavali to vprašanje tudi pri sestavi republiškega proračuna, ker je ta problem deloma tudi republiškega značaja in bi bilo za Ljubljano in njeno gospodarsko moč, kar gotovo velja tudi za okraj Ljubljana-okolica, to breme pretežno in zaradi tega navedena dela neizvedljiva.

Tovariši in tovarišice! Moje poročilo ni zajelo vseh nerešenih problemov, ki obstajajo pri graditvi socializma na vasi, ter tudi ne vseh faz borbe s starim svetom in starimi nazori ljudi, ki marsikaterikrat nehotе zapadejo pod vpliv našemu družbenemu življenju sovražno razpoloženih ljudi. Zaradi tega smatram, da mora tudi v bodoče biti naša prva skrb usmerjena v stalno in konkretno pojasnjevanje nujnosti kolektivizacije pri nas, na drugi strani pa v neizprosno borbo proti vsem, ki bi skušali to, kar smo s trdom ustvarili, porušiti.

V nadaljnji krepitvi naših zadrug, kakor tudi kmetijskih posestev, bo treba prav v tej fazi razvoja ob prehodu na gospodarski račun posebno skrbeti za to, da bodo tako zadruge kakor tudi mestna kmetijska posestva v celoti doumela važnost gospodarnostnega računa. Izpopolniti morajo notranjo organizacijo tako, da bo zadrugam in kmetijskim posestvom zagotovljena pocenitev proizvodnje ter s tem dosežena rentabilnost. Pospešiti moramo izvajanje arondacij, ki naj bodo v glavnem zaključene 29. februarja. S tem bodo socialistična kmetijska gospodarstva dobila boljše ekonomske pogoje, ki bodo omogočili v celoti uporabo mehanizacije.

Prepričan sem, da nas bodo naši pošteni delovni zadrružniki in delovni kolektivi kmetijskih posestev v naših naporih tudi sami podprli ter da bomo tako lahko dosegli tiste ideale, ki sta jih nam postavila naša Partija in naše državno vodstvo.

Predsednik predloži poročilo v razpravo.

JaviJo se:

Zupet Avgust:

V poročilu tov. Sitarja smo slišali, da so tako naše zadruge, kot mestna kmetijska posestva, napravila v razvoju korak naprej. Da je to res, vidimo že iz uspehov, ki so jih dosegle zadruge in naša državna kmetijska posestva. To velja zlasti za nekatere zadruge. V zadrugi na Ježici so n. pr. v lanskem letu dosegli 100% večji uspeh kot v letu 1950. Zelo so razveseljivi tudi rezultati naših državnih posestev, ker vemo, da so ta posestva prešla dobo težkih razmer, bodisi glede delovne sile, za katero vemo, da ni bila solidna, bodisi v drugih pogledih, n. pr. v prilikah, v katerih delajo in žive delavci na posestvih. Glede delovne sile je bila zlasti slaba situacija na Pšati. V ostalem pa so naša posestva imela največje težkoče pri kapitalni gradnji, ki ni zadostila najnujnejšim potrebam. Kapitalna gradnja je pomanjkljiva na Pšati, na Jesenkovem in na ostalih naših kmetijskih posestvih.

Tovariš Sitar je obravnaval v svojem poročilu tudi mehanizacijo posestev in zadrug. Povsem pravilna je ugotovitev tov. Sitarja o mehanizaciji in delovni sili kot dveh najvažnejših faktorjih, katera moramo

imeti v situaciji racionalnega gospodarjenja neprestano pred očmi. Slišali smo tudi, da se to vprašanje deloma že rešuje in da je predvidena nabava nekaterih strojev. Kolikor mi je znano o tej nabavi in kolikor sem slišal iz poročila tov. Sitarja pa moram reči, da nameravajo nabaviti le malo strojev za toliko zadrug in kmetijskih posestev, saj obsegajo ta posestva skoraj 5000 ha zemlje. Zavedati se moramo, da mehanizacija pocenjuje proizvodnjo, ker zamenjuje ročno delo.

Ko ocenjujemo pozitivne rezultate v delu naših zadrug pa moramo ugotoviti tudi nekatere posebne probleme in slabosti, ki le bdijo in ostajajo nerešeni. Posebno na naših državnih posestvih se ostro očitujejo te slabosti v proizvodnji. Tov. Sitar je n. pr. ugotovil, da je mlečnost krav na državnih posestvih sicer narastla, zlasti na posestvu Jesenkovo, tam pa je tudi število krav za 100% večje kot v letu 1950. Na Pšati pa je mlečnost krav še vedno nizka, saj dosegajo na kravo le 1300 litrov mleka letno. Že je bilo govora o tem, naj bi se zadruge in mestna kmetijska posestva v Ljubljani preusmerila predvsem na živinorejo, poljedelstvo in zlasti na povrtninarstvo. Vendar pa moremo trditi, da je ta preorientacija bila doslej majhna, rekli bi celo lahko, da je bila neznatna. To je razvidno iz posevkov v primerjavi z letom 1950 in 1951.

Na nekaterih posestvih, n. pr. na posestvu Jesenkovo, takšne preorientacije sploh ni in se nerešen problem kaže tudi v številu goveje živine, katere je manj kot v letu 1950. Mleka pride v naše mesto še vedno premalo, ker imamo premalo krav. To bi morale vedeti zadruge in mestna kmetijska posestva in bi morali za dvig živinoreje pokazati več iniciative. Zadruge in posestva bi morala — če drugega ne — vsaj konkurirati v ceni mleku na ljubljanskem trgu. Smatram, da je vprašanje proizvodnosti še posebno aktualno vprašanje, kar nam je dokazala prav zadruga na Ježici. Zadruga na Ježici je dosegla 100% večje uspehe zato, ker je bila proizvodnost dela v tej zadrugi večja. Prisvajanje združnih dobrin in prodaja mimo zadruge na trgu še vedno predstavlja problem v zadrugah, vendar pa že moramo ugotoviti, da se je ta problem močno izboljšal. V poročilu je bilo navedeno, da je bilo lani na nekaterih posestvih pridelanega manj, kot v letu 1950. Za to nesorazmerje sicer nimam podatkov in tudi ne vem kakšna je bila proizvodnost v zadrugah, vendar pa nas učinek dela obeh opozarja na to. Hotel sem le opozoriti na to dejstvo, ker so nekatera posestva in zlasti zadruge kljub suši in slabi letini tudi v letu 1951 ohranila gospodarsko stanje in pridelala za enako vrednost pridelkov, kot v prejšnjem letu. Pod povprečje je padla proizvodnost zlasti na posestvu na Verdu, zakaj pa je proizvodnja tako padla, si ne znam razložiti.

To kar je navedel tov. Sitar o konjih, da se jih združniki zelo oklepajo, in to, da konj, če ni vedno dovolj zaposlen, žre kmetijo, opazimo

tudi na naših mestnih posestvih, kjer imajo tudi veliko konj. Tudi naša mestna kmetijska posestva kažejo enako nagnjenje zmanjšati število goveje živine in povečati število konj.

Važna je ugotovitev tovariša Sitarja, da je na področju našega mesta preko 800 ha neplodne zemlje. Verjetno o tem danes ne bomo razpravljali, vendar pa je ugotovitev zelo zanimiva in prej ali slej bo treba pogledati, kakšna je ta neplodna zemlja in kako bi jo mogli izkoristiti.

Nad vse resna je tudi ugotovitev o delovni sposobnosti naših zadružnikov, ker je povprečna starost zadružnika 52 let. Ta starost je vse prej kot razveseljiva. Tudi zadružniki se s strahom vprašujejo kako bodo delali. Nekateri s tem v zvezi razširjajo tudi poplah ter celo govore, da bodo zadruge zaradi visoke starosti zadružnikov propadle, vendar vemo, da zato ne bodo, čeprav ta problem ni enostaven. Če tako pogledamo problem delovne sile zadruge v Črni vasi, se nam stanje te zadruge še bolj razjasni. Govorili smo že, da bomo vprašanje delovne sile v zadrukah reševali tako, da bomo usmerili najnujnejšo kmečko zadružno mladino iz tovarn nazaj v kmetijstvo, saj moramo otroke zadružnikov usmerjati nazaj na vas in jih tam zaposliti. Zadruge bodo na ta način dobile boljše perspektive. Ostareli kader naših zadružnikov nima dobrih perspektiv niti glede fizične zmogljivosti niti ne s političnega gledišča v stremljenju za napredkom. Prepričan sem, da se bo situacija kmalu izboljšala, ko bomo dobili mlade ljudi nazaj na vas. Celo sklepali smo že o tem problemu in te sklepe moramo izvesti.

Ugotovitev tov. Sitarja v splošni oceni, da tako v zadrugah kot na mestnih kmetijskih posestvih solidneje gospodarijo, je razveseljiva, vendar pa nas ta ocena ne sme uspavati. Prepričan sem, da je čas, ko stopamo v nov sistem v našem gospodarstvu, zdrav tudi za naše kmetijstvo, ker se bodo tudi tu morali proizvajalci pehati za eksistenco, za obstanek. Borba za obstanek bo zdrava tako v zadrugah, kot na državnih posestvih ter tudi drugje. Z novimi ukrepi v našem gospodarstvu se bodo morala krečiti naša posestva, kot tudi zadruge. Vidimo že, da je zanimanje za nov gospodarski režim veliko prav zato, ker ustvarja zanimanje za boljšo organizacijo dela. Primer zadruge na Ježici nam dokazuje, kako je z boljšo organizacijo dela mogoče doseči več, kakor tudi, da so taki primeri vzpodbudni tudi za druge zadruge. Menim, da sta pravilna organizacija dela in zagotovitev, da bo posameznik plačan po delovnem učinku, dve stvari, ki nam kažeta smer dela v naših zadrugah in kako jih bomo lahko razvijali.

Vrhovec Stane:

Tovariš Sitar je v poročilu navedel, da smo tudi v mehanizaciji našega kmetijstva napravili korak naprej. Prav tako je omenil tovariš

Zupet, da je teh nekaj strojev, ki jih nameravamo kupiti, premalo. Z nekaterimi podatki pa hočem nakazati, da vprašanje nadaljnje mehanizacije vendarle ni tako pereče. Zainteresiranost zadrušnikov za mehanizacijo je večja, kot v vseh dosedanjih letih, ker so prišli do spoznanja, da je odvisno tudi od njih, koliko in kakšne stroje bodo imeli. Strojni park pri nas sicer ni šibak po številu. Lansko leto je bilo v pogonu 19 traktorjev, ki pa so slabi in bo treba zato misliti na nove traktorje s priključki, ki bodo ustrezali posebnostim posameznih terenov v okolici našega mesta. Drugo, kar narekuje izpopolnitev strojnega parka, je to, da so stroji že iztrošeni in vseh mogočih firm in znamk, za katere težko dobimo rezervne dele. Zadrušniki so se zavedali, da imajo premalo delovne sile, zato so že v lanskem letu pričeli izvažati, da bi si nabavili stroje. Tako so lani mestna kmetijska posestva in KDZ izvozile 22.472 kg živine, 12.970 kg bukovih drv, 98.359 m³ mehkega lesa in 4730 smrečic za novo leto. Trenutno pa je pripravljene za izvoz okrog 140 m³ hlodovine, ki so jo pripravile zadruga same, in 260 m³ rezanega lesa, ki nam ga je dodelil MLO. Dodelil pa nam je Mestni ljudski odbor tudi 500 m³ hlodovine v kočevskih gozdovih. Ta les zadrušniki že pripravljajo in bomo dobili tako spet 350 m³ lesa za izvoz, kar pomeni spet 3 nove traktorje s priključki.

V letošnjem letu se je strojni park povečal za 4 nove traktorje tipa Deutz, za 3 nove dvobrazdne pluge, za 4 kosilne priključke in eno 3-tonsko prikolico. Uvozili smo za 615.264 deviznih dinarjev, izvozili pa za 475.715 deviznih dinarjev. V tej vsoti še ni vračunana vrednost izvoženih smrečic, za katere bomo dobili 85.000 deviznih dinarjev. Naš dolg bo znašal še 59.000 deviznih dinarjev. Z blagom, ki je že pripravljeno, in z blagom, ki bo pripravljeno do konca marca tega leta, bomo lahko nabavili vse traktorje, o katerih je govoril tov. Sitar.

Spregovoril bom še o nekaterih važnih kmetijskih problemih v zadrugah, n. pr. o vprašanju demokratizacije naših zadrug. Pred letom dni smo v zadrugah izvolili upravne odbore in zadrugne svete. Upravni odbori in zadrugni sveti so v enem letu pokazali dobre lastnosti, pa tudi nekatere slabosti, ki jih bomo morali pred občnimi zbori pregledati in jih upoštevati pri volitvah novega upravnega odbora zadrugnega sklada. V zadrugah so prišli do spoznanja, da je življenje zadrušnikov odvisno v veliki meri od dela vodstva zadrug, upravnih odborov in zadrugnega sveta. Večina članov upravnega odbora je svoje naloge dobro izvrševala. Pri bodoči izbiri pa bo treba izvoliti ljudi, ki se bodo še bolj odločno borili za povečanje proizvodnje v zadrugah, ker je le dobra proizvodnja garancija za visoke delovne dneve in garancija za dobro trgovino. Temu vprašanju bo treba na občnih zborih, ki bodo v prihodnjem mesecu, posvetiti vso pozornost, saj izvršujemo arondacijo zemljišč in

uvajamo gospodarski račun, pri čemer je potrebno, da bo vodstvo znalo usmerjati kmetijstvo in znalo tudi prodati dobre pridelke. Zgodilo se je namreč dostikrat tudi to, da je propadlo blago, v katerega so zadružniki vložili veliko truda.

Pangeršič Franc:

Podčrtal bi nekatere misli, ki jih je tovariš Sitar omenil v svojem referatu o delovni sili. Če govorimo, da je dostikrat na Pšati problem proizvodnja, se moramo vprašati, kakšni ljudje so delali na Pšati v preteklih letih. Ugotoviti moramo, da so bili to večinoma ljudje, ki niso delali do tedaj na kmetih. Seveda, pri takih delavcih prav tako lahko nastane vprašanje mlečnosti krav, kakor tudi ostale kmetijske proizvodnje. Mnenja sem, da bi na Pšati morali zgraditi stanovanja za delavce. Delavci stanujejo sedaj v upravni zgradbi, prej pa so stanovali v barakah, kjer pozimi ni bilo mogoče prebivati. S primernimi stanovanji bi navezali delavce na posestvo in bi delavci potem tudi s posestvom živeli. Pšata je bila nekaka prehodna baza za ljudi, ki niso dobili drugod zaposlitve in od takih delavcev pač ni mogoče mnogo pričakovati. Dogovoriti bi se morali za delo s Prekmurci že sedaj v mrtvi sezoni, kajti če je letos predvidenih 30 milijonov dinarjev za melioracijska dela in nove gradnje, mora biti naša skrb tem večja. Posestvoma na Pšati in Jesenkovem moramo pomagati, ker bosta kaj kmalu lahko dajali našim delovnim ljudem v Ljubljani primerne količine pridelkov.

Našim posestvom moramo dati tudi več strokovne pomoči. Razen na enem posestvu, ni bilo nikjer agronomov, ki bi nam lahko veliko pomagali.

Zadruge bi nam tudi dajale več, če bi uspeli med zadružniki diferencirati poštene in nepoštene. Vem za zadrugo, kjer nekatere njive niso bile pognojene, odkar jih je prevzela zadruga. Večji kmetje zadružniki, ki oskrbujejo živino še v lastnih hlevih, vozijo gnoj le na svoje njive, ker so v mislih še vedno izven zadruge. Njive malih kmetov, ki imajo le po eno žival, pa niso pognojene in zato raste na njih plevel.

Glede oddaje mleka naj navedem primer, da so zadružniki oddajali mleko, ki so ga napravili iz mleka v prahu. Upam, da tako mleko ni všteto v poročilo. Vsekakor bi morali mleko bolje kontrolirati. Zadružnike bomo morali mnogo bolj politično vzgajati in jim raztolmačiti, zakaj so zadruge potrebne. Treba je zadružnikom neprestano pomagati, razkrinkavati pa špekulante, ki jih pošteni zadružniki sami prezirajo.

Zajc Franc:

Ugotoviti moremo, da so upravni odbori in odbori zadružnih skladov še nedisciplinirani. Mislim, da je dolžnost nas ljudskih odbornikov, da

v svojih volilnih enotah opozorimo kmete-zadružnike kako važno je, koga izvolijo v upravni odbor. Ravno upravni odbor mora misliti tako na proizvodnjo, kot na prodajo zadružnih pridelkov. Žal pa se zgodi, da moraš na zasedanjih zadružnega sveta čakati po dve uri, da se zberejo vsi. Na sejo zadružnega sveta nekateri ne pridejo, kasneje pa prav ti člani kritizirajo, če kaj ni storjenega. Zanimanje za delo zadružnih svetov je premajhno.

Gospodarski račun v zadrugah nam bo prinesel velik napredek, ker bo vsak zadružnik videl, da ni mogoče živeti in zraven simulirati razne bolezni ali špekulirati. Ko se bo vsak zadružnik zavedal, da mora vsaditi, dobro obdelati in izkopati določeno površino, ne pa samo obljubljati in ne narediti, se bo stanje izboljšalo.

Pametno bi se mi zdelo, če bi se povezali tudi z zadrugami iz Banata. V Banatu n. pr. primanjkuje drv. Pri nas n. pr. lahko pridelamo več krompirja, ker na naši zemlji pšenica ne uspeva kdo ve kaj. Pred kakim tednom sem se pogovarjal z nekim zadružnikom iz Bačke. Izjavil mi je, da bi zadružniki prav radi zamenjali koruzo za drva. Nemara bi bilo tudi bolje, če bi se več ukvarjali z živinorejo, saj žito ni uspevalo pri nas tudi ne v času, ko je bilo dovolj moke, pa čeprav smo kolobarili.

Jelenc Aleš:

V svojem razpravljanju se bom omejil na oni del poročila, kjer je tov. Sitar govoril o Ljubljanskem barju. Temu problemu smo do sedaj posvečali premalo pozornosti in menim, da moramo s takim odnosom prenehati. Iz poročila je bilo jasno razvidno, da se je plodna površina neposredne okolice Ljubljane in samega področja mesta Ljubljane vedno manjšala iz razumljivih razlogov, ker se mesto širi na tisti del, kjer je do sedaj bila kmetijska proizvodnja najintenzivnejša, to je na severozahodni del. 7000 ha plodne površine je večinoma na severozahodnem delu našega mesta. Barje pa predstavlja za mesto Ljubljano velik rezervoar še neizrabljene, zapuščene zemlje. Teh 16.000 ha, danes še neplodne zemlje, pa predstavlja v prihodnosti glavno bazo mesta Ljubljane za pridobivanje zelenjave in povrtnin. Prav s tega stališča smatram, da smo barjanski zemlji posvetili premalo pozornosti, še posebno tudi zato, ker je v to področje v zadnjih 80 letih bilo vloženih veliko investicij. Veličino vloženga truda in človeškega dela za izboljšanje zemlje na Barju vidimo že samo v 462 km napravljenih kanalov. V to zemljo je bil vložen velik kapital, ki pa propada. Donosnost nekaterih zemljišč na Barju iz leta v leto bolj pada, nevarnost poplav pa se večja. Le-to pa zahteva, da storimo vse, kar je mogoče, da zavarujemo izvršena dela pred propadanjem, čeprav je naša dolžnost storiti mnogo več. V prvi

vrsti bi morali urediti strugo Ljubljanice, zatvornico pri Cukrarni, ker je to edino gospodarno in ker bomo le na ta način rešili vprašanje močvirja na Barju. Z dograditvijo zatvornice bo mogoče vzdrževati nivo talne vode in šele takrat bomo začeli temeljiteje reševati vprašanje Barja. Načrte že imamo. Te investicije bodo morda videti visoke. Iz splošnega gospodarskega vidika pa so potrebne in bo denar, ki bo naložen v te investicije rentabilno naložen, saj bo pomenil oziroma omogočil nadaljnji razvoj kmetijstva, kakor tudi izboljšanje zdravstvenega stanja našega mesta. Naloženi kapital se bo amortiziral sigurno že v petih letih in tudi nevarnost poplav se bo močno zmanjšala. Treba bo le napeti vse sile, da dobimo finančna sredstva in zagotovimo material, saj bo s tem rešen zelo važen problem za napredek in razvoj poljedelskih površin v naši republiki.

Valič Viktor:

Na zasedanju smo že govorili, da se mora kmetijstvo v našem mestu preusmeriti na pridelovanje povrtnin. Ta preusmeritev je danes še bolj aktualna kot v prejšnjih letih. Naš trg se bo moral oskrbovati z zelenjavo predvsem iz neposredne okolice tudi zato, ker so se povišale prevozne tarife. Ljubljanskim kmetom se ni treba bati, kam bodo prodajali pridelke, saj Ljubljana potrebuje 15.000 do 18.000 ton sadja in zelenjave letno. Poudarim naj tudi to, da moramo našo socialistično kmetijsko proizvodnjo razvijati bolj smotrno. V letu 1951 je zaledje našega mesta dajalo na trg dovolj povrtnine takrat, ko je bilo dovolj povsod. Solato so naša kmetijska posestva prodajala šele takrat, ko je imel že vsak vrtničkar dovolj. Obdelovanje zemlje naj bo bolj intenzivno, t. j. s pomočjo toplih gred itd., da bo nudilo zelenjavo v takih časih, ko je priložnostni pridelovalec ne more še pridelati. Podpiram izvajanje tovariša Zajca, ki je dejal, naj bi se kmetijska proizvodnja preusmerila na povrtnino, saj povrtnine še vedno primanjkuje in smo jo do sedaj uvažali iz drugih okrajev in tudi republik. Ta povrtnina pa je zaradi prevoznih stroškov, kala, okvare blaga itd., draga, in naš potrošnik je oškodovan zaradi nesmotrne organizacije pridelovanja zelenjave na področju mesta Ljubljane in njene bližnje okolice.

Pelko Gašper:

Menim, da ni pravilno govoriti o melioracijah na Barju, ker smo začeli dela na Pšati in jih nismo še dokončali. Slišali smo, da ima Pšata največje možnosti za pridelovanje zelenjave. Dejal bi, da je treba pomagati Pšati, da jo usposobimo tako kot je bilo zamišljeno in da ji priskočimo na pomoč tudi s strokovnjaki.

K o v a č i č L e o :

Smatram, da tov. Pelko ni razumel za kaj gre v razpravi o Ljubljanskem barju. Ne gre le za posestvo Jesenkovo, temveč za večji kompleks, gre tudi za higienska vprašanja, gre za zemljo, ki propada. Ne moremo reči: dogradili bomo Pšato, istočasno pa dopuščati nadaljnje propadanje kanalizacijskih naprav na Barju. Dejansko stanje je v tem, da gradimo Pšato dalje in pričnemo z reševanjem problema Ljubljanskega barja.

D r n o v š e k V i k t o r :

Pojasnil bom še nekatere težave, ki smo jih imeli pri organiziranju zadruga v Črni vasi. Problem v tej zadrugi je nastal poleg drugega tudi zaradi tega, ker so nekateri aktivisti, ki so dobili zemljo, propagirali vstop v zadrugo, sami pa niso vanjo stopili. To je na ostale vplivalo zelo slabo. Navedel bi še nek primer, kjer gre za isto ženo, ki je bila omejena v nedeljskem časopisju v članku »Iz doline solz«. Sestra je vstopila v zadrugo z zemljo, šama pa je prinesla potrdilo, da za kmečko delo ni sposobna. Ista žena pa dobro opravlja delo na ohišnici in si je vzela celo še zemljo v najem. S takimi »zadružniki« si je težko pomagati.

Zdi se mi tudi, da je v nekaterih zadrugah problem gnoja in stelje. Na Vevče prihajajo večkrat zadružniki in prosijo papir za steljo, v gozdovih pa stelja propada. Menim, da bi morali ostreje nastopiti napram ljudem, ki skušajo zadrugo izigravati.

K i m o v e c F r a n c :

Tako iz poročila kot iz razprave smo slišali, da je naša socialistična kmetijska proizvodnja draga, posebno če se ozremo na učinek, za kar končno gre. Socialistična kmetijska proizvodnja mora biti sposobna za konkurenco s privatnimi gospodarstvi, in sicer tako, da bo lahko intervenirala na trgu v času, ko je kritična preskrba zelenjave in mleka. Problem v kmetijstvu je v živi delovni sili, kajti kmetijska proizvodnja je od vseh panog gospodarstva še najbolj odvisna od človeške delovne sile. Zato moramo prav tu videti tudi probleme zadrug, prav tako tudi v delu upravnih odborov in zadružnih svetov. Na zborih zadružnikov se bomo morali toľči za to, da bomo v osnovi razvijali socialistične odnose med zadružniki, in sicer v tem smislu, da ne bodo gledali v zadrugi molžno kravo, katero bo država hranila, zadružniki pa molzli. Povsem jasno je tudi, da sezonski delavci niso posebej zainteresirani, da bi se državna posestva gospodarsko dvignila. V diskusiji so nekateri tovariši pravilno naglasili, da je treba na mestnih posestvih zaposliti določeno število stalne delovne sile, katera bo živela in dihala s posestvi. Na zadnjem zasedanju smo izvolili Avgusta Z u p e t a za predsednika komisije

za mestna kmetijska posestva in ekonomije. Mnenja sem, da ta komisija ne bi smela biti le informativnega značaja, temveč naj razvija vso iniciativo, formira naj n. pr. svet strokovnjakov, ki bi izdelal državnim posestvom in zadrugam perspektivni gospodarski program in proračun investicij za daljšo dobo. Zdi se mi, da je to, kar je doseženega na tem področju, nastalo preveč slučajno in da ni med poedinimi panogami prave relacije. Ne rečem, da bomo lahko program uveljavili v letošnjem letu, vendar pa ga bomo lahko predložili upravnim odborom, da bodo imeli neko perspektivo. Računati je treba tudi s tem, da bodo špekulantski elementi zopet oživali, tako med zadružniki kot med privatnimi kmeti, ki jim sedanji čas vrinja ambicije za tako početje. Če tu ne bomo držali stvari v rokah, bomo lahko ob koncu leta ugotovili, da nismo napredovali, kljub naprednejši mehanizaciji in večjim investicijam.

Kar se tiče problemov izsuševanja Barja menim, da bomo v njih našli tudi vzroke stagnacije zadruge v Črni vasi. Pred vojno so bile najete stalne ekipe, ki so vzdrževale drenažne naprave. Danes te oblike ne vzdržujemo, kar je velika škoda. Kadar gre človek na sestanek v Črno vas, dobi vtis, da je prišel v hiralnico. Videl sem ljudi, ki bi lahko zadrugi mnogo pomenili, pa so se raje zaposlili izven zadruge. Slišal sem na primer, da je za delo sposoben kmet iz Črne vasi zaposlen v podjetju »Indus« kot kurir, stari kmetje, podobni hiralcem, pa naj bi obdelovali zadružno zemljo. Ta kmet obdeluje svojo ohišnico, špekulira s pridelki, se smeje zadružnikom in prenaša alarmantne vesti ter zadružnike s tem demoralizira. Nismo dali ljudem dovolj pomoči, da bi videli, da je ljudska oblast storila kaj za izboljšavo Barja, zlasti še, ker je že v stari Avstriji bilo na Barju poizkusno posestvo, ki je dokazalo, da je mogoče tudi tu uspešno obdelovati zemljo. Če bomo pokazali za to več iniciative, bomo dosegli uspehe tudi v drugih pogledih. Res je, da se stanovanjska gradnja ne bo širila v to smer, pač pa je Barje rezerva za kmetijsko proizvodnjo in je ta zemlja take kvalitete, da nam lahko dá ob primerni negi dobre rezultate. Ni slučajno, da so se krakovski in trnovski vrtovi širili ravno v tej smeri. Ta predel je posebno primeren za pridelovanje zelenjave in je zato treba predlagano iniciativo poprijeti.

Sitar Franc:

K referatu naj dodam še nekaj pojasnil, ker sem morda nekatere probleme obdelal le površno. Glede preusmeritve proizvodnje, konkretno na posestvu Jesenkovo, moramo vedeti, da je vsaka proizvodnja vezana na posebne pogoje. Na Jesenkovem smo v prvih letih, ko smo ustanovili to posestvo, napravili veliko napako, ko smo planirali, da mora posestvo imeti zasejano predpisano površino z zelenjavo. Zemlja za zelenjavo ni bila primerna in če bi tisto zemljo posejali s kulturami, ki bi ustrezale

tej zemlji, bi imeli večji uspeh. Sejali in sadili pa smo tisto, kar je potrebovala Ljubljana in zato so bili uspehi majhni. Preusmeritev je mogoče doseči postopoma in to je tudi naš namen, namreč, da preusmerimo proizvodnjo na pridelke, ki so potrebni Ljubljani. Osnovno vprašanje pri tem pa je, da ima posestvo dovolj živine in dovolj gnoja. Te pogoje smo v lanskem letu izboljšali in smo dosegli tudi velik uspeh v krmi, ker nimamo več samo kisle krme, temveč tudi veliko silažne krme, kar je važno za pridobivanje mleka.

Na pripombo, kakšen je učinek dela na mestnih kmetijskih posestvih bom povedal tole: Če bi primerjali učinek proizvodnje z najboljšo za drugo na Ježici, bi videli, da je učinek dela precej nižji. Vzroke pa moramo iskati v tem, da nimamo stalne delovne sile, ki bi bila zainteresirana na uspehih posestva in le čaka, da si pridobi določen zaslužek, nato pa odide. Da bi dobili na Pšato stalne delavce, ki jih potrebujemo tudi preko zime, bi morali imeti stanovanjske hiše. Na Jesenkovem smo deloma že uspeli oskrbeti delavce s stanovanji, na Pšati pa to vprašanje še ni rešeno in menim, da bomo morali v letošnjem letu predvideti in dati na razpolago finančna sredstva prvenstveno za stanovanjske zgradbe.

Ne smemo pozabiti, da smo s kalkulacijami ugotovili, da je naše pridelovanje precej drago in da moramo poiskati vse možnosti, s katerimi bomo proizvodne stroške znižali, da moramo najti vse skrite rezerve itd. Menim, da bomo lahko pocenili našo proizvodnjo z večjo mehanizacijo. Tov. Vrhovec je omenil, da imamo že precej strojev. Vedeti pa moramo, da ti stari traktorji porabijo 15 do 20 litrov bencina na uro in se s takimi traktorji ne izplača orati. To so večinoma traktorji Unrra tipa »Kasse« in »Fordson« in moramo iskati traktorje novejših tipov Deutz in Unimag, ki porabijo le dva litra bencina na uro, napravijo pa več kot traktorji prej omenjenega tipa. Traktorji pa ne morejo opraviti vsega dela v kmetijstvu. Misliti bomo morali tudi, kako bi vrtnarsko proizvodnjo pocenili z boljšim orodjem. Največji problem v zadrugah in mestnih kmetijskih posestvih je vprašanje delovne sile. Če bomo imeli stroje, bomo lahko obdelali večje komplekse z majhnim številom delovne sile in proizvodnjo bomo pocenili. Če bomo uporabljali le ročno delovno silo in ne bomo imeli strojev, se nam kmetijstvo ne bo rentiralo. Po naših kalkulacijah in v zvezi z družbenim planom smo ugotovili, da nas bo stal delavec 300 do 350 dinarjev dnevno, ker znaša družbena akumulacija 55% na plačni fond. Te stvari nam narekujejo, da moramo razmisliti, kako bi proizvodnjo pocenili. Administrativno poseganje v naše kmetijstvo, n. pr. kaj naj posestva proizvajajo, da bi bil njihov zaslužek boljši, kaj bi lažje prodali, je povsem nesmiselno in ne bi dalo vzpodbude delavcem na posestvih pa tudi ne zadružnikom.

Tov. Pangeršič je omenil strokovno pomoč, ki jo potrebujejo naša posestva. Ta strokovna pomoč je v resnici zelo potrebna, če bi strokovnjaki napravili temeljite analize in kalkulacije ter z njimi dokazali, da se tako pridelovanje bolj rentira. Na Pšati in na Jesenkovem imamo le po enega agronoma. Na Verdu in v Logatcu pa nam je agronom odpovedal službo, ker je odšel v Črnomelj. S konkretno stalno pomočjo je v resnici mogoče rešiti veliko vprašanj, vendar pa je tudi mnogo takih problemov, ko jih agronom ne bo mogel rešiti, še posebno ne, če bo zapadel vplivu okolice ter govoril, da je treba več delovne sile, namesto, da bi kot strokovnjak dokazoval obratno.

Spregovoril bom še nekaj besed o stvari, katero je sprožil tovariš Zajc, namreč na kakšen način bi upravni odbori in združni sveti dajali zadrugam več pomoči. Menim, da je ta pomoč odvisna od združnikov samih. Če so združniki zainteresirani, da upravni odbor obravnava vprašanja, ki so važna za razvoj zadruge, bo ta vprašanja upravni odbor moral obravnavati. Do sedaj pa združniki tudi v upravnih odborih niso imeli preveč pomoči. Sprejeli so razne sklepe, niso pa vztrajali, da bi se ti sklepi izvedli. Za primer naj navedem samo odnos do arondacije zemljišč. Arondacija še ni povsem in povsod izvršena, krivi pa so upravni odbori zadrug, ker še niso popolnoma prepričani, da je arondacija potrebna in da bodo le na ta način zadruge premostile marsikatero težkočo. Tudi privatniki ne bodo mogli obdelovati zemlje na tako nesmotrn način. Naša združna in državna proizvodnja v kmetijstvu je tudi zato še draga, saj vidimo, da nam nudijo koruzo franko Ljubljana po 9 dinarjev, naša cena pa je po 14 dinarjev za kilogram. Tako se nam ne izplača, da bi sadili v Ljubljani koruzo in bomo morali razmišljati, kakšno obliko naj uporabimo in kaj bomo proizvajali, da se nam bo proizvodnja izplačala.

Tovariš Kimovec je predlagal, da bi formirali sosvet strokovnjakov, ker imamo veliko problemov, ki jih sami ne moremo rešiti. Strokovnjaki bi nam v resnici lahko pomagali. Že sedaj se večkrat zatekamo k Znanstvenemu zavodu, vendar pa njegovi strokovnjaki z nami ne čutijo prave povezave in ne vedo, kaj vse je odvisno od njihovega dobrega dela. Če pa bi bil svet strokovnjakov pri MLO, bi ti gotovo delali z večjo vnemo, čutili bi večjo odgovornost in bi tako imeli več uspehov.

Tovariš Zupet je omenil, da imamo tudi na mestnih kmetijskih posestvih več konj kot prejšnja leta. To je res, in sicer zato, ker so se na posestvu Pšati povečale tudi površine. Če bomo dobili traktorje, bomo rabili manj konj in k temu nas bo prisilil tudi gospodarski račun, saj so na Pšati že prišli do spoznanja, da je treba zmanjšati število konj.

Opozoril bi na konferenco, kjer smo analizirali stroške proizvodnje na mestnih kmetijskih posestvih in ekonomijah in ugotovili, da je stalna

delovna sila preko zime zelo draga, ter bo zato nujno potrebno, da je bomo imeli vse leto le toliko, kolikor je nujno potrebujemo, dočim bomo morali sicer zaposlovati sezonske delavce. Pričakujemo, da bo tudi lažje za sezonske delavce kot je bilo v preteklem letu. Da si to zagotovimo, smo že sedaj začeli misliti na prekmurske delavce, ki so navajeni odhajati na sezonska dela na kmetijska posestva, saj so že prej odhajali na sezonska dela na državna posestva, ki imajo večjo tradicijo, kot n. pr. Belje itd. Naša posestva si morajo to navado šele ustvariti. Pri sezonskem delu bomo uvedli akordni sistem dela, kajti le z akordnim delom bomo lahko obdržali naše kalkulacije in lažje privabili sezonske delavce. Na vseh ostalih državnih posestvih so sezonski delavci delali po akordu že v preteklem letu, mi pa smo se držali predpisov in smo zato tudi imeli najslabše delavce in še te smo z velikim naporom obdržali.

Predsednik prekine zasedanje ob 20. uri in obvesti ljudske odbornike, da je nadaljevanje zasedanja naslednji dan ob 8. uri zjutraj.

Sledi nadaljevanje diskusije o kmetijstvu.

Dr. Ravnikar Tone:

Slišali smo o stanju na Ljubljanskem Barju in tudi o megli z Barja. Kot zdravnik moram reči, da bo znanstveno pač težko dokazati, da megla povzroča resne okvare pri zdravju, čeprav je tudi res, da megla nikomur ne koristi. V vsej Savski dolini je mnogo meglenih dni in zato z ureditvijo Barja ne bomo preprečili megle. Barje pa je treba urediti zaradi bolj važnih higienskih razlogov. Vsi veste, da je nivo vode na Barju zelo visok. Deževje še bolj dvigne nivo talne vode, kar pri higienskem stanju naših gnojišč pomeni velike možnosti težjih črevesnih epidemij za vse prebivalce Barja in mesta Ljubljane. Mnogo mest v Evropi je bilo v podobnem položaju kot je Ljubljana. Težko izkušnjo je n. pr. preživel Hamburg, kjer so se desettisoči prebivalcev okužili s tifusom zato, ker so se igrali z enakim močvirjem v bližini mesta. Ne mislim, reči, da grozi Ljubljani neposredno kaj podobnega pa tudi zagotovila ne morem dati, da se to ne more zgoditi. V Hamburgu so desetletja in desetletja odlašali z regulacijo, ko pa je prišlo do katastrofe, so v par letih izvršili vsa potrebna dela. Menim, da nam ni treba čakati na kako tako težko izkušnjo, temveč, da moramo regulacijo izvršiti čimprej.

Vprašanje onečiščenja Ljubljanice še vedno ni rešeno. V Ljubljanico se nad Špico steka več potokov in tako prihaja v Ljubljano polno ne-snage, zaradi česar bi bilo treba prepovedati všako kopanje v Ljubljani. Vemo tudi, da je na Vrhniki tovarna usnja in kdor pozna delo v tovarni ve, kaj pomenijo in kakšne so videti usedline ostankov kož, ki jih spuščajo v Ljubljanico. Ta tovarna je imela do lanskega leta neke naprave za delno razkuževanje neznosno kužnih odpadkov. Naprava

je bila sicer res premajhna in ni zajela vse produkcije, toda namesto da bi jo povečali, so podrli še to, kar so imeli. Zato sedaj vsi kužni odpadki odtekaajo v Ljubljano. Vemo, da mnogi potoki in reke opravijo sami biološki proces razkuževanja že po 5—6 kilometrih. Analiza pa je pokazala, da Ljubljana to funkcijo zelo slabo opravlja. Regulacija Ljubljane in regulacija vseh zasutih drenaž po Ljubljanskem barju je torej nujno potrebna ne samo z gospodarskega vidika, temveč tudi zato, ker pomeni za Ljubljano stalno nevarnost za kužna črevesna obolenja.

Krese Leopold:

Tovariš Sitar je zelo dobro orisal uspehe v našem kmetijstvu pa tudi vse pomanjkljivosti, ki bi nam utegnile napraviti veliko škode, tako v zadružništvu, kot na naših posestvih, če jih ne bi odstranili. To je potrdila tudi diskusija. Ne bom ponavljal tega, kar smo že slišali. Menim pa, da bi bilo potrebno sprejeti neke sklepe za Izvršilni odbor in komisijo pri Mestnem ljudskem odboru in za ljudi, ki se bavijo s kmetijstvom. Predlagam skupščini, da bi sprejela tele sklepe:

1. da zadolžimo Izvršilni odbor in Zadružni sklad, da zaostrita borbo proti saboterjem in špekulantom v zadružnem sektorju, na državnih posestvih in v privatnem sektorju, skratka vsepovsod, kjer se kaže omalovaževanje kmetijske proizvodnje;

2. da ustanovimo svet (sosvet) strokovnjakov, in to pri komisiji MLO ali pa pri Izvršilnem odboru, kamor bi pritegnili strokovjake iz ustrežajočih institucij, kateri bi bili posvetovalni organ oziroma štab strokovnjakov, ki bi nudil neposredno pomoč kmetijskim enotam;

3. izvesti je dosledno gospodarski račun, saj je pokazala že praksa in diskusija, da je le-to najučinkovitejše sredstvo za borbo proti razsipništvu, za štednjo in racionalnejšo organizacijo dela;

4. dosledno moramo izvesti arondacijo zemljišč in pri tem nuditi več pomoči zadrugam kot do sedaj;

5. Izvršilni odbor naj stori vse, kar je v njegovi moči, da zainteresira tudi merodajne forume in lastnike zemlje na Barju, da se uredi kanalizacija ter zgradi zatvornica na Ljubljani.

Da bomo ta načrt uresničili, je treba v teku dveh mesecev na zasedanju poročati o izvajanju sklepov.

K drugi točki bi dodal še to, da naj poleg formiranja sveta strokovnjakov Izvršilni odbor MLO stremi tudi za tem, da bo zaposlil potrebno število strokovne delovne sile na mestnih kmetijskih posestvih in v zadrugah. V mislih imam agronome in podobne strokovnjake, katerih bo sedaj precej absolviralo študije in imamo zato vse možnosti, da jih zaposlimo.

Šuštaršič Jernej:

K včerajšnjemu referatu tov. Sitarja pripominjam, da smo v naši zadrugi že obširno razpravljali o arondaciji zemljišč. Arondacija pa pri nas ni izvedljiva, ker je zemlja naše zadruge preveč raztresena. Kmetje moramo hoditi na delo po $\frac{3}{4}$ ure v eno smer in iz teh razlogov smo zaenkrat odklonili arondacijo, dokler se zadruga ne bo povečala.

Sitar Franc:

To, kar je povedal tov. Šuštaršič, ravno potrjuje, da je treba izvesti arondacijo. Ne gre za to, da bi zadruga v Štepanji vasi arondirala vso zemljo v en sam kompleks, temveč mogoče na tri, štiri komplekse. Arondacija pa je nujno potrebna. Omogočila nam bo, da bomo lahko zemljo v zadrugah obdelovali s traktorji. Pri tako razbitih zemljiščih kot so zemljišča zadruge sedaj, pa traktorjev nikakor ne moremo uporabljati. Prosil bi tovariša Šuštaršiča, da tako razloži arondacijo zemljišč tudi v svoji zadrugi in da bi upravni odbor svoj prvotni sklep spremenil. Če bomo tako pojasnili arondacijo, menim, da ne bo mogel nihče reči, da ni potrebna.

Zajc Franc:

Včeraj smo govorili o neplodni zemlji. Povedati moram, da je zadruzi Šmartno ob Savi voda odnesla 2 ha prvovrstne zemlje. Tudi pri nas je veliko neplodne zemlje in je v nevarnosti dobra zemlja. Potrebovali bomo tudi pomoč republike, da bomo zavarovali dobro zemljo, da nam ne bo šla v propad.

Predsednik Vladimir Krivic predloži predloge Kreseta Leopolda na glasovanje in poudari naslednje:

Tov. Krese je v svojih predlogih dal tako načelne kot tudi konkretne predloge za naše kmetijstvo, t. j. 1. zaostriti borbo proti špekulantom vseh sektorjev kmetijstva. 2. Predlagal je formiranje sveta kmetijskih strokovnjakov, izvedbo gospodarskega računa in arondacijo zemljišč v zadrugah in kmetijskih posestvih, zaposlitev strokovnega kadra na kmetijskih posestvih in v zadrugah. 3. Predlagal je, da naj se prične z ureditvenimi deli na Ljubljanskem barju.

Mestni ljudski odbor sprejme naslednje sklepe:

1. Izvršilni odbor MLO in Sklad za mehanizacijo in investicijsko graditev zadružnega kmetijstva morata zaostriti borbo proti saboterjem in špekulantom v zadružnem sektorju, na državnih posestvih in v privatnem sektorju, skratka povsod, kjer se kaže omalovaževanje kmetijske proizvodnje.

2. Pri Izvršilnem odboru MLO se ustanovi svet kmetijskih strokovnjakov, ki bo kot posvetovalni organ nudil neposredno pomoč kmetijstvu v Ljubljani. Kmetijskim posestvom in zadrugam preskrbi tudi potreben strokovni kader.

3. Gospodarjenje na mestnih kmetijskih posestvih, ekonomijah in v zadrugah, je treba organizirati dosledno po gospodarskem računu. Dosledno je uvesti štednjo in racionalnejšo organizacijo dela.

4. Dosledno je izvesti arondacijo zemljišč in pri tem nuditi več pomoči zadrugam kot do sedaj.

5. Izvršilni odbor naj stori vse potrebno, da zainteresira merodajne forume in lastnike zemlje za ureditev kanalizacije na Barju in za dograditev zatvornice na Ljubljani.

O doseženih uspehih naj obvesti Izvršilni odbor skupščino MLO po preteku dveh mesecev.

2. POROČILO OKRAJNEGA SODIŠČA ZA GLAVNO MESTO LJUBLJANO ZA II. POLLETJE 1951

Poroča Jelušič Dušan, predsednik Okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljano.

Tovariši ljudski odborniki!

Moje poročilo se nanaša na II. polletje 1951. Kot v dosedanjih poročilih, se bom omejil na nekatere značilnosti iz našega dela, navedel nekaj konkretnih primerov, glavna organizacijska vprašanja in pa težave. Enotnega pregleda o odnosih med Ljubljancani in sodiščem ne boste mogli dobiti, ker je naša stvarna pristojnost omejena, obravnavamo le del kaznivih dejanj, sporov itd., drugi del pa pristojno okrožno sodišče v Ljubljani. V tem polletju je stopil v veljavo novi kazenski zakonik, ki je omejil višino kazni, ki jo lahko izreče okrajno sodišče na 5 let zapor ali strogega zapor. Prav novi kazenski zakonik je vplival, da je bila kaznovalna politika v tem polletju nekoliko nesigurna, zlasti, ker je bilo treba razsojati v zadevah, kjer je do takrat razsojalo okrožno sodišče. Poleg tega se je pri nekaterih kaznivih dejanjih spremenil zakoniti opis, kot na primer pri kaznivih dejanjih špekulacije, nedovoljene trgovine, pri delitvi tatvin v navadne, velike in majhne, izpodbijanju zadruga in še vrsti podobnih sprememb in novitet, kar vse je povzročilo tudi nekaj nepravilnih razsodb, kar je bilo naknadno popravljeno.

Na naše delo je vplivalo predvsem dejstvo, da je pripad stalno naraščal in da se število uslužbencev bistveno ni zvišalo. To je imelo za posledico, da je nekoliko padla kvaliteta dela, ker je bilo treba delati

nitro, in da beležimo zaostanke kljub temu, da je storilnost uslužbencev v splošnem narastla. Najtežja obremenitev za sodišče pa so bili številni predlogi za zaslišanje prič ureditve uslužbenskih, pokojninskih in invalidskih razmerij. V dobrih treh mesecih smo ob približnem računu zaslišali ca 50.000 državljanov iz Ljubljane. K temu delu so bili pritegnjeni vsi pravniki in pripravniki na sodišču ter zaradi tega seveda niso mogli opraviti svojega rednega dela sproti in brezhibno, ker je že redno delo predstavljalo problem, kako ga reševati, ne da bi nastali zaostanki. To delo, ki smo ga opravljali tudi v popoldanskih urah, ni bilo samo utrujajoče, ampak za pravnike tudi duhamorno in so se posledice tega opazale pri razsojah. V tej zvezi omenjam, da so bili predlagatelji in zaslišani dokaj nedisciplinirani in šikanozni, na desettisoče strank je zahtevalo, da jim takoj naredimo zaproseno, čeprav je lahko vsakdo videl polne hodnike in pisarne strank, na drugi strani pa maloštevilno osebje. Zaradi naglice in neprijetne atmosfere so se pri tem reševanju dogajale tudi nepravilnosti, netočnosti, manjši incidenti in podobne nevšečnosti, ki pa so v primerjavi s celotnim opravljenim delom le malenkosti.

Konec polletja smo zaposlovali 40 uslužbencev, od tega 18 pravnikov in 22 administrativnih uslužbencev, všteti pripravniki. Ti niso delali vse polletje, ker so nekateri prihajali v teku polletja. Poleg tega je večina uslužbencev šla v tem polletju na dopuste in še zaradi bolezni so bili povprečno po 4 uslužbenci dnevno odsotni. V kazenskem sodstvu je pripadlo 808 novih zadev (155 več kot prvo polletje), rešenih je bilo 573 zadev, konec leta je ostalo nerešenih 446 zadev. Razsojali so trije sodniki. Od pripadlih zadev je skoraj 40% kaznivih dejanj zoper čast, potem sledijo kazniva dejanja zoper premoženje (tatvine, utaje, goljufije itd.), kazniva dejanja zoper življenje in delo itd. Ker je bilo treba reševati važnejše zadeve, smo le malo reševali na primer kazniva dejanja zoper čast in je zaradi tega od nerešenih zadev približno $\frac{2}{3}$ prav kaznivih dejanj zoper čast.

Prav posebno padejo v oči kazniva dejanja nedovoljene trgovine in špekulacije, ker vodijo sledovi v inozemstvo, in to predvsem v naše sosednje zahodne države. Obtoženi so bili ljudje, ki so bodisi sami nakupovali v inozemstvu ali pa kupovali od drugih tukaj različne predmete, ki jih pri nas primanjkuje, kot n. pr. ure, luksuzne glavnike, vseh vrst nalivna peresa, vžigalne kamenčke in podobno. Taki predmeti prihajajo v našo državo tudi pod imenom darilnih paketov, in se tako obidejo tudi carinski predpisi. Gre pa v teh primerih za milijonske vrednosti. V ilustracijo navajam dva primera. Obt. Sinnreich Manfred in sin Stjepan sta bila obtožena kaznivega dejanja špekulacije, vendar sta bila obsojena le zaradi nedovoljene trgovine vsak na 6 mesecev zapora. Od nekega Grüna z Dunaja sta dobila v prodajo 237 novih moških zapestnih

ur različnih znamk, ki sta jih hotela potem v Ljubljani prodati z dokazanim dobičkom 100 din pri komadu. Res je sicer, da je bil zagovor obeh obtožencev prav malo verjeten in sta po vsem videzu vse te ure sama nabavila, vendar sodišče ob pomanjkanju dokazov obtožencev ni moglo obsoditi zaradi kaznivega dejanja špekulacije, temveč zaradi nedovoljene trgovine. Ure so bile zasežene in bodo dane v prodajo v Ljubljani; ocenjene so bile po sodnem izvedencu na 1,750.500 dinarjev. Drug primer je zadeva zoper Mustapiča Miroslava, Domiča Silvestra, Klašterka Veljka in Selmana Pašiča Enverja, od katerih je Klašterka direktor Jadran-filma v Zagrebu, Selman Pašič pa komercialist tega podjetja. Klašterka in Selman Pašič sta izrabila svoj uradni položaj in sta ob priliki bivanja na Dunaju najela od neke tvrdke posojilo 1800 dolarjev, kupila 6000 nalivnih peres za 6240 nemških mark in jih brez uvoznega potrdila odpremila v Jugoslavijo. Nato sta pooblastila v Jugoslaviji Mustapiča in Domiča, da ta peresa prodasta v naši državi po ceni 500 do 550 din za komad. Iz izkupička za 2000 nalivnih peres v znesku 1.000.000 dinarjev, sta Klašterka in Selman Pašič poravnala izdatke za svoje enomesečno bivanje na Dunaju, vrnila posojilo, in sicer na ta način, da sta denar razdelila v Zagrebu se nahajajočim osebam jugoslovanskega rodu, ki bivajo v Avstriji po obračunu v šilingih v razmerju 1:15. Seveda nista predložila knjigovodstvu podjetja Jadran-film v Zagrebu nobenih obračunov. Mustapič in Domič sta prodala v Jugoslaviji državnim podjetjem 2000 nalivnih peres, dejansko za 1.000.000 dinarjev, vendar sta si znesek 100.000 dinarjev obdržala kot provizijo. Poleg tega sta ponudila v nakup državnim trgovskim podjetjem še 9000 nalivnih peres, bila pa sta v Ljubljani, ko sta hotela skleniti to kupčijo, zaradi budnosti uslužbencev v podjetju NA-Ma aretirana. V Nemčiji so bila ta nalivna peresa kupljena po 0.96 odnosno po 1.20 marke, kar predstavlja po takratnem tečaju v dinarjih vrednost ca 10 do 14 din za 1 nalivno pero. Če bi torej prišlo do prodaje teh 9000 nalivnih peres, bi omenjeni zaslužili skoraj 5.000.000 dinarjev čistega. Ta zadeva še ni pravnomočno rešena. V primeru zoper obtoženega Radkoviča, kjer so se tudi pečali s podobnimi posli, so enemu izmed obtožencev odvzeli poleg drugega blaga približno 14 kg vžigalnih kamenčkov. Tudi nekateri naši železničarji, ki spremenjajo vlake v Avstrijo odnosno na Jesenice, sklepajo razne kupčije z avstrijskimi železničarji in tihotapijo k nam saharin in vžigalne kamenčke. K vsem tem primerom naj pripomnim, da so glede dokazovanja zelo težki, ker obtoženci seveda vsega ne povedo, zlasti svojih zvez ne, kakih drugih dokazov, razen kar se pri njih najde, običajno tudi ni. V tem polletju nismo imeli primera špekulacije ali nedovoljene trgovine s prehrabnimi predmeti. Celó pri kaznivih dejanjih zoper premoženje smo opazili, da storilci niso posegali po živilih, ampak po oblačilih, luk-

suznih predmetih, denarju in podobnem. To omenjam, ker smo pred leti imeli največ primerov špekulacije in kraje prehrabnenih predmetov. Zaradi tega lahko napravimo zaključek, da se ne špekulira in ne krade zaradi pomanjkanja, čeprav se storilci na to zelo radi izgovarjajo. Da ne gre za pomanjkanje, kaže tudi dejstvo, da so špekulantje večinoma dobro situirani ali pa iz bivših »boljših« krogov, poleg tega pa izkupiček, ki ga dobijo z nedovoljenimi dejanji, v večini primerov na lahek način zapravijo (s pijančevanjem po zabaviščih).

Primer, ki ga navajam, je sicer osamljen, vendar pa obsojanja vreden. To je primer obt. Brgleza Ivana, ki je iz stegna poginulega konja, ki mu ga je izročil veterinarski pomočnik Štok Ivan, izdelal nekaj mesnih izdelkov in jih prodal strankam; poleg tega je tudi prodal ekonomu Doma JA 140 kg težkega prašiča, ki je bil zaklan zaradi bolezni. Obsojen je bil na 1 leto zavora.

Omembe vreden in poučen je tudi primer Vrenka Matije in Lombarda Petra. Oba sta bila že obsojena in v začetku leta 1951 zaradi pomilostitve prišla na prostost. V letu 1949 je bil Vrenko pripadnik LM. Po izpustitvi iz zavora je po 10 dnevih začel zahajati k raznim strankam v okolici Ljubljane in se izdajal za preiskovalnega organa ter izvrševal preiskave. Kot žrtve je izbiral stranke, ki so imele med vojno sinove v vrstah bele garde. V maju leta 1951 se je Vrenku priključil še Lombardo, nakar sta opravljala »preiskave« in med njimi seveda jemala razne predmete, predvsem zlatnino in denar. Obt. Vrenko je bil obsojen na 5 let strogega zavora, obt. Lombardo pa na 1 leto in 6 mesecev strogega zavora. Skrajni čas je že — saj je bilo v teku let že več takih primerov — da bi državljani vedeli, da je potrebno za preiskovanje posebno dovoljenje in da preiskovalni organi tudi napravijo zapisnik o zaseženih predmetih, ne pa da jemljejo brez zapisnika.

Pri kaznivih dejanjih zoper premoženje so pogoste manjše tatvine po podjetjih, po ustanovah manj, vendar je v glavnem oškodovano zasebno premoženje. Z mesecem novembrom smo pričeli voditi statistiko o škodi, ki jo povzročajo storilci s kaznivimi dejanji splošnemu ljudskemu premoženju, združnemu in premoženju društvenih organizacij. V dveh mesecih, novembru in decembru smo imeli 50 takih primerov in je znašala škoda nekaj več kot 1.250.000 dinarjev, poleg tega pa v 13 primerih škode še nismo mogli ugotoviti. Te številke o škodi so seveda le približne, že zaradi tega, ker se ta marsikje ne more točno ugotoviti, ali pa je neocenljiva, tako da je dejanska škoda pravzaprav še veliko večja. Če si še predstavljamo, da je precej kaznivih dejanj, ki še niso odkrita ali še ne vemo za storilca, potem lahko rečemo, da se s kaznivimi dejanji povzroča precejšnja škoda splošnemu ljudskemu premoženju. Ugotovili smo, da odpade skoraj vsa škoda na splošno ljudsko

premoženje in da gre največ na račun tatvin in malomarnega poslovanja. V tej zvezi je nujno, da vas opozorim na nekaj stvari. Opažamo namreč, da se zlasti oškodovana podjetja premalo brigajo, kako bi prišla do povračila škode. Naša opažanja so podprta tudi s tozadevnimi ugotovitvami drugih organov. Že v kazenskem postopku se podjetja premalo pobrigajo, da bi točno ugotovila škodo, ker vendar to ni samo zadeva preiskovalnih in sodnih organov ali sodišča, ampak bi moral biti interes podjetja za ugotovitev storilca in škode nedvomno večji. Ko obveščamo podjetja ali ustanove o obravnavah zoper obtožence, ki so njihovi nameščenci in so njim povzročili škodo, se dostikrat niti ne odzovejo. Mislimo, da bi morala državna podjetja ali ustanove poslati na obravnavo vsaj zastopnika, ki mu je zadeva znana, če že ne več svojih ljudi, seveda tako, da bi njihovo delo ne trpelo. Dobro bi tudi bilo, da bi vodstva podjetij ali ustanov oziroma sindikalne organizacije, seznanile uslužbence z obsodbo, da bi se o tem govorilo, v težjih primerih bi na željo lahko tudi član sodišča osebno še posebej obrazložil sodbo. Sodišče v kazenskem postopku ali ugotovi odškodninskemu zahtevku, če je dovolj jasen, ali pa oškodovanca zavrne na pravdno pot. V slednjih primerih opažamo, da podjetja ali ustanove ne tožijo storilcev za odškodnino, čeprav je storilci ne povrnejo. Pa tudi če v kazenskih postopkih ugodimo odškodninskim zahtevkom, opažamo, da se ne izterjujejo. Oškodovana podjetja ali ustanove bi vsekakor morale storiti vse, da jim storilci povrnejo škodo, oziroma ravnati po zakonu glede plačevanja po obrokah ali če gre za odpustitev povračila škode. Kako neresno jemljejo nekatera podjetja preiskovanje, nam kaže primer podjetja »Angora« v Ljubljani. Na domu ene njegovih uslužbenk so našli preiskovalni organi nekaj volne in 10 parov nogavic. Podjetje je uradno potrdilo, da izvirajo volna in nogavice iz podjetja in da ima res tak primanjkljaj. Na obravnavo pa pride podjetje z uradno ugotovitvijo, da nogavice niso njegovi izdelki, da glede volne ne morejo ničesar reči in da izkazujejo pravzaprav približno 800 kg volne viška in ne manka. Manj izrazitih primerov take neodgovornosti je bilo še več. Ni to toliko neodgovornost do preiskovalnih organov ali do sodišča, ampak predvsem do državljana, ki mora nekriv ali vsaj manj kriv, prenašati nejlubi kazenski postopek, ki je dostikrat nujno zvezan s priporom.

Najznačilnejši primer falsificiranja je zadeva zoper obtožena Možina Marjana in Beraneka Henrika, ki sta kot uslužbenca tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani pri delih za izdelavo klišejev za prehrabene in industrijske bone za Koper prišla na to, da jih tudi zase nekaj naredita. Res sta naredila zase nekaj bonov po 500 dinarjev, in sicer Možina 40, Beranek pa 17, in sta jih nato spravila v promet. Kot strokovna uslužbenca sta bila dokaj dobro plačana in bi jima ne bilo treba na tak

način pridobivati gmotnih sredstev. Možina je bil obsojen na dve leti, Beranek pa na 1 leto in dva meseca strogega zapor, poleg tega na povračilo škode državi in na odvzem bonov, kolikor so jih pri njih našli. Drugi primer falsificiranja je zadeva zoper Željko Cirilo, ki je ponaredila hranilno knjižico od 500 na 500.000 dinarjev. Potem je dvignila denar na Reki, v Šibeniku, Splitu, Ogulinu, Zagrebu, Novski, Sisku in ko je hotela dvigniti denar še v Križevcih je bila aretirana. Dvignila je že 50.000 dinarjev. To potovanje je trajalo tri tedne. Medtem ko je v preiskavi v glavnem priznala svoje dejanje — zanikala je le to, da bi sama ponaredila knjižico — je na glavni obravnavi prišla s trditvijo, da se sploh ne spominja, kje je bila v teh treh tednih in se je izgovarjala, da je bila hipnotizirana. Ne da bi podrobneje razčlenjeval ta primer, omenjam, da je bil zaradi dokazovanja dolgotrajen in zamotan, ker sta se morala z zadevo temeljito pobaviti tudi grafolog in psihiater. Pokazalo se je seveda, da so trditve obtoženke izmišljene in je bila obsojena na 11 mesecev zapor. Čudno pa se nam zdi, da uslužbenci po bankah v prej naštetih mestih niso opazili, da je hranilna knjižica ponarejena, saj so bile številke pa tudi besedilo zelo slabo ponarejene. V tej zvezi poročam, da so nekateri primeri zelo zamotani glede dokazovanja, čeprav je stvar potem, ko je končana, videti enostavna. Preiskovalci ter sodniki vložijo veliko truda v to, da ugotove resnico.

V tem polletju so pripadla v pristojnost okrajnih sodišč v glavnem lažja kazniva dejanja zoper varnost prometa. Večinoma smo res imeli lažje primere, ker ni bilo večjih telesnih poškodb in tudi ne večje materialne škode. V dveh primerih so bile posledice s smrtnim izidom. Najhujšo kazen je dobil šofer Kolenič Franc, ki je z osebnim avtomobilom ponoči v Vižmarjih do smrti povozil Godca Antona. Obsojen je bil na tri leta zapor. V večini primerov so bili storilci vinjeni ali pa niso imeli v redu vozil, čeprav so za to vedeli.

Na zadnjem zasedanju je javni tožilec opozoril, da imajo v postopku nekaj storilk, ki so za nagrado odpravljale telesni plod. Zadeva se je končala pred sodiščem, delno se še obravnava. Vrsta žensk, ki niso strokovno usposobljene za take posege, je bila obsojena. Najteže je bila kaznovana Horvat Katarina, in to na tri leta zapor za 13 abortusov. Obsojenke so odpravljale na povsem primitiven način s koščkom usnja, telohovo koreninico ali gumijasto cevko. Delale so za nagrado, ki je bila različno visoka, od 300 do 3000 dinarjev. Ženske, ki so si dale odpraviti plod, so se morale zateči v bolnico, kjer so jih ozdravili in za sedaj ni zabeležiti težjih posledic, lahko pa še nastanejo.

V tem polletju smo obravnavali 12 primerov kaznivih dejanj izpodbijanja zadrug. Gotovo vam je že znano, da je bilo vloženih v teku leta nekaj izstopnih izjav, in to skoraj po vseh ljubljanskih zadrugah. Ne-

kateri zadružniki, ki so že dve leti delali v zadrugi, so se na lepem spomnili, da niso več člani zadruge, ker na primer niso podpisali pristopne izjave ali pa, ker so smatrali, da je že tu triletni rok, ko imajo pravico izstopiti. Nekateri so začeli enostavno jemati zadrugi poljske pridelke, inventar, živino ali pa so si živino drugače porazdelili, kakor bi bilo sicer pametno z gospodarskega vidika. Ne da bi našteval gospodarske pomanjkljivosti, ki niso vse izvirale iz splošnih objektivnih težav, moram reči, da bi bilo vsaj po našem laičnem mnenju lahko gospodarsko stanje v ljubljanskih zadrugah drugačno kot je bilo. Celo formalno-pravna plat zadrug povsod ni povsem urejena, čeprav v Ljubljani to ne bi smel biti problem. Opazili smo tudi, da marsikje ni bilo vse v redu pri pristopanju v zadrugo, pri čemer seveda ni bilo zlobnih namenov, vendar bi bilo treba misliti na to že v teku razvoja zadruge. V zadrugo so vstopali kmetje z dobrimi, s špekulativnimi ali pa tudi brez vsakih namenov. Po našem mnenju se je premalo računalo s tem, da bo ta pisana mentaliteta zadružnikov morala sedaj skupaj delati in živeti, preveč birokratsko se je mislilo, glavno, da je zadruga obstoji in se govorilo: »zadružniki, zavedajte se, da ste zadružniki« itd. Ob sprostitvi naše trgovine, ukinitvi obveznih oddaj in sploh ob prehodu v nov finančni sistem, so udarile vse te mentalitete na dan, pokazala so se vsa, tudi notranja osebna nasprotstva, na kar prej nismo z resnostjo gledali in potem smo imeli tudi zaradi tega nekaj primerov obtožb. V vsem tem pa so zlonamerneži, ki so sodelovali proti zadrugam, znali svoje delovanje tudi dobro skriti in sem prepričan, da nismo vseh kaznovali. Neki zadružnik je rekel na zadružnem sestanku, da bo izstopil iz zadruge. Zopet drugi je rekel, da ne dovoli zidati hleva na svojem svetu (čeprav ga je seveda vložil v zadrugo), potem je bil obtožen nekdo, da je že pred letom dni en dan drugje kosil kot bi moral in da je pregovoril najmanj 20 zadružnikov, da izstopijo iz zadruge (čeprav ni bilo o tem najmanjšega dokaza) itd. Bilo je torej nekaj obtožb, ki niso imele podlage in je prav, da niso obveljale, ker bi take sodbe ne imele nikakega pozitivnega vpliva. Take obtožbe niso mogle roditi obsodbe, ker bi potem morali molčati o socialistični demokraciji. Diskusija ali lahko član zadruge reče na množičnem sestanku: »izstopam iz zadruge«, ne da bi se to smatralo za vplivanje na druge, ali pa mora svoj izstop najaviti konspirativno, da ne bi na koga vplival, je po našem mnenju neresna. Tudi je po našem mnenju izstop iz zadruge moralno zavržno dejanje, ne mora po zgolj to že biti kaznivo dejanje. Za kaznivo dejanje so potrebni določeni zakonski pogoji, ki ne zajemajo toliko kot zavržnost, gledana z moralnega stališča, dobrih državljanov. Gotovo je obsojanja vredno, če zadružnik noče pridno delati, vendar je najhujša sankcija zoper to izključitev, ne pa že kazenska sankcija. Z laičnega stališča lahko rečemo, da zadružnik

izpodkopava zadrugo že s tem, če pridno ne dela, s stališča kazenskega zakonika pa tega vedno ne moremo reči. Ker je potem na sodišču prišlo do nekaterih oprostitev, razveljavitev po drugi stopnji, ponovnih obsodb in razveljavitev, prekvalifikacij in podobnega, kar je bilo po našem mnenju vsaj pri večini primerov nujno, že po tem, ko je bila obsodba izrečena, je to napravilo vtis, da se sodišče ne znajde. Ne bom zanikal, da bi ta ali ona zadeva ne mogla biti hitreje ali pravilneje rešena, trdim lahko le to, da je sodišče z vso resnostjo in prizadevnostjo obravnavalo te primere, ker smo tudi sodniki med onimi državljani, ki si prav nič ne želijo, da bi bil porušen naš socialistični družbeni red. Zadeve niso bile lahke za razsojo, zlasti je bilo težko dokazovanje. Zaslišanje številnih prič ni pripomoglo k dokazovanju krivde, ampak prav nasprotno. Nekateri priče so večkrat drugače izpovedovale in vedno trdile, da je tako prav. V enem primeru sta bila celo predsednik zadruge in brigadir obtožena in obsojena na pol leta zaporar zaradi krivega pričanja. V takih primerih je zelo težko ocenjevati, katera izpovedba je resnična, ker se je sicer za obremenilno izpoved kaj lahko odločiti, vendar s tem ni rešeno vprašanje ali je ta izpoved kot dokaz resnična ali ne. Sodišče se ni trudilo, da bi obsodilo vsakega obtoženca, ampak se je trudilo, da bi obsodilo res krivega obtoženca na primerno kazen. Če so si potem nekateri oproščeni ali delno oproščeni zadržniki dovoljevali neprimerne opazke na račun posameznih organov iz upravnega aparata, ni krivo sodišče, ki tega tudi ne odobrava in bo treba podvzeti druge primerne ukrepe, da bodo prišli ti ljudje k pameti. Tudi za te zadeve si dovoljujem pripomniti, da so se oblastveni in politični organi premalo pobrigali, da bi pomagali pri dokazovanju. Če bi hotel naštevati posamezne primere, bi to predolgo trajalo, kdor želi te primere preštudirati, lahko pride k nam in jih bo preštudiral, ker ne gre za tajnosti.

Težko je reči o svojem lastnem delu ali je dobro ali slabo in zaradi tega verjetno ne bom mogel objektivno povedati, ali je bila v kazenskem sodstvu kaznovalna politika v redu. Že uvodoma sem navedel nekaj vzrokov, ki so povzročili nejasnosti. Sodeč po pritožbenih sodbah in po nekaterih merodajnih izjavah, so bile kazni pri nekaterih vrstah kaznivih dejanj ali v posameznih primerih nekoliko prenizke. Vendar sem mnenja, da ob toliki množini raznih primerov, ne more nekaj prenizkih kazni ustvariti zaključka, da je bila nasploh kaznovalna politika zgrešena. Pogojnih obsodb je bilo nekaj manj kot polovica obsodilnih, kar ni nič čudnega, saj spadajo v našo pristojnost v glavnem lažja kazniva dejanja.

V tem polletju je v spornih zadevah pripadlo 1553 spornih zadev (232 več kot prvo polletje), rešenih je bilo 1148 zadev, in je ostalo nerešenih konec leta 722 spornih zadev. Razsojali so 4 sodniki. Od rešenih

pravnih zadev jih je največ iz zakonskega in rodbinskega prava (241), od tega 155 razvez zakona), potem so/ najmočnejši spori o zakupu in najemu (236), o kupu in prodaji (106), o povračilu škode (69) itd. Manj je sporov o posojilu in iz delovnega prava, o motenju posesti itd. V tem poročilu bom omenil le nekaj značilnih in pogostih primerov.

O sporih za razvezo zakona ni pripomniti kaj posebnega; velika večina tožb je rešena z razvezo. Najpogostejši razvezni razlogi so nezvestoba in grdo ravnanje, zlasti moža. Število sporov za ugotovitev očetovstva je v tem polletju nekoliko upadlo. Spori za odmero preživnine se pojavljajo tako glede nezakonskih kot zakonskih otrok, bodisi da gre za otroke razvezanih zakoncev, ki sicer niso razvezani, živijo pa v sporu. Pogosti so tudi spori za zvišanje preživnine, kar izvira iz povišanih potreb otroka. Taki primeri so, če je bil otrok, ki se je nahajal do vložitve tožbe pri materi, oddan v rejo. Rejnina predstavlja velik izdatek za mater in se je v zadnjem času močno zvišala. Uredba o novih otroških dodatkih v večini primerov na višino preživnine ni imela bistvenega vpliva. Položaj je drugačen le v primerih, ko nobena od strank nima pravice do prejemanja dodatka. Tak primer še ni bil rešen, je pa v delu.

Pogosti so primeri tožb za odškodnino izgubljenih paketov na pošti, prtljage na železnici in avtobusu. V tem pogledu niso rešena načelna vprašanja o odškodninski odgovornosti pošte. Ta se sklicuje na svoj pravilnik, ki je obvezen zanj pri poslovanju s paketi, in sicer za pakete brez označbe vrednosti in za pakete z označbo vrednosti. Za prve pošta odklanja odškodninsko odgovornost, češ da glede na veliko število izgubljenih takih paketov, ni mogoče povrniti celotne odškodnine, ker bi s tem bilo otežkočeno poslovanje s temi paketi. Pošta jamči samo za pakete označene z vrednostjo, ker le s takimi posluje po pravilniku in jamči za odpošiljatev. Sodišče je te zadeve reševalo tako, da je ugotavljalo krivdo obeh strank, to se pravi, ako je na strani odpošiljatelja bilo vse storjeno, da je bil paket pravilno zavit, pravilno naslovljen, potem odgovarja pošta po veljavnih zakonitih določilih o odškodninski odgovornosti, ne glede na svoj pravilnik. Po našem mnenju bi bilo umestno, da bi pošta tudi pakete brez označbe vrednosti primerno zavarovala, kakor to dela železnica, s čimer bi se izognila plačevanju odškodninskih zahtevkov. Mimogrede bodi rečeno, da gre verjetno pri teh izgubljenih paketih za tatvine.

Pri odškodninskih zahtevkih za izgubljeno prtljago na železnici, ni rešeno vprašanje prtljage, ki jo izgubi potnik v vagonu. Glede tega je bilo sodišče mnenja, da železnica jamči le tedaj, kadar je dokazana krivda njenih uslužbencev, da so malomarno ravnali s tako prtljago. Glede odškodninskih zahtevkov za prtljago, izgubljeno v garderobi, je težava le glede ugotavljanja vsebine izgubljenih predmetov in višine

njih vrednosti. Nekaj je bilo primerov, ko so potniki izročili prtljago pri vožnji z avtobusom šoferju ali sprevodniku, ki jo je namestil na streho v avtobusu, je pa bila med vožnjo po naključju ali po tatvini izgubljena. V takih primerih je sodišče razsodilo, da mora avtobusno podjetje povrniti škodo po veljavnih določilih o odškodninski odgovornosti, po katerih jamči prevozno podjetje za svoje uslužbence in za prtljago, ki so jo ti prevzeli, ne glede na to, ali je bila plačana pristojbina zanj ali pa je bila prtljaga sprejeta samo kot brezplačna usluga. Nepravilno je po našem mnenju, da podjetja potem ne zahtevajo povračila od svojih uslužbencev, če so ti s svojo malomarnostjo povzročili izgubo prtljage. Nekaj primerov o odškodninski odgovornosti za prevzem prtljage, je bilo v hotelih v Ljubljani. Glede na pomanjkanje hotelov, je velika stiska za sobe, tako da turistični urad ne nakazuje potnikom posameznih sob, temveč samo postelje, in tako skoraj vedno stanujeta v eni sobi po dva potnika, ki sta si popolnoma nepoznana. Ob takih prilikah je bila gostom prtljaga ukradena, hotelska podjetja pa odklanjajo jamstvo za prtljago, ki jo imajo gostje v sobah, ker gostov ne morejo kontrolirati. Tudi sodišče je za sedaj mnenja, da hotelska podjetja ne morejo jamčiti v teh izrednih razmerah za prtljago po sobah, pač pa jamčijo za prtljago, ki jo sprejme v hrambo hotelski vratar. Tožbe proti državni zavarovalnici (DOZ) iz naslova zavarovalnine sicer niso pogoste, so pa značilne po tem, da se zavarovalnica brani izplačevati škodo kakor hitro se ne ujema odškodninski zahtevak točno po črkah določb zavarovalnih predpisov. Stvar je v tem, da je zavarovalnica zelo ozkosrčna glede izplačil, je pa do sedaj izgubila še vse tozadevne pravde. Tako na primer odklanja pri pogrebniških stroških povrnitev stroškov za pogrebščino, kar je na kmetih že star običaj, češ, da ti stroški niso potrebni.

Že v I. polletju je bil napovedan nov republiški stanovanjski zakon, vendar je še stari v veljavi. Kljub temu se je pri obravnavanju stanovanjskih sporov sodna praksa bolj sprostila tako v korist hišnih lastnikov, kot tudi v korist najemnikov, vse glede na razvoj gospodarsko političnega življenja. Predvsem se je v tem polletju sprostila sodna praksa v dveh merah. Pri čl. 10 točke a) rep. zakona o stanovanjskih in poslovnih prostorih dopuščamo analogijo v korist najemnika stanovanja, čeprav se zakonsko besedilo glasi samo v korist hišnega lastnika, če ta nujno potrebuje odpovedano stanovanje zase ali za svojo ožjo rodbino. Drug je primer izpraznitvenih tožb. Sodna praksa je do sedaj stala strogo na stališču, da je treba tudi pri izpraznitvenih tožbah, torej tam, kjer stanovalec ni imel ali nima več pravnega naslova za bivanje v stanovanjskem prostoru, dokazati obenem tudi obstoj enega izmed odpovednih razlogov po čl. 10. cit. zakona. Sedaj pa gre sodna praksa za tem, da je treba dokazati le, da je toženec v stanovanju brez pravnega naslova in

čim se to dokaže, mora toženec stanovanjski prostor izprazniti v roku 15 dni. Ni pa še razčiščeno vprašanje, ali se bo sodna praksa še bolj sprostila in dovolila tudi sodno izvršbo takšne sodbe, ker do sedaj izvršuje take sodbe stanovanjski organ, ki predhodno toženi stranki poišče drug primeren stanovanjski prostor. Sedanji predpisi ne nudijo opore za takšen nadaljnji razvoj sodne prakse, poleg tega je to tudi važno družbeno politično vprašanje in ne samo vprašanje pravno tehnične izvedbe. Tu se sklicujem na včerajšnji članek »Slovenskega poročevalca«.

Kot ste že iz gornjega slišali, so bila v mnogih spornih primerih stranka državna podjetja ali ustanove. V letu 1951 je na primer država tožila privatnike v približno 500 primerih in iztožila od njih preko dva milijona dinarjev, izgubila pa le 68.000 din, dočim so še nerešeni spori v skupni vrednosti preko 1 milijona dinarjev. Poleg tega so državljani tožili državo in znaša vrednost teh sporov preko 4 milijone dinarjev. Od tega je bilo razsojenih v škodo države okoli 1.600.000 dinarjev, v korist države pa 600.000 din. Še nerešenih takih sporov pa je približno za 1.500.000 din. Vrednost sporov, kjer je udeležena država, znaša torej okoli 7.500.000 dinarjev, kar je precej in pomeni, da smo opravili odgovorno in pomembno delo.

S 24. novembrom 1951 je začel veljati zakon o izvršitvi kazni, ki na novo ureja zaplembeni postopek. Sodnik sedaj odloča že pri popisu na licu mesta, kaj se bo zaplenilo. Zaradi kratke dobe veljavnosti tega zakona, se še niso pojavili težji problemi. Vsekakor pa bo zaplembenih primerov veliko manj kot prej, ker kazenski zakonik v redkih primerih predvideva kazen zaplembe in ker zakon o izvršitvi kazni daje možnost, da se obsojenemu na zaplembo pusti veliko več kot prej, ker se mu na primer od premičnin zaplenijo lahko le gotovina in terjatve nad 50.000 dinarjev, dragocenosti, dragocene umetnine in zbirke, velike knjižnice, motorna vozila, kmetijski stroji itd. Zaplemba v glavnem vzame nepremičnine, pa še tam na primer ne enostanovanjske hiše. Skratka, določila o zaplembi so veliko milejša, kot so bila.

Sodniki porotniki so bili dobro izbrani in lahko rečem, da so v glavnem disciplinirani in da si štejemo v čast, da opravljajo to službo. Ker pa pripad še narašča in bi ne bilo dobro, da bi sedanje porotnike preobremenjevali, bo treba na prihodnjem zasedanju izvoliti še kakih 50 sodnikov porotnikov.

Toliko o delu sodišča. Prosim, da ta del poročila po diskusiji odobrite. Želel bi, da bi prišlo do diskusije, ker je sicer težko podajati prihodnjič poročilo, če ne vem za kritične točke v našem delu in vašega mnenja, kako bi naj bilo sestavljeno poročilo.

Tovariši ljudski odborniki, smatram za umestno, da vas seznanim še s problemom, ki se ne tiče samo pravosodja, ampak mesta Ljubljane

sploh. Gre za našo sodno palačo. Sodna palača v Ljubljani je bila zgrajena pred 53 leti. Vzdrževanje te največje upravne zgradbe v Sloveniji so zlasti v stari Jugoslaviji silno zanemarjali. Zgradba je zunaj in znotraj razpadala. Parovodna centralna ogrevalna naprava je zaradi izrabljenosti v nekaterih traktih odpovedala, tam pa, kjer še deluje, je kapaciteta ogrevanja padla precej pod normalo. Predaprilska sodna uprava je postavila v sobe vodilnih uradnikov peči. Večina uradništva pa že 30 let v zimski dobi dela v neogrevanih, odnosno komaj temperiranih prostorih. Nekateri uslužbenci so primorani delati v zimskih plaščih in si pokrivati noge z odejami, da se ne bi prehladili. To povzroča neprestana obolenja in pri nekaterih uslužbencih trajne kvarne zdravstvene posledice in je povsem umljivo, da ima vse to močan negativen vpliv na delo. Tudi stranišča so nemogoča in bi jih sanitarna inšpekcija dala sigurno zapreti. V sodni palači dela v skrajno težkih pogojih približno 250 uslužbencev Vrhovnega sodišča LRS, okrožnega sodišča, dveh okrajnih sodišč in dveh javnih tožilstev. Uslužbenci so natrpani po sobah. Sodniki, tožilci in drugi samostojni referenti delajo po trije ali celo več v eni majhni sobi, kar seveda silno otežkoča smotrno delo, zlasti tam, kjer imajo referenti mnogo opravka s strankami. Posebno težko je pozimi, ko se je treba umakniti iz sob, ki se sploh ne dajo ogrevati. Po osvoboditvi je naša ljudska oblast uvidela to težko stanje in so leta 1946 pričeli izvajati sledeča investicijska dela:

1. nadzidavo III. nadstropja in s tem v zvezi obnovo celotnega ostrešja, kar je izvedeno, razen napeljav za ogrevanje;

2. nadzidavo zveznega dvoriščnega trakta za zemljiško knjigo, kar je tudi v grobem izvršeno;

3. stavljanje podometa in preureditev vse električne napeljave, kar je izvršeno;

4. postavitev nove avtomatske hišne centrale in telefonskega omrežja, kar je izvršeno;

5. obnovo fasade, kar je bilo izvršeno po dolgih letih;

6. gradnjo moderne kotlarne za novo centralno toplovodno ogrevalno napravo in pripravljala dela za montažo te napeljave v celi zgradbi, kar je izvršeno v toliko, da je zgrajena nova moderna kotlarna; izvzemši nekatere instrumente je kompletno opremljena z najmodernejšimi kotli, kar je bilo dobavljeno s Češkega v letu 1947;

7. preureditev stranišč, kar se izvršuje sedaj.

Vsa dela za dokončanje III. nadstropja so v zastoju in so prostori prazni, ker ni investicij za toplovod. Zaradi tega ni mogoče adaptirati ostalih nadstropij. V pritličju, prvem in drugem nadstropju so vse sobe razkopane, ker so že od leta 1947 vklesani udori za cevi nove toplovodne naprave. Prostori so videti obupni. Prepleskani niso bili od kar zgradba

stoji. Zaradi izkopanih utorov za cevi po vsej višini zgradbe, piha skozi te uture, se kadi, prenaša se nesnaga, sprehajajo se miši in podgane in se sliši iz nadstropja v nadstropje govorjenje. Zgradba že v letu 1949 ni bila več v obveznem planu. V letu 1951 prav tako ni bila sprejeta v obvezni plan. V letu 1951 smo prejeli za sodno palačo komaj 710.000 din in to šele v aprilu. Ko pa je stopila v veljavo uredba o prosti prodaji gradbenega materiala, je bilo treba prenehati z deli po nalogu operativnega štaba. Nadaljevanje del je bilo odobreno šele konec novembra 1951 s starimi krediti, v decembru preteklega leta pa smo dobili za povračilo že izvršenih storitev nekaj nad dva milijona dinarjev. Glede na visoke cene gradbenih, zlasti pa instalacijskih del, so tako malenkostni krediti pri taki veliki zgradbi kakor kaplja v morje. Preračunano je, da bi bilo treba 57 milijonov dinarjev, da bi montirali v celi zgradbi toplovod in izvršili najnujnejša druga dela. Trenutno se obnavlja zvezni trakt, kjer je 8 prostorov tik pred dokončanjem, če bodo krediti še na razpolago. Po nalogu operativnega štaba je bilo treba vsa dela ustaviti in bodo stala tja do maja, ko se bodo šele napravile odločitve ali se naj dela sploh nadaljujejo. Potrebovali pa bi približno 20,5 ton materiala za instalacijo toplovoda, poleg tega še toliko cevi, dalje terazze 826 m², parketov 1800 m², stekla 580 m², potem še barv itd. in drobnega materiala.

Sodno palačo obiskuje dnevno povprečno 1000 strank, ob dnevih večjih obravnav pa še več in vsi ti ljudje se upravičeno zgražajo nad stanjem največje upravne zgradbe v Sloveniji. Državljeni pa tudi uslužbenci teh razmer ne morejo spraviti v sklad z izjavami o utrjevanju ugleda sodišč. Čeprav vsakdo razume napore za dograditev ključnih objektov gospodarstva, pa vendar zapostavljanje izvršitev javnih del take publicitete in takega pomena za avtoriteto državnih oblasti kot je sodna palača v Ljubljani, vzbuja upravičene pritožbe.

Apeliram na MLO, da pri merodajnih forumih podpre naše napore za dograditev sodne palače, zlasti tudi zaradi tega, da se vrnejo stanovanjskemu fondu stanovanja, ki jih v dveh nadstropjih v Nebotičniku zaseda Javno tožilstvo LRS. Nadalje apeliram na MLO, naj posreduje, da bi nam mestna podjetja šla bolj na roko, ker doslej nismo naleteli na primerno uvidevnost.

3. POROČILO O DELU OBLASTNE DRŽAVNE ARBITRAŽE

Predsednik Zupan Anton poroča naslednje:

Tovariši ljudski odborniki!

Po zakonu je državna arbitraža vezana na organe ljudske oblasti. Zakon določa ustanavljanje in delovanje državnih arbitraž pri zvezni vladi in vladah ljudskih republik ter pri ljudskih odborih vseh stopenj.

Pri Izvršilnem odboru MLO Ljubljana obstaja Oblastna državna arbitraža s teritorialno pristojnostjo bivšega celjskega, novomeškega in ljubljanskega okrožja, t. j. za teritorij bivše Ljubljanske oblasti in za glavno mesto Ljubljano. Ker je ljudski odbor MLO v Ljubljani organ, pri katerem je del te arbitraže, izvršilni odbor tega odbora pa v sedanjem danem položaju voli stalne in občasne arbitre za vse delo te arbitraže, podaja državna arbitraža poročila temu Izvršilnemu odboru mesečno in v posameznih posebnih primerih. Pred to skupščino danes prvič podajamo informativno poročilo, in to zato, da bi bila prikazana celotna slika našega sodstva, tako civilnega, o katerem smo že slišali poročilo, kot tudi sodstva državne arbitraže. V tem poročilu bom nakazal nekaj gospodarske problematike s celotnega delovnega področja te arbitraže, ki je podobna problematiki mestnih podjetij in bo zanimala zato tudi današnja skupščina v zvezi z gospodarsko dejavnostjo Ljubljane.

Najprej pa mi dovolite, da prav v kratkem označim delo državne arbitraže od njenega nastanka v letu 1947, predvsem v pogledu njene vloge v razvoju našega socialističnega gospodarstva, in da poleg tega označim pojave v gospodarstvu, ki so bili odsev arbitražnih postopkov.

Zaključki iz opažanj, ki jih bom navedel, razen specifičnih podatkov te arbitraže, so prav tako zaključki opažanj dela drugih arbitraž v Sloveniji in so bili ugotovljeni na skupnih konferencah.

V razdobju od leta 1947 do vključno 1950, ki ga lahko označimo kot razdobje striktnega planskega gospodarstva, se je arbitraža v zvezi s pravnim presojanjem imovinskih sporov in odločanjem o njih, v prvem času borila za odpravo administrativnega reševanja sporov in administracije v gospodarstvu sploh. Znano je, kako smo ta škodljivi pojav kritizirali in poskušali odpravljati po faktorjih od našega najvišjega državnega gospodarskega vodstva pa vse navzdol. V zvezi z arbitražno prakso se je opazilo, da se organi državne uprave, ki jim je bilo zaupano vodstvo gospodarskih podjetij in ustanov, nikakor niso mogli ločiti od prejšnjega administrativnega gospodarstva. Pogodbe so sklepali sprva brez pravega razumevanja njih gospodarske vsebine in obveznih posledic. Opažali smo, da je bilo tudi izvajanje odnosno izpolnjevanje pogodb zato često površno in da se ni gledalo, ali je bila pogodba izpolnjena v pogledu kvalitete in kvantitete blaga ali storitve. Opozorili bi, da so bila podjetja po zakonu individualno samostojna, da pa se tega čestokrat niso zavedala in se včasih niso ozirala in sklicevala niti na pravice, ki so jih imela na podlagi pogodb. Pritožbe napram drugim podjetjem, ustanovam itd., so iznašala operativno-upravnim vodstvom ali nadrejenim organom državne uprave, ki pa so te njihove spore reševali prav tako administrativno z upravnimi ukrepi. Le z veliko težavo in z dolgotrajnimi naporji je uspelo odpraviti tendence k administriranju

v gospodarstvu. Pri tem je državna arbitraža tako pri razpravljanjih o imovinskih sporih, kakor z obrazložitvijo svojih odločb, doprinesla precejšen delež.

Z odpravo administrativnega načina reševanja imovinskih problemov in sporov je vsesplošno prešlo reševanje imovinskih sporov k državni arbitraži. Razvoj tega prehoda — da se namreč rešujejo spori namesto administrativno, pri za to postavljenem organu državne arbitraže — kažejo statistične številke te arbitraže:

V letu 1948 je bilo v reševanju 122 imovinskih sporov in smo izvedli eksekucijo v treh primerih.

V letu 1949 je bilo v reševanju 1495 imovinskih sporov in 27 primerov eksekucije.

V letu 1950 je bilo v reševanju 2081 imovinskih sporov in k tem še 98 primerov, kjer smo izdane odločbe izvršili z eksekucijo.

Če analiziramo po pokazateljih, ki jih posedujemo, vsebino teh sporov, se pokaže, da so podjetja sicer zasledovala izpolnitev pogodb po kvantiteti, še vedno pa so zanemarjala v tem razdobju, vprašanje kvalitativne izpolnitve pogodb. To je imelo za posledico, da končni potrošnik, navzlic vsem naporom gospodarskega vodstva, ni mogel nabavljati kvalitetnega blaga in se je moral mnogokrat zadovoljiti s slabo in neustrezno kakovostjo. Takšno nezdravo stanje je trajalo ves čas striktnega planskega gospodarstva vse do sprostitve trgovine v letu 1951, ob novem gospodarskem in finančnem sistemu. Pri tem je važno pripomniti, da je naše gospodarsko vodstvo izdalo nekatere ukrepe, kakor n. pr.: Uredbo o standardih, ki daje državni arbitraži tehtna pooblastila v borbi za kvaliteto ali plačilni avtomatizem, t. j. plačevanje na zahtevo upnika preko banke. Oba ukrepa sta imela namreč namen izboljšati kvaliteto in poenostaviti gospodarsko poslovanje, ker pa jih stranke (oškodovanci) niso uporabljale, seveda nista mogla roditi uspeha. V tem času se je torej le malo strank obračalo na arbitražo v kvalitetnih sporih, kupec pa je le v izjemnih primerih zahteval povračilo kupnine, kadar po proizvodniku poslano blago ni ustrezalo.

Poleg borbe proti administraciji v gospodarstvu pa je državna arbitraža v razdobju od leta 1947 do vključno 1950 stremela, da v čim večji meri utrdi plansko in pogodbeno disciplino. To je delala z odločbami, s katerimi ni samo odrejala izpolnitev pogodb, temveč je tudi izrekala občutne penale v primerih, ko pogodbe niso bile izpolnjene. To disciplino pa je utrjevala tudi še med postopki v posameznih imovinskih sporih. Vsakoletni porast števila vloženih tožb, kakor sem jih navedel, dokazuje, da je naše gospodarstvo iz leta v leto bolj uvidevalo pomembnost sodstva državne arbitraže.

V letu 1951 pa je razvoj socialističnega gospodarstva pri nas napredoval do stopnje, s katero dotedanji način upravljanja gospodarstva po državi in njenih upravnih organih, ni bil več v skladu. Plansko gospodarstvo »do zadnjega vijaka« je omogočalo državnemu aparatu vzdrževati tendence birokratizma. Take tendence pa so čim dalje bolj prihajale v nasprotje z borbo delovnih kolektivov, da bi uresničili načelo rentabilnosti podjetij. Kakor vidimo, je ta borba dosegla zmago. Podjetja so dejansko prešla v upravo delovnih kolektivov. S tem je bila dosežena doslej najvišja stopnja v razvoju socialistične družbe.

Ta kvalitetni skok v našem gospodarstvu, ki se izraža v proizvodnji kakor v trgovini, pa je imel in ima največji vpliv na delo državne arbitraže. Administrativno poseganje upravno-operativnih vodstev v medsebojne imovinske odnose podjetij se je vse bolj umikalo odločbam arbitraže, izdanim na podlagi določil sklenjene pogodbe in v skladu z gospodarsko-pravnimi predpisi. Delo državne arbitraže se je v novem gospodarskem sistemu zato ogromno povečalo, saj je imela ta arbitraža v letu 1951 v reševanju 3259 imovinskih sporov, v številni eksekucije. Te številke seveda ne povedo vsega. Če pa analiziramo statistiko, ki je uvedena in ki zbira tudi podatke o vzrokih nastanka spora, o odgovornosti strank za nastanek spora, o predmetu, o značaju in izidu spora itd., nam ta analiza pove, da se je n. pr. v trgovski mreži povečalo število sporov za ca 3-krat, vrednost spornih predmetov pa za ca 6-krat, v primeri s številom in vrednostjo sporov pred uveljavitvijo novega gospodarskega in finančnega sistema. Primerjava teh števil s številkami prejšnjih let, ki sem jih navedel, ponovno dokazuje, da tendenca administrativnega reševanja sporov pri nas vse do tega časa novega sistema ni bila docela premagana. Pomisliti je namreč treba, da je bilo tudi v teh letih v našem gospodarstvu enako število primerov gospodarske spornosti in problematike. V porastu številke sporov v zadnjem letu pa je nadalje najti tudi nekatere specifične okoliščine. Predvsem so se zaradi doslednega izvajanja finančnih predpisov podjetja znašla v potrebi, da z vso naglico iščejo kritja za poravnavo obveznosti pri svojih dolžnikih. Dolžniki, ki so jih zaradi novih razmer naenkrat od vseh strani terjali za plačilo obveznosti, pa so se šele sedaj zavedeli, da imajo polna skladišča nekurantnega blaga, ki jim je bilo vsiljeno še v času avtomatizma. Sedanja potreba, da se finančno stanje pri posameznih podjetjih gospodarsko normalizira, je povzročilo pretežni del sporov, ki jih zgoraj številčno navajam. Nikakor pa ni tolmačiti teh števil kot znak neurejenosti v gospodarstvu in posebej v trgovini, ker se te številke pri natančnejši oceni vsebine sporov pokažejo kot viden dokaz novega gospodarskega tempa pri prehodu na komercialni način gospodarjenja.

Ob takih novih nalogah proizvodnje in trgovine je seveda opaziti pri državni arbitraži precejšnje povečanje sporov za kvaliteto blaga. To število pa še vendar ne ustreza dejanskemu stanju v trgovini in proizvodnem gospodarstvu sploh in je pričakovati še nadaljnje povečanje mesečnega pripada sporov za kvaliteto.

Probleme, ki se odražajo v arbitražnih postopkih te arbitraže, pa opazimo tudi pri ostalih oblastnih arbitražah in v postopkih Republiške državne arbitraže.

Če torej ocenjujemo razmere v trgovini celotne Slovenije, moremo s primerjavo opažanj v sporih strank iz drugih republik postaviti trditve, da komercialni princip v Sloveniji še daleč zaostaja za naprednostjo trgovine v drugih republikah in zaključiti, da se bodo morali slovenski prodajalci in kupci še mnogo naučiti v bratskih republikah. Arbitraža se trudi tudi v tej smeri ob vsaki priliki. Videti pa je, da je naša trgovina danes še daleč od naprednega trgovanja.

Nekaj glede strank, ki se pojavljajo pred arbitražo:

Kakor veste, tov. ljudski poslanci, je arbitraža pristojna za reševanje vseh imovinskih sporov med državnim, združenim in družbenim sektorjem in v-onih primerih, kjer je ena izmed teh strank v sporu s civilno (fizično ali pravno) osebo, pa je za slučaj spora pismeno dogovorjena arbitražna pristojnost. Stranke vseh teh sektorjev vlagajo tožbe ali so tožene.

Dejlo te arbitraže pa ni omejeno samo na sporne primere iz njene pristojnosti po zakonu. Državna arbitraža za področje bivše Ljubljanske oblasti odloča tudi o sporih s strankami iz drugih republik, kadar jo delegira Zvezna državna arbitraža. Takih delegacij je povprečno 25% od mesečnega pripada spornih zadev.

Perspektiva nadaljnjega obstoja ustanove državne arbitraže:

Najprej par uvodnih besed zaradi jasnosti.

Tov. Kidrič je v utemeljitvi zakonskega predloga o državni arbitraži v letu 1946 navedel kot razlog za njeno ustanovitev dejstvo, da redno sodstvo s svojim načinom procesiranja ne more ugoditi zahtevku gospodarstva po naglem in smotrnem reševanju sporov. Že kapitalistično gospodarstvo je zaradi tega ustanavljalo in ustanavlja razna borzna in druga gospodarska razsodišča, ki s svojo brzino reševanja imovinsko-pravnih sporov koristijo več, kakor bi koristila rešitev spora po dolgotrajnem večinstančnem pravdanju. Ob teh potrebah našega gospodarstva delovanje državne arbitraže ne more biti vključeno v striktna načela postopka, ki veljajo in ki se izkažejo primerna v civilnem sodstvu. Naša socialistična gospodarska dinamika namreč tega ne dopušča. Samo nagel način reševanja imovinskih sporov, ki ga je razvila arbitražna praksa, ustreza potrebam našega socialističnega gospodarstva. V svoji

praksi je državna arbitraža razvila in izoblikovala načelo oficialnosti, po katerem arbitraža v gotovih primerih sama izzove začetek postopka o imovinskem sporu ali v že tekoči spor, brez predloga strank, pritegne tretjo stranko. To načelo je danes uzakonjeno v zakonu o državni arbitraži. Poleg tega načela oficialnosti, ki ga redno sodstvo v civilnih pravnih ne pozna, pa ima državna arbitraža še druge pravice in dolžnosti, ki tudi niso v skladu z načelom »edine pravice razpolaganja strank«.

Potrebi po naglem reševanju imovinskih sporov je dosedanja arbitražna praksa ustrezala zadovoljivo. Spori trajajo, navzlic ogromnemu številu in maloštevilnemu kadru, povprečno samo do 4 tedne. V to povprečje so všteti tudi najtežji primeri pravno-gospodarske problematike.

Število predlogov na ponovno presojo zadeve po Glavni državni arbitraži je zelo majhno. Po čl. 18 Zakona o državni arbitraži, ima namreč na zahtevo prizadete stranke ali brez te, Svet glavne državne arbitraže, na predlog predsednika Glavne državne arbitraže in nekaterih drugih organov, pravico vsak spor, ki je bil že rešen po nižjem arbitražnem svetu, vzeti v ponoven pretres in odločanje. Statistika kaže, da so le maloštevilne stranke vlagale pritožbe proti odločbam te arbitraže, saj je pri 3748 rešenih imovinskih zadevah v l. 1951, bilo n. pr. pri tej arbitraži vloženih le 21 pritožb. To dokazuje, da so stranke v ogromni večini primerov zadovoljne z odločbami arbitraže, ali pa jih razlogi teh odločb prepričujejo, da imovinski spor ni mogel biti rešen drugače. Če pristavimo, da je od 21 vloženih pritožb proti odločbam te arbitraže v preteklem letu, bilo ugodeno samo 1 pritožbi, lahko rečemo, da je res tako.

Navzlic vlogi, ki so jo do sedaj opravljale državne arbitraže, pa so se v zvezi s vsesplošno reorganizacijo državne uprave, neki pravniški krogi vpraševali, ali se morebiti ustanova državne arbitraže v novem gospodarstvu, demokraciji in zakonitosti, ni preživela. Pri tem bom navedel teoretične pomisleke, ki se pojavljajo v javnosti in ki smo jih ugotavljali na skupni medarbitražni konferenci:

1. Državna arbitraža je nastala v času prehoda našega gospodarstva od administrativnega na strogo plansko. Ciljem planskega gospodarstva je državna arbitraža služila, ne more pa slediti in služiti sproščenemu gospodarjenju podjetij, vodenih po delavskih svetih.

2. Metode dela, ki so se izoblikovale v arbitražni praksi, niso povsem skladne z načeli civilnega procesa, ki daje strankam več garancije za poslovno tolmačenje zakonitih predpisov. Prišel da je čas, ko je treba pomesti s tako imenovanim dinamičnim tolmačenjem, t. j. prožnim, smotnim in vsebinskim tolmačenjem zakonitih predpisov.

3. Vrnili smo se k sistemu absolutne dispozicijske (razpolagalne) pravice strank v procesih in zato načelo oficialnosti, ki ga prakticira arbitraž, ni več na mestu.

Na pomislek ad 1 je odgovor lahek: Tov. Kidrič je v svojih izjavah v zadnjem času ponovno svaril pred zmoto, češ da je plansko gospodarstvo na umiku, ker drugačni sistem planiranja še daleč ne pomeni odstopa od socialističnega planiranja. Socialistično gospodarstvo je po svojem bistvu plansko gospodarstvo. Zato tudi sproščeni sistem socialističnega gospodarstva, ki obstaja v tej fazi razvoja, ostaja plansko gospodarstvo.

Glede načela dispozicije strank ad 2, pa je aktiv arbitraž v Sloveniji sledečega mnenja: svobodno razpolaganje strank z interesi v svojem imovinskem sporu je umestno v civilnem sporu med zasebniki, kjer gre samo za interese privatnikov. V sporih med državnim, združenim in družbenim sektorjem pa gre za interes planskega gospodarstva in za interes skupnosti. V takem sporu, kjer je interes skupnosti očitno podan na dokončni rešitvi spora, ni mogoče brez nadaljnjega dopuščati, da formalni zastopniki strank v pravih razpolagajo s spornimi predmeti in koristmi na škodo socialistične skupnosti. V takih primerih državna arbitraž predlogov zastopnikov strank ne osvaja in jih zavrača. Zato n. pr. postopek ne ustavi zaradi formalne zahteve tožeče stranke, ampak le, če je s tem pravilno rešen gospodarski spor. Tak način postopanja pa čestokrat ne ustreza predstavam pravnika, preveč utesnjenim na črko zakona, in formalistiko civilnega postopka.

V pojasnilo naj navedem, da zgoraj navedenih pomislekov niso morda navajali aktivni sodniki-pravniki in je zato slutiti, da taki ugovori prihajajo od onega kadra pravnikov, ki jim formalistično, dolgotrajno in instančno pravljanje, prinaša tudi večje materialne koristi.

Ne glede na to pa bi bilo prav, da v bodočem razvoju državne arbitraže, glede katere ni izključevati nekaterih organizacijskih sprememb, govore prvenstveno tovariši iz gospodarstva, ki najbolj poznajo in vedo, kaj je ali ni pravilno v sistemu postopka arbitraže in njeni organizaciji.

Teh nekaj misli in informacij sem podal zaradi morebitne diskusije o gospodarskih pojavih, ki jih je opaziti v arbitražnih postopkih in zaradi primerjave dela arbitraže z delom civilnega sodstva, o katerem je že poročal tov. predsednik sodišča. Pojasnila na morebitna vprašanja glede gospodarske problematike iz pravih mestnih podjetij, ustanov in organizacij in na druga vprašanja, ki jih v kratkem referatu nisem mogel obravnavati, pa bom rad podal v diskusiji.

Predsednik predloži obe poročili v razpravo.

Javijo se:

Pernuš Jože, javni tožilec za glavno mesto Ljubljano:

Poročilo okrajnega sodišča ne bi bilo popolno, če ne bi podal še pregleda celotne kriminalitete v Ljubljani. Predsednik Okrajnega sodišča ni mogel podati tega poročila, ker je le-to podano samo s stališča okrajnega sodišča, medtem ko veliko primerov kriminalitete obravnava tudi okrožno sodišče v Ljubljani. Statistični podatki, ki jih ima na razpolago Javno tožilstvo, kažejo, da je kriminaliteta narasla od leta 1950 na 1951 približno za 36%. Ta porast je treba pripisati na eni strani temu, da je preiskovalna služba našla več stvari, na drugi strani pa tudi dejstvu, da je naša ekonomska situacija, t. j. sprostitvev trga, pokazala v pravi obliki škodljiva dejanja, ki so se prej skrivala v obliki »pomoči delavcem in uslužbencem« itd. Na drugi strani kaže statistika tudi žalostno sliko, da vzroki mnogih kaznivih dejanj niso bili odkriti. Od leta 1950 na leto 1951 je naraslo število neodkritih storilcev kaznivih dejanj za približno 60%. Pri teh storilcih gre večinoma za manjša kazniva dejanja, za male tatvine, in tu je seveda velikokrat storilca zelo težko odkriti. Statistika kaže sicer še večji odstotek, 60% pa jemljemo kot stvaren, ker je tudi veliko ovadb, kjer ne gre za kazniva dejanja.

V zvezi s tem bi omenil tudi strukturo kriminalnosti, ki se je v letu 1951 spremenila. Opažamo padec tako imenovane čiste špekulacije, posebno preprodajanja kmetijskih proizvodov, ker je s sprostitvijo trga prišel ta kriminal ob svojo vrednost in ni bil več uporaben za storilca, saj ti niso mogli konkurirati cenam na našem trgu. Opaža pa se povečanje »čistega« kriminala, predvsem goljufij ter poneverb na škodo splošnega ljudskega premoženja. Storilci, ki so se prej bavili s špekulacijo, so se preorientirali na krajo in poneverbe, ki so očitna kazniva dejanja. Zaradi tega je treba zaostriti borbo v tej smeri in treba je iskati ta dejanja in paziti nanje. V drugem polletju 1951 smo opazili, da so uslužbenci v podjetjih, katera so imela blago po planu I in planu II, v pričakovanju, da bo s 1. januarjem odpravljen plan I in postavljene enotne cene, izmolzli čim več blaga po planu I, ali ga prodali drugim, ali pa ga preprodajali po cenah na prostem trgu. Ta sprostitvev in bodoča sprostitvev trgovine je marsikateremu zlonamernemu uslužbencu dala take možnosti. V Štóri so n. pr. samo v letu 1951 prodali po planu I toliko blaga, ki ga ne bi smeli prodati, da je razlika, primanjkljaj na izkupičku znašal v škodo države kar 14 milijonov dinarjev.

Drug primer, kjer gre za načrtno goljufijo in falsifikacijo listin, nam je razkril širokopotezne goljufije, v katere je bil zapleten tudi komercialni direktor LIP v Ljubljani. To je bila skupina škodljivcev, ki je imela svoj sedež v Beogradu. Prehrambena zadruga slaščičarjev, ozi-

roma neka skupina v tej zadrugi, se je dogovorila, da bo izvažala les v inozemstvo in nabavljala stroje. To so izrabili špekulanti, ki so se predstavljali, da so prejeli izvozna dovoljenja, čeprav to ni bilo res. Ti špekulanti so imeli nabavljачe po Štajerskem, Dolenjskem in Notranjskem, center pa so imeli v Ljubljani. Mnogo lesa so nakupili po 3000 do 5000 dinarjev, največ do 7000 dinarjev, in nato po prekupčevalcih, od katerih je vsak zaslužil pri 1 m³ od 100 do 1000 dinarjev, tako navijali cene, da je prišel les v Srbijo po ceni 14.000 dinarjev za 1 m³. Da so lahko to blago prevažali, je moralo dati pečat neko podjetje ali zadruga. Komercialni šef LIP Lukman jim je dajal ponarejene tovarne liste in je za to prejel okrog 900.000 dinarjev nagrade v dveh mesecih. Ta skupina je izvrševala goljufije zelo širokopotezno in njihovo poslovanje je bilo zelo široko zamišljeno. Prepeljali so v treh mesecih 3000 m³ lesa iz LRS, v načrtu pa so imeli odpeljati še približno 12.000 m³. To pomeni, da bi posameznik zaslužil od 1—2 milijona dinarjev v 3 do 4 mesecih. Pri tem poslu so bila udeležena na podlagi podkupovanja mnoga podjetja in kmetijske zadruge splošnega tipa, ki so za svojo korist in v korist špekulantov nakupovala les od kmetov. To prekupčevanje je šlo tako daleč, da je prišlo do cene 14.000 dinarjev.

Podoben primer poneverbe in zlorabe splošnega ljudskega premoženja se je zgodil tudi v brusilnici podjetja »Kristal«, kjer je bil zaposlen poslovodja, ki je zaračunaval namesto 6% kar 10% kala in si tako pridobil par sto m² stekla, katerega je na svojo roko prodal in pri tem zaslužil približno 300.000 dinarjev. Takih primerov je še nešteto. Struktura kriminala se je preobrnila na zlorabe in tatvine.

Zdaj, ko je mogoče dobiti več blaga v naših trgovinah, ugotavljamo tudi, da je pri moralno slabih ljudeh nastalo več tatvin. Beležimo več primerov tatvin koles, ki so sicer v zimskih mesecih nekoliko padle, imamo pa tudi več vlomov v stanovanja, in ta splošni kriminal se je precej povečal. Zanimivi so tudi primeri goljufij, ki jih je obravnavalo tožilstvo. Bivši bogat trgovec, ki je imel po osvoboditvi še veliko denarja, je nasedel premetenemu goljufu, ki se je predstavil kot jugoslovanski konzul v Argentini in mu pripovedoval, da mu lahko pomaga, da bo prišel v Argentino, kjer je dobro življenje. Po dveh ali treh sestankih mu je trgovec zaupal 830.000 dinarjev in težko zlato uro. Ko pa sta se peljala s tramvajem na kolodvor, od koder naj bi nadaljevala pot v Argentino, je goljuf izginil. Trgovec ni prijavil primera, ker je šlo deloma za ilegalni prehod čez mejo. Pustil je tudi 830.000 dinarjev v nemar, dokler niso aretirali omenjenega goljufa, ki je postopal po Reki brez dela, v banki pa je imel naloženih 830.000 dinarjev v gotovini, od katerih je ostalo še 200.000 dinarjev. Ta primer je značilen zato, ker je bivši trgovec na vsak način skušal priti iz naše države.

Manj pa je v zadnjem času žepnih tatvin na trgu in v tramvaju, kar je uspeh naših preiskovalnih organov.

Glede varnosti javnega prometa je bilo le 48 obdolžencev, na splošno pa ni bilo tako težkih primerov kot v letu 1950. Ugotoviti pa je treba, da še vedno ostaja kot glavni vzrok prometnih nesreč vinjenost in da statistični podatki zaznamujejo med vzroki prometnih nesreč v 70% vinjenost šoferja ali voznika. Le v nekaterih primerih so bili krivci prometnih nesreč pešci.

Podatki torej kažejo, da kriminaliteta raste, vendar pa so to le suhi podatki in tega ne moremo povsem stvarno trditi. Vedeti je treba, da se zaupanje ljudi v varnostne organe veča, da je bilo v prejšnjih letih manj prijav tatvin in je v sedanjem obdobju povezava med varnostnimi organi in ljudstvom večja in zato ima statistika le drugoten pomen.

Žalostno dejstvo pa je treba ugotoviti glede mladoletnikov. Na eni strani je razveseljivo, da je odstotek kriminalitete mladoletnikov padel, na drugi strani pa je žalostno, da so bila izvršena dejanja težka dejanja. V drugem polletju smo morali obravnavati primer 5 srednješolcev, ki so izvršili težke vlomne tatvine. Prva vlomna skupina je imela na vesti več vlomnih tatvin, katerih vrednost znaša okrog pol milijona dinarjev. Bili so obsojeni, ker so bili že prej kaznovani, po obsodbi pa se je pokazalo, da še ni vse odkrito in da so imeli na vesti razen dokazanih, še 5 vlomnih tatvin. O kriminalu v zadrugah je poročal predsednik okrajnega sodišča. Ne strinjam pa se, da ne bi vse obtožnice veljale, ker ni bilo nobene obtožbe take, da bi nekdo samo na sestanku izjavil, da bo izstopil iz zadruge, ali da je šel kositi na drugo njivo. Imeli smo 10 obtožb, in sicer 9 zoper člane zadruge. V 6 primerih so bile izrečene obsodbe, v enem primeru je bila izrečena oprostilna sodba, ki je bila razveljavljena, v dveh primerih pa sta bili izrečeni pravomočni oprostilni sodbi. Zakaj je prišlo do dveh oprostilnih sodb? Ali morda zato, ker so bili krivci napačno obtoženi, ali zato, ker preiskovalni material ni dajal predloge, da so neki ljudje saboterji? Ne, pač pa je na obravnavi prišlo do tega, da so priče izjavile drugače, kot v preiskavi. Sodišče je bilo postavljeno pred dejstvo, ali naj verjame izpovedbam v preiskavi, ali izpovedbam na obravnavi; oproščeni niso bili obtoženci zaradi tega, ker niso bili krivi, temveč iz razloga, ker ni bilo dovolj dokazov glede na različne izpovedi prič. Vzroke, zakaj so priče drugače izjavljale na obravnavi kot v preiskovalnem postopku, nam lahko pokaže tudi izpoved predsednika in brigadirja zadruge v Dravljah, ki je povedal, da je na obravnavi napačno pričal, ker so ga prišli domov terorizirati zadružniki in žene, ki se ne strinjajo, da bi bili v zadrugi in je pod tem vplivom spremenil izpoved. Zaradi tega ne moremo trditi, da je sodišče obsodilo le krive in da so bili oproščeni nedolžni. Sodišče je obsodilo obdolžence

na podlagi materiala, s tem pa še ni rečeno, da so bile tožbe naperjene proti nedolžnim ljudem.

Važno se mi zdi obravnavati tudi kaznovalno politiko. Predsednik je dejal, da je bila kaznovalna politika pravilna, da pa so bile v nekatereh primerih kazni nizke. Javno tožilstvo je vložilo samo od novembra do decembra 39 pritožb in vsem pritožbam je bilo — razen v dveh primerih — ugodeno, kar kaže da kaznovalna politika ni bila v redu, saj so se kazni spremenile od 3 mesecev zaporu pogojno na kazen zaporu 12 mesecev nepogojno. V takih primerih mora biti ena ali druga sodba nepravilna. Okrožno sodišče je torej izreklo dovolj visoke sodbe. To pa ni bilo samo v enem primeru. Tožilstvo se je pritožilo samo v primerih, kjer so bile kazni očitno prenizke.

K referatu Zupana Antona, o delu arbitražnega sodišča bi pripomnil naslednje: videli smo iz referata, da je arbitražno sodišče izvršilo veliko delo, vendar pa se to delo v našem gospodarstvu in v naših podjetjih ni poznalo. Zakaj? Zato, ker so šle vse arbitražne sodbe v knjigovodstvo in so bile le podlaga za vpisovanje, ali odpisovanje dolga, ne pa da bi podjetje napravilo iz tega kake zaključke. Ne spominjam se primera, da bi na podlagi razsodbe arbitražnega sodišča uvedli kak disciplinski postopek proti uslužbencu, ki je zagrešil neko stvar, še manj pa, da bi ga pozvali na materialno odgovornost. Upam, da se bo to stanje zdaj, ko je plačni fond bolj odvisen od uspeha, glede na arbitražne odločbe izboljšalo in da bodo kaznovani uslužbenci, ki so sklepali n. pr. napačne pogodbe, ki se niso držali roka itd.

Nadaljnji problem tožilstva je tudi v tem, da v zadnjem času vlaga veliko ljudi prošnje za vrnitev imovine, ki jim je bila zaplenjena bodisi po odloku AVNOJ, ali na temelju kazenskih odločb. Ti ljudje smatrajo da v času, ko dobivamo pomoč od ZDA, ko imamo boljše stike z zapadnimi državami, morejo zopet zahtevati in se postaviti na noge in hočejo pridobiti nazaj to, kar jim je bilo po zakonu pravilno zaplenjeno, meneč, da je sedaj drugačno politično stanje. Prav to je iz vseh vlog jasno razvidno. To se mi je zdelo vredno omeniti zato, ker je prošnjam za vrnitev imovine po navadi priključenih mnogo izjav, bodisi od članov ali odborov OF, katerih predsedniki overijo také izjave z lastnoročnimi podpisi. Istočasno pa oblastveni spisi ali izjave političnih forumov iz leta 1945 govore povsem nasprotno, kot se glase izjave v letu 1951. Resno se vprašujemo, kako morejo ljudje podajati izjave za nekoga, ki ga v letih okupacije sploh niso poznali, ker niso bili na terenu. V teh vprašanjih je treba zavzeti ostrejši kriterij.

Veliko dela ima Javno tožilstvo tudi s stanovanjskimi vprašanji. Pri reševanju stanovanjskih vprašanj se dogajajo nezakovitosti. Na drugi strani pa je tudi veliko nepravilnih postopkov. Mnogi postopki se obrav-

navajo na treh mestih in se stanovanjski organi znajdejo dostikrat pred nerešljivimi problemi. Iz posameznih spisov pa je razvidno birokratsko poslovanje in birokratsko reševanje stanovanjskega vprašanja prvostopnih organov, ki mnogokrat ne prouče situacije, vendar pa izdajo odločbe, katere nato spreminjajo. Potem gre vse to na Višjo stanovanjsko komisijo, ki ne ve kaj bi storila, nato še na Glavno komunalno upravo in če vse te dokumente pregledamo, mnogokrat opazimo, da bi prvostopna instanca lahko izdala pravilno odločbo, če bi imela pravilne podatke in če bi delala samostojno. Vprašanje je tudi, kako reševati samovoljne vselitve v nezasedena stanovanja, katera so že nakazana drugim reflektantom. Take vselitve so tudi kazensko pregonljive, vendar vseh primerov ne bo mogoče tako obravnavati, ker so posamezni taki vseljenci bili v tako obupnih stanovanjskih prilikah, da jim je težko naprtiti kazensko odgovornost, ker so se samovoljno vselili. Načelno pa je treba v tem oziru napraviti red, in sicer tako, da se v vsakem primeru vzpostavi prejšnje stanje. Če bomo dopuščali nasilne vselitve, bomo doživeli pravi kaos. Za zaščito avtoritete stanovanjskih odločb in da se uporabi in zagotovi pravno stanje, je treba v primerih nasilne vselitve doseči prejšnje stanje in šele potem napraviti eventualne spremembe.

Di Batista Franc:

Predsednik sodišča je v svojem poročilu navedel, da je premalo sodnikov-poročnikov in da bi jih morali voliti na novo. Tega ne razumem zaradi tega, ker od lanskim volitev, ko sem bil v juniju ali juliju izvoljen za sodnika-poročnika, do danes še nisem bil niti enkrat povabljen na razpravo. Morda je moj primer edinstven, vendar pa se mi zdi primerno pregledati stanje in število sodnikov-poročnikov, ki so že izvoljeni, predno izvedemo nove volitve.

Zupan Anton:

Na pripombo v današnji diskusiji, da se učinek odločb arbitražnega sodišča konča le v knjigovodstvu in da nadaljnjih učinkov ni opaziti, ter da ni zabeležiti prijav javnemu tožilcu za mesto Ljubljano, naj na kratko pojasnim naslednje:

Kakor sledi tudi iz referata, tako je ponovno poudariti, da v postopku Oblastne arbitraže ne pride samo do odločb, ki določajo plačilo, ampak da se tožbe v veliki meri nanašajo tudi na spore glede količine dobave blaga, na spore o kvaliteti in o manjkah poslanega blaga itd. V vseh nefakturnih zadevah pa se učinek arbitražne odločbe po naših opaznanjih čuti v proizvodnji, v trgovskih odnosih do dobaviteljev, v skladišnih podjetjih in je videti, da povzroča učinek odločbe vprašanje odgovornosti ljudi, ki so povzročili napako, zaradi katere je prišlo do spora.

Arbitražne odločbe ne učinkujejo samo na prizadete stranke, ampak po naših opažanjih tudi na druge. Načelno stališče arbitraže v konkretnem sporu se z objavami odločb v zbirki arbitražnih odločb, ali pa tudi brez tega, hitro izve v celotnem našem gospodarskem sektorju in to v arbitražni praksi posebno dobro opazimo iz zadržanja in dejavnosti ostalih strank, ko pridejo pozneje s kakim sporom pred arbitražo. V navedbah strank je namreč opaziti, da jim je poznano kakšno stališče zavzema arbitraža, ko v svojih navedbah v novem sporu s tretjo stranko poskušajo poznano stališče arbitraže izrabiti in se nanj sklicevati ali pa se poskušajo braniti z navajanjem drugačnega dejanskega stanja.

Glede neprijavljanja primerov Javnemu tožilstvu za mesto Ljubljano, pa bi pojasnil, da je vzrok v tem, ker takih primerov za mesto Ljubljano ni bilo. V referatu je ta ugotovitev izpadla, ker je bil podan za delovno področje Oblastne državne arbitraže, ki obsega sodna okrožja Celje, Novo mesto in Ljubljansko okrožje in ker se je referat pri tem baval le z gospodarsko problematiko, ki se zrcali iz arbitražnih postopkov in ne posebej z analizo spornih primerov mestnih podjetij, ustanov ter organizacij. To pomanjkljivost bi izpopolnil sedaj z informacijo, da smo v preteklem letu odstopili precej arbitražnih sporov v nadaljnji kazenski postopek Okrožnemu javnemu tožilstvu Ljubljana, prav tako pa tudi direktno okrajnim tožilcem v Sloveniji in tudi tožilcem v druge republike. Dolžnosti prijavljanja opaženih kaznivih dejanj ali vsaj sumov, da gre za taka dejanja, se je arbitražna praksa v polnem zavedala in jo izvrševala. In ne samo to, državna arbitraža je tudi v polni meri izvrševala svojo tako imenovano dolžnost signalizacije gospodarske problematike ali konkretnih pojavov škodljivcev, primerov, ko ne gre za primere kaznivih dejanj. Tako naša evidenčna služba izkazuje mnogo signalizacij o opaženih škodljivstvih v podjetjih in ustanovah s tem, da odstopa zadevne odločbe na vpogled onim organom, ki so prizadetim spornim strankam nadrejeni (direkcijam, biv. ministrstvom, svetom ter ljudskim odborom itd.). Pri tem pa je pripomniti, da ni bilo opaziti, da bi višja vodstva naznačene pojave škodljivstev, ki so se obravnavali v odločbah, tudi disciplinsko obravnavala. Novi odnosi v našem gospodarskem sistemu bodo v bodoče prav gotovo terjali strožje stališče nadzornih organov, kakor tudi neposrednih vodstev podjetij.

Slapničar Jože:

Z uvedbo novega finančnega sistema imajo sodišča mnogo več dela s podjetji, ker vsako podjetje stremi, da uredi svoje finančno in gospodarsko poslovanje. Če pogledamo samo letne bilance, vidimo, da vsako bilanco spremlja dolg seznam dolžnikov. Ti seznam so dolgi zaradi tega, ker segajo par let nazaj. Posebno veliko je manjših dolžnikov, vendar

pa vsi taki dolgovi znesejo tudi po več milijonov. Merodajni za izterjave se v podjetjih mnogokrat izgovarjajo, da dolžniki kljub opominom ne plačajo. Ko bodo podjetja prešla na novo finančno poslovanje, bodo prisiljena imeti finančno poslovanje na tekočem in bodo vlagala tožbe za izterjavo dolgov, sodišča pa bodo imela mnogo več dela.

Arbitražno sodišče mora obravnavati predvsem spore zaradi plačil. Običajno je, da nosijo računi plačilno omejitev 8 dni, nekatera podjetja pa so ta rok skrajšala na 3 dni. Podjetju je vseeno, če pride pred arbitražno sodišče, ker s tem pridobi čas, v katerem lahko dobi denar. Mnenja sem, da so takse za tožbe premajhne, razen tega pa podjetja krivce, ki so zakrivali, da je prišlo do spora celo pred sodiščem, ne kaznujejo. Tudi klavzula za reklamacije, do kdaj mora kupec blago reklamirati, je na računih točno navedena. Podjetje, ki je za take prestopke kaznovano, pa ne kaznuje uslužbenca, ki je zakrivil propust. Menim tudi, da bi moralo arbitražno sodišče obravnavati več tožb zaradi kvalitete. V Ljubljani n. pr. vemo, da so stanovanjske hiše, zgrajene po vojni, zelo površno izdelane. Barva na oknih se lušči, okna se ne zapirajo, parketi imajo velike špranje, štedilniki ne grejejo itd. Za vse to pa ni nihče kriv. Če vprašamo mizarja, odgovori, da niso bile dobre armature in da je slabe armature kupil, da je okenske zapiracle n. pr. izdelalo podjetje »Unitas« itd. Resnici na ljubo je treba reči, da so ti zapiracle in armature izdelani zelo površno, vendar pa ni bil zato nihče klican na odgovornost. Če vprašamo parketarja, zakaj so špranje v parketih, bo krivdo zvrnil na izdelovalca parketov, pleskar na barve itd. Da bomo dosegli boljšo kvaliteto, bomo morali prijavljati tudi take primere arbitražnemu sodišču.

Dr. Modic Heli:

V diskusiji se želim dotakniti treh vprašanj. Najprej par skromnih pripomb k postopku volitev sodnikov na poslednjem zasedanju MLO, nato pojasnilo, zakaj investicije na sodni palači tako počasi napredujejo in končno še par misli o civilno-pravni zaščiti socialističnega premoženja.

I.

Ni dvoma, da ima MLO po veljavnih zakonih polno pravico, da izvoli ali pa odkloni predlaganega kandidata za sodnika. Ne strinjam se z mnenjem, ki ga je podal predsednik sodišča — seveda v najboljši želji, da podpre avtoriteto resora — češ, da naj se odborniki zanesejo na pravilnost kandidature. Mislim, da je celo prav potrebno, da kandidat za sodniško funkcijo globoko občuti svojo odgovornost pred delovnim ljudstvom. Nikakor pa ne morem odobravati postopka komisije za volitev

in razrešitev sodnikov, njen odnos do plenuma MLO in sploh njen odnos do človeka. Način razpravljanja tega zbora o vseh možnih vprašanjih je na taki višini, da vsekakor zasluži in lahko zahteva objektivno poročanje od svojih organov. Pravih razlogov za odklonitev nisem mogel zvedeti ne od predsednika komisije ne od predsednika MLO, dasi sem na tem živo zainteresiran. Po vsem poizvedovanju je ostalo pri podatkih, ki jih je ugotovilo Min. za pravosodje in v svojem predlogu javilo MLO. Gola trditev predsednika komisije, da bi predlaganega kandidata med vojno, če bi ga našel kot sodnika v Ajdovščini, likvidiral, mi ne pove ničesar. O istem kandidatu poroča MO OF iz Ajdovščine sledeče:

»MO OF Ajdovščina se je vsestransko pozanimal v zadevi Kuniča Jožefa, okrajnega sodnika v času od konca leta 1943 pa do novembra leta 1944.

Tov. Kunič se je za časa svojega bivanja in službovanja v Ajdovščini zadržal dobro pri izvrševanju svojega poklica, odnosno dela. **Vedno se je posvetoval in bil stalno v stikih s tedanjimi terenskimi aktivisti NOV.**

Na političnem polju se direktno ni udeleževal, **kolikor pa je zvedel kake novosti od takratne nemške komande, je to takoj javil našim aktivistom, tako je imel tudi odnose do NOV dobre.**

Da bi se družil z okupatorjem in njegovimi pomagači ni bilo opaziti, razen kar se je opazilo pri izvrševanju njegove službe. **Pomagal in delal je v korist ljudstva v kolikor mu je bilo mogoče.**

Kako se je potem zadržal v Gorici nam ni znano. Zakaj ni komisija sporočila tudi tega odbornikom MLO?

Drugi je bil v času ustaške vlade sodnik v Slavonskem Brodu, zato je bil ozmerjan za ustaškega sodnika. O njem pravi karakteristika:

»Kao sudac služio u Gornjoj Radgoni u Sloveniji, gdje se oženio Slovenkom. Godine 1941 Njemci su mu oduzeli imovinu, te ga izselili sa teritorija Šlovenije po njima anektiranoga. Iza toga se nastanio u Tešnju odakle je došao u Brod i bio u službi kod Narodne zaštite.

Već u Gornjoj Radgoni saradjivao sa ljevičarima, a u Brodu bio u vezi sa informativnim oficirom Djiljskoga odreda po čijem je nalogu radio kao član Narodne zaštite dakle humane ustanove i ostao u Brodu.

Po oslobodjenju Broda radio najprije kod Gradskog NO, a zatim povučen na rad Okružnom narodnom sudu te vodio poslove stručnoga pravnoga lica u **okružnoj komisiji za utvrđivanje zločina okupatora i njegovih pomagača.**«

Petrovič je bil tudi predsednik Okrajnega sodišča v Bujah. Sodni odsek Vojne uprave cone B v Opatiji ga je januarja 1946 predlagal za sodnika zadnjeinstančnega sodišča za slovenski del teritorija cone B (pred priključitvijo), kot najprimernejšo osebo za to mesto.

Pojasnilo predsednika sodišča, da je več sodnikov tudi na okrožnih in na Vrhovnem sodišču ostalo med vojno v svoji službi, je potem izzvalo vzklike: »Ven z njimi« — vse to zaradi neobjektivnega, demagoškega načina poročanja, ki po mojem občutku tukaj ni na mestu.

V Sloveniji je sistemiziranih 185 sodniških mest, razen tega je potrebnih v drugih ustanovah, ministrstvih in LO, uradih in zavodih veliko število pravnikov — več kot se jih je aktivno udeležilo NOB. Zato moramo zaposliti tudi tiste, ki so ostali med vojno v službi, so pa bili in so politično pozitivni. Ljudje se razvijajo. Marsikdo ima zasluge za našo revolucijo, pa se je kasneje špridil ali celo zapadel v kriminal, drugi pa je okleval in je šele po osvoboditvi našel pravo pot. (Minpra je storilo mnogo za politični razvoj svojega kadra.) Iz čisto realistične presoje položaja se tudi ne strinjam z mnenjem, da bi morali biti prav v Ljubljani sami politično najboljše kvalificirani sodniki. Prav v majhnih okrajih je politično razgledan in trden sodnik važen za delo sodišča in tudi LO. Na sedežih okrožnih sodišč, posebno pa še v Ljubljani, je pa koncentriranega dovolj visoko kvalificiranega kadra, ki bdi nad delom sodišča, razen tega je pri velikem sodišču kot je Okrajno sodišče za glavno mesto Ljubljano delo tako specializirano, da marsikaj lahko opravlja tudi manj zgrajen pravnik, če je le strokovno sposoben in dovolj ekspeditiven. Končno bi rad opozoril na beden položaj sodnika ob razrešitvi, ker ne uživa minimalne zaščite, ki gre vsakemu delavcu in uslužbencu ob odpovedi, kot n. pr. odpovedni rok, potrditev odpovedi po personalni komisiji, intervencija sindikalne organizacije in podobno. Res je sicer, da so se sodniške plače po resoluciji IV. Plenuma CK izboljšale. Toda čim sodnik izgubi naklonjenost lokalnih političnih faktorjev, je v nevarnosti, da bo ob naslednjem zasedanju LO z vso družino na cesti. To prav gotovo ni v interesu samostojnosti in neodvisnosti sodstva, ki jo tako poudarja resolucija IV. Plenuma CK KPJ. Zato je v diskusiji o ureditvi ljudskih sodišč prevladalo mnenje, naj bi sodnika volile republiške Ljudske skupščine, oziroma njih prezidiji, LO pa le sodnike porotnike. Težak položaj sodnika ob razrešitvi rešujemo začasno tako, da ga istočasno, ko mu ustavimo sodniško plačo, nastavimo kot pravnega referenta in mu damo takoj odpoved s predpisanim odpovednim rokom, da more preživljati sebe in družino, dokler ne najde druge službe. Mislim pa, da ni prav, da se to prepušča uvidnosti personalne službe Ministrstva za pravosodje, marveč bi moral biti položaj sodnika ob razrešitvi na kakšen podoben način urejen z zakonom. V diskusiji o osnutku zakona o ljudskih sodiščih je Ministrstvo za pravosodje predlagalo, naj zakon prizna sodniku (ki mora biti pravnik) dvojen značaj, značaj državnega uslužbenca z ustrežajočim nazivom (n. pr. višji sodni pravnik, pravni svetnik in podobno) in veže na

ta značaj vse pravice in dolžnosti drž. uslužbenca (plača, ki naj ne bo višja od istega naziva v upravi, napredovanje, odpoved, upokožitev). Z izvolitvijo za sodnika pa dobi tak pravnik še značaj funkcionarja z večjo odgovornostjo in zato posebno funkcijsko doklado, katero z razrešitvijo spet izgubi, ohrani pa vse pravice državnega uslužbenca.

II.

Kar se tiče tesnobe uradnih prostorov za Okrajno sodišče Ljubljana - mesto, je poročilo popolnoma točno. Če bi hotel kaj dopolniti, bi bila slika samo še žalostnejša. Prostori z razbitimi zidovi, ki čakajo že nekaj let na vzdavbo cevi za novo centralno kurjavo, niso reprezentativni. Še več, če bi prišli ob večjem mrazu na sodišče, bi videli sodnike, ki sede zaviti v odeje, kakor branjevke na trgu in dele pravico državljanom FLRJ. Žalostna slika, ki bi bila preveč popularna, če bi ne imeli zapovrstjo razmeroma milih zim. Stara parna kurjava je izrabljena in kljub stalnemu krpanju ne zadošča, nevarnost eksplozije cevi je stalna, stari kotel smo morali nadomestiti z zasilnim provizoričnim. Kljub vsem težavam je bilo po osvoboditvi mnogo storjenega: zazidano je bilo III. nadstropje in obnovljeno ostrešje, nadzidan dvoriščni trakt, postavljena nova avtomatična centrala in telefonsko omrežje po vsej zgradbi, s prostovoljnim delom zgrajena 13 m globoka kotlarna in montirani novi kotli za toplovodno kurjavo in še nešteto drugih del. Pri tem smo se morali boriti z materialnimi in finančnimi težavami kot nobena druga proračunska ustanova, da ne delam primerjave s podjetji. Sodnija ni fabrika. Izdatki za sodnijo so nerentabilni in ne obetajo nobenega propagandnega efekta, to so izdatki za birokracijo. Če smo s težavo prišli v plan, smo komaj organizirali delovno mesto, pa smo spet izpadli. In to se je dogodilo večkrat in enako se je godilo tudi drugim ustanovam. Koliko narodnega dohodka je tako brez haska propadlo! Takega razkošja si ne bi bili smeli dovoliti! Če smo intervenirali pri zveznih organih, so nas napotili na republiške, ti pa so dobivali od zveznih take direktive, da nam niso mogli pomagati. Vsi so pa kazali polno razumevanje za naše potrebe. Zato ne dolžim ne zveznih ne republiških organov. Objektivna gospodarsko-politična situacija pač terja tako razdelitev družbenega dohodka. Resolucija IV. Plenuma CK je grajala tudi materialno zapostavljanje pravosodnih institucij. Tedaj smo povabili predsednika gospodarskega sveta, da si ogleda stanje v sodni palači. Sestavljena je bila komisija, ki je ugotovila najnujnejše potrebe in končno je bila odobrena od gospodarskega sveta vsota 10 milijonov dinarjev, toda kmalu se je izkazalo, da tega denarja sploh ni in iz odobrene vsote nismo dobili niti dinarja. — Za dokončanje toplo-

vodne napeljave v sodni palači, ki je največja upravna zgradba v Sloveniji, je treba 20 ton instalacijskega materiala, od tega 7 km raznih cevi, deloma uvozni material. Za nabavo tega mi je tovariš predsednik gospodarskega sveta konec novembra osebno odobril potrebne devize in so bile že nakazane izvoznemu podjetju, ki naj bi akceptiralo poslane ponudbe inozemskih podjetij in kupčijo perfektuiralo. Obrnilo pa se je prej na Jesenice, če ne bi mogla domača železarna dobaviti nekaterih asortimentov. Preden pa so Jesenice odgovorile, da zahtevanega materiala ne morejo dobaviti, so bile devize blokirane. Pripominjam pa, da je direktor Slovenija Impeksa ravnal pravilno po dobljenih direktivah. Kadar bo montirana toplovodna napeljava in s tem usposobljeno tretje nadstropje sodne palače za redno uporabo, razmestitev prostorov za vsa sodišča in tožilstva (razen republiškega) ne bo delala težav.

III.

Končno bi se rad dotaknil tistega dela v poročilu Okrajnega sodišča, ki govori o državi kot stranki v civilnih pravnih. Vrednost teh sporov, v katerih je država tožila ali bila tožena, je znašala lani skupaj 7 in pol milijona dinarjev, država je tožila v cca 500 primerih. Te številke so majhne, če pomislimo, koliko škode utрпи soc. imovina. V prejšnjih letih so bile take pravde naravnost redke izjeme. Državni organi so smatrali, da je pod častjo, da bi se pravdali civilno. Prevladovalo je primitivno pojmovanje oblasti, ki uveljavlja svojo voljo s silo. Temu pojmovanju je ustrezalo kazensko pravo, s katerim se je skušalo reševati vse mogoče in nemogoče naloge. Ob uvajanju odločilnih, revolucionarnih in socialističnih ukrepov v trdi borbi s starimi interesi in starimi pojmovanji, je bil strah pred kazenskimi sankcijami glavna opora revolucije. Toda kazen ni prepričljiva, če služi nalogam uprave, ki se iz dneva v dan menjajo (n. pr. kampanja za odkup krompirja) in če ne vsebuje moralne diskvalifikacije zločinca (mnogi obsojenci so danes pomiloščeni in postavljeni na odgovorna mesta). Od takega kaznovanja ne moremo pričakovati globljega in trajnejšega vzgojnega učinka. S prehodom na nov gospodarski sistem se menja tudi težišče sodstva. Pravilen in globok čut za socialistično premoženje bo prišel v zavest ljudi na podlagi utemeljenih civilnih sodb v imovinskih odnosih med privatnikom in ljudskim premoženjem, med zadružnikom in zadružnim premoženjem (mimogrede rečeno, se ne strinjam, da je izključitev iz zadruga edina ali najtežja sankcija zadruga proti svojemu članu). Če bo kdo delal škodo državi lastnini in moral državi vračati odškodnino, ali če bo zadružnik požel njivo, ki jo je izročil zadrugi, pa ga bo zadruga tožila, ker je motil **njeno posest**, doseгла sodbo, da ji vrne, kar

je **njenega** in bo moral trpeti še stroške, se bo prej navadil ločiti, kaj je moje in kaj je skupna last, kot pa po kazenski obsodbi. Kazen bo sprejel kot nasilje nad njegovo osebo, pri tem bo pa še vedno ostal intimno prepričan, da je njegovo ravnanje sicer nasprotno željam sedanje oblasti, ki se je zato nad njim maščevala, samo po sebi pa da je dejanje popolnoma moralno in pravično. Mislim, da nam bo civilno-pravna zaščita socialističnega premoženja prihranila mnogo nepotrebne škode, da bo stabilizirala socialistične odnose in poglobila občutek odgovornosti do skupne lastnine. Če bo to uspelo, bo morda tudi popustilo tisto moreče in žaljivo nezaupanje do ljudi, ki se kaže v razmerju do nad- in podrejenih.

Vendar vse to ni stvar, ki bi jo moglo rešiti samo sodišče. Zato apeliram na tem mestu na vse, ki odgovarjajo za socialistično lastnino, da se zavzamejo za uveljavljanje njenih interesov. Ni prav, da državno podjetje ali zavod opusti izterjanje odškodninskega zahtevka, ko mu ga je sodišče v kazenskem postopku priznalo, ali da ne toži, če ga sodišče napoti na civilno pravdo, da Uprava za socialno zavarovanje ne uveljavlja zahtevka za povračilo stroškov za zdravljenje poškodovanca in podobno proti tistemu, ki je obsojen, ker je povzročil poškodbo. Podjetja včasih izrečno poudarjajo, da jim ne gre za to, da v pravdi uspejo, ampak samo, da dobijo dokument, s katerim bodo opravičila odpis. Najtežje je pa z zadrugami, če zadrugni organi nimajo več socialistične zavesti kot posamezni zadrugniki.

Pripravljajo se zakoni o upravnem sporu in o državnem pravo-branilstvu. Privatniki bodo s tem dobili v roke važno orodje za uveljavljanje svojih pravic in interesov proti državi. To je pravilno. Ampak tudi socialistični sektor se bo moral navaditi uveljavljati svoj interes v vseh oblikah, ki jih dopušča naš pravni red. Nov gospodarski sistem bo organe, ki upravljajo socialistično premoženje, k temu prisilil; čim prej bodo to potrebo spoznali, tem manjša bo škoda za posamezne subjekte soc. sektorja kot tudi za celotno gospodarstvo.

Z d e š a r • Henrik:

Zdi se mi potrebno, da se kot predsednik komisije za preiskovanje zadev v zvezi z namestitvijo in razreševanjem sodnikov, katera predlaga skupščini sodnike okrajnega sodišča mesta Ljubljane, oglasim na izvajanja tov. dr. Modica. Dr. Heli Modic je trdil, da je komisija delala demagoško. Komisija je prejela podatke na Ministrstvu za pravosodje LRS. Te podatke nam je dal tov. Konvalinka, načelnik personalnega oddelka, ki smo ga predhodno vprašali, če ima še kakšne podatke.

Kunič Jože je bil zaposlen med okupacijo kot sodnik v Alibunaru, kar je ugotovljeno tudi v zapisniku, nato na Mestni občini ljubljanski, kasneje pa kot sodnik v Ajdovščini. Končno je bil sodnik okrožnega sodišča v Gorici, kjer je bil do 1. V. 1945. Kolikor mi je znano, je bilo v Gorici tedaj dvoje sodišč. Prvo sodišče je obravnavalo stvari Slovencev, drugo sodišče pa stvari Italijanov. Verjetno je bil Kunič pri sodišču, ki je pod belo gardo obravnavalo primere Slovencev. V poročilu je navedeno, da ni znano, kako se je Kunič zadržal na okrožnem sodišču v Gorici. O ostalih stvareh nisem mogel poročati, ker drugih podatkov nisem imel. Podatki, ki jih je navedel tov. Modic, prav nič ne spreminjajo podatkov, ki jih je imela komisija.

Za drugega sodnika, t. j. Petroviča Antona, je bilo iz podatkov razvidno, da se je leta 1941 javil ustaškemu ministrstvu za pravosodje, ki ga je razporedilo za sodnika sodišča v Teslu. To službo je nastopil 1. junija 1941 in ostal v njej do 1. septembra 1941, ko je bil premeščen za sodnika na sodišče v Tesliu. Na tem sodišču je bil do 1. decembra 1941, ko se je vrnil na sodišče v Teslu in bil tam do novembra 1943. Od tedaj, pa do osvoboditve pa je bil v Slavonskem Brodu v službi pasivne obrambe »Narodna zaščita«, torej ves čas v službi NDH. Te podatke smo izpopolnili s podatki, ki so prišli naknadno. Na podlagi podatkov je izrazila komisija mišljenje, da omenjena ne bi mogla biti sodnika okrajnega sodišča, ostalo pa so odločili ljudski odborniki. Če so bile navedbe neresnične, prosim, da komisija še enkrat preveri podatke in da tudi drugi odborniki izjavijo, ali so videli pri vsem kako demagoško zavijanje.

K poročilu predsednika okrajnega sodišča pripominjam, da se ne strinjam z njegovim mnenjem, da se mora laično mnenje vedno razlikovati od mnenja pravnikov. Ta njegova trditev se je nanašala na mnenje združnikov, ki so govorili, da nekateri razbijajo zadrugo. To ni več mnenje laika, ampak v tem primeru mnenje strokovnjaka, katerega sodišče izprašuje za nasvet, kot sodba pravnikov. Vem, da so posamezne priče spreminjale svoje izpovedi in je bilo zato sodišče pred težko nalogo. Po politični liniji smo prepričevali ljudi, kako škodljiva so dejanja, ki so prišla pred sodišče in zato se mi zdi, da je sodišče bilo premalo budno do takih pojavov, saj bi moralo vplivati in stremeti tudi za tem, da bodo zadruge zaščitene, da bo zaščitena tudi imovina in enotnost zadrug. Pričakovali smo, da bodo tudi posamezni združniki nastopili proti razbijanjem zadrug. Tudi neenako pričevanje predsednika zadruge nam pove marsikaj.

Razpravljanja vredna se mi zdi tudi navedba v poročilu, da se posamezna podjetja premalo zanimajo za različne razsodbe. Dostikrat so poslala na razpravo le svojega zastopnika, ali pa celo tega ne. Me-

nim, da bi bilo v bodoče potrebno vabiti na razprave, bodisi arbitražnega, ali okrajnega oz. okrožnega sodišča, tudi predsednike delavskih svetov, ki bodo obvestili delovni kolektiv o večjih ali manjših kaznivih dejanjih v podjetjih. To se mi zdi potrebno tudi zato, da bodo posamezni kolektivi vedeli tudi za sankcije. Delavski sveti bodo tako tudi skrbeli za povračilo storjene škode.

Dr. Modic Heli:

S svojimi pripombami nisem hotel dati povoda za ponovne volitve omenjenih dveh kandidatov za sodnika okrajnega sodišča, ker se je ljudski odbor že odločil. Govoril sem o tem le zaradi pravilnega odnosa organov MLO napram ljudskim odbornikom, ki odločajo na temelju poročil. Menim, da je bila karakteristika, katero je dala komisija na zadnjem zasedanju, enostranska in da je zamaževanje bistvenih podatkov v poročanju pri obveščanju ljudskih odbornikov nepravilno, ker ni v skladu z načeli in višino razpravljanj, ki je običajna na zasedanju naše skupščine.

Še preden je skupščina sklepala, nisem ugovarjal, da bi komisija ne postavljala kandidature pred MLO, če je smatrala, da kandidata nista primerna za sodnika na ljubljanskem sodišču. Menim pa, da je neprijemljivo, da skuša odločitev forsirati s tem, da kandidate nepravilno očrni.

Krivic Vladimir:

Iz diskusije je precej jasno razvidno, da na osnovi podatkov, ki jih je povedala komisija in tovariš minister dr. Heli Modic sam, ni bilo zadostnih razlogov za odklonitev predloženih sodnikov. Sam zadnjemu zasedanju proti koncu nisem prisostvoval. Iz podatkov je tudi razvidno, da komisija primera ni dovolj preverila. Menim, da je komisija opravila to delo slabo zato, ker je dobila pomanjkljive podatke, vendar pa to še ne more biti opravičilo za to, da se je s tako skromnimi podatki zadovoljila in odklonila kandidata, ker ji ni bilo znano njegovo zadržanje. Predlagam, da skupščina glede na to, ker predlog za izvolitev sodnikov, podan na zadnjem zasedanju, ni bil dovolj raziskan, sklep spremeni tako, da komisija za preiskovanje zadev v zvezi z namestitvijo in razrešitvijo sodnikov, ponovno preveri predloge.

Zdešar Henrik:

Ne strinjam se s trditvijo, da komisija ne bi poročala vsega, kar je vedela. Komisija je iskala celo ponovno podatke o tem, kakšno je bilo zadržanje Kuniča v Gorici. Pripominjam, da osebno poznam položaj v Ajdovščini. Ajdovščina je bila proti koncu narodnoosvobodilne vojne partizansko področje in bi Kunič lahko našel pot tja, prav tako pa ne

more trditi, da je po navodilu OF odšel na okrožno sodišče v Gorico. Drugega komisija ne ve in tudi ne vem, zakaj bi vztrajali pri trditvi, da je komisija nekaj vedela, obenem pa demagoško prikazala podatke. Morda je tovariš dr. Modic napačno informiran. Naša komisija lahko še enkrat prečita ves material in prišli bomo na isto, kar je povedal tovariš dr. Modic, ki bistveno, ali skoraj v celoti ni poročal drugače kot komisija.

Dr. Modic Heli:

Kunič je bil bolan in zaradi tega ni odšel v partizane. Ajdovščino so zasedli partizani, sodišče je bilo požgano. Že pred tem pa so bili obveščeni ljudje, da so se umaknili vsi, ki niso bili sposobni za borbo. Tako se je Kunič kot bolnik umaknil v Gorico, ne pa zaradi negativnega odnosa do OF. Da komisija ni imela teh podatkov, ne bo res. Tovariš Zdešar se sklicuje, da je v karakteristiki navedeno, da Kuničevo zadržanje v Gorici ni znano. Ista karakteristika pa ravno pove, kako je Kunič sodeloval z OF v Ajdovščini. K predlogu tovariša predsednika, naj bi komisija primer ponovno preiskala, samo pripominjam, da tega komisija več ne more, ker smo predlog umaknili.

Šubic Miran:

Menim, da je nepravilno, če bi dejali, da je bil nastop komisije demagoški. Zdi se mi, da je bila zavrnitev spontana, ne trdim pa, da je bila popolnoma upravičena. Navedel bi, da smo obravnavali tudi kandidata Podržaja, pri katerem je bila preteklost v času okupacije jasna in so se zato ljudski odborniki laže odločili za Podržaja kot za Kuniča. Čeprav že drugič razpravljamo o primeru in čeprav so bili izneseni novi podatki o zadržanju Kuniča Jožeta v Ajdovščini, bi se za svojo osebo raje odločil za Podržaja, o katerem vemo, kakšen je bil v preteklosti.

Drnovšek Viktor:

Na zadnjem zasedanju je bilo tudi rečeno, da je bila komisija postavljena pred izvršeno dejstvo, ker je Kunič Jože že izvrševal sodno službo in sem mnenja, da bi razčistili tudi to vprašanje. Zdi se mi bolj pravilno, da sodnika najprej izvolimo in nato naj šele nastopi službo, ne pa obratno.

Dr. Modic Heli:

Komisija ni bila postavljena pred izvršeno dejstvo. Dostikrat začasno dodelimo izvoljene sodnike v drugi kraj, če nastane potreba zaradi naraščanja dela na drugem sodišču in tako mora sodnik začasno delati drugje. Tak sodnik ima od ljudstva pooblastilo za vršenje sodniške

službe, seveda pa ni izvoljen v okraju, kjer začasno dela. To je le začasni ukrep. Če nastane potreba, da bi sodnik ostal na novem mestu, predlagamo izvolitev, sicer pa odide, ko je delo opravil, v okraj, kjer je bil izvoljen.

Krivic Vladimir:

Kot je razvidno iz zapisnika, je predsednik Okrajnega sodišča odgovoril, da nima smisla razpravljati, ker je bil Kunič že izvoljen kot sodnik, pa je nemara zaradi tega prišlo do nejasnosti.

Dr. Modic Heli:

Kunič je bil izvoljen v Grosupljem in smo ga zaradi dela poklicali v Ljubljano, sedaj pa se je vrnil v svoj okraj.

Sitar Franc:

Predsednik Okrajnega sodišča je ob koncu omenil, naj bi dali kritične pripombe ali je bila politika sodišča pravilna ali ni bila pravilna. V svojem referatu sem navedel, da se ne strinjam s kaznovalno politiko pri sojenju zadrugnikov in zdi se mi, da tudi predsednik sodišča ni dovolj utemeljil, da je bila ta kaznovalna politika pravilna. Mestni ljudski odbor bi se prav tako moral izraziti ali se strinja s kaznovalno politiko za zadružnike, ker smo v prvi točki sprejeli sklep, da bomo zaostriili borbo proti špekulantom in bi potemtakem morala biti tudi kaznovalna politika vsklajena s tem. V svojem poročilu sem navedel, da je ena glavnih težkoč prav to, da imamo opravka s škodljivimi elementi, ki zasledujejo ali osebne interese ali so sovražno razporejeni nasproti zadrugam ali pa pod vplivom sovražno nastrojenih naših razrednih nasprotnikov in duhovščine. Menim, da bi po tej ugotovitvi morala biti s tem vsklajena tudi politika sodišča, da ne bomo o tem samo sklepali, sklepi pa bodo ostali brez učinka. Prepričan sem, da bi se stanje v naših zadrugah popravilo, če bi podvzeli odločnejšo borbo proti takim pojavom in bi pri tem imeli več pomoči tudi od sodišča. V svojem poročilu sem navedel, da sem za to, da se zakon spoštuje. Pri tem pa ne moremo dopustiti, da bi se sovražniki okoriščali z našo demokracijo, ki ne more biti pojmovana tako, da ne bi ščitila tiste interese, zaradi katerih je bilo potrebnih toliko žrtev in kateri imajo namen ohraniti in utrditi zadruge. Če je tako, je jasno, da mora biti politika kaznovanja taka, da bo v skladu z našimi principi in bo pomagala, da se bo stanje v zadrugah popravilo tako, da bodo tudi sami zadružniki dobili več zaupanja v to, da je sodišče tisto, ki jih ščiti. Posamezni zadružniki so sicer pri zasliševanju govorili drugače kot pri obravnavi in so prvotne izpovedi preklicali. Vedeti moramo za okoliščine zaradi katerih so preklicali svoje

izjave. Vemo, da je veliko takih primerov, da so ljudje zaradi iskrenih izpovedi izpostavljeni šikanam ljudi in se zato ne upajo odločno postaviti, čeprav so prvotno že dali izjave na zapisnik. To se pa ne bi zgodilo, če bi ljudje vedeli, da se obtoženi ne bo vrnil tako kmalu in da bo sodišče ostreje presojalo ter krivcu odmerilo kazen, ki jo je zaslužil. Drugeče pa je seveda, če zadružniki niso prepričani, da bo človek, ki je nekaj zagrešil, tudi krivdi primerno kaznovan. Menim, da bi morali imeti vse to pred očmi pri presoji in da bi moralo do neke mere držati tudi to, kar je ugotovila preiskava. Prosil bi MLO, da konkretno izjavi ali se strinja s kaznovalno politiko sodišča do takih zadružnikov, ali se pa ne strinja, kar bi bilo tudi v skladu s sklepi, sprejetimi v borbi proti spekulantom.

Ponikvar Janez:

Tudi jaz bom navedel primer nepravilne razsodbe sodišča iz zadruga na Viču. Član zadruga na Viču je izjavil, da bo izstopil, česar pa mu nismo hoteli priznati. Nato je tožil zadrugo z utemeljitvijo, da ni podpisal pristopne izjave za zadrugo in da je pristopno izjavo podpisala le žena in kot taka velja le za ženo. Pred sodiščem je ta človek izjavil, da nima nobenih obveznosti in dolžnosti do zadruga, ker ni podpisal pristopne izjave. Ozirati pa bi se moralo sodišče pri tem na to, da je bila zadruga ustanovljena že leta 1949 in da je ta član užival vse bonitete, ki jih imajo zadružniki. Plačal ni nobenega davka, temveč ga je zadruga plačala zanj. Prejel je vse dajatve od zadruga, tudi bone, živila itd. Oprostitlen sklep sodišča bi bil na ta način upravičen le v primeru, če bi se ta človek pritožil takoj, ko je bila zadruga ustanovljena. Po tem, ko je živel tako rekoč že dve leti v zadrugi, pa bi moral biti sklep sodišča v najslabšem primeru tak, da mora, če izjavlja, da nima nobenih obveznosti do zadruga, sedaj zadrugi vsaj povrniti vse, kar je prejel od nje. Sklep sodišča pa se je glasil, da pristopna izjava omenjenega zadružnika ni veljavna, ker jo je podpisala žena in da zato nima nobenih obveznosti do zadruga ter da ni član zadruga.

Dr. Juhart Franjo, predsednik okrožnega sodišča:

Ne vem za tožbo, kjer bi bil sporni predmet, ali je nekdo član zadruga ali ni. Res pa je, da so se vlagale na civilne stopnje tožbe za ugotovitev, ali je nekdo član zadruga ali ni. Sodišča so prvotno te primere obravnavala tako, da so zgolj s formalne strani upoštevala ali je kdo podpisal pristopno izjavo in na podlagi tega sklepala ali je član zadruga ali ne. Kasneje pa sodišča niso upoštevala le tega, ali je kdo podpisal pristopno izjavo in so preiskala tudi obnašanje, ki ga je kazal do zadruga, ali se je sam smatral za zadružnika, ali se ni smatral. Če je kdo

delal in prejel vse, kar so prejeli drugi zadružniki, je sodišče izreklo sodbo, da je član zadruga ne glede na to ali je formalno podpisal izjavo, ker je z dejanji kazal, da je član zadruga in se je iz dejanj moglo sklepati, da se je smatral za člana zadruga. Kasneje pa je prišlo navodilo Vrhovnega sodišča FLRJ, v katerem je bilo rečeno, da ni sodišče tisto, ki bi presojalo, ali je kdo član zadruga ali ni, temveč da morajo o tem presojati drugi forumi. Od tedaj je sodišče odklanjalo razprave o teh predmetih. Res je, da smo še pred nedavnim prejeli na drugo stopnjo sodišča pritožbo, ko je sodišče prve stopnje zavrnilo tako tožbo za ugotovitev, ali je nekdo član zadruga ali ni. Tožitelj je najel advokata in advokat je vložil tožbo, čeprav bi moral vedeti, da sodišče ni več pristojno za take odločitve. Tudi na drugi stopnji smo zavrnilo pritožbo in takih tožba ni več.

V zvezi s tem poudarjam še to, da ni povsem pravilno stališče tovariša Sitarja, da naj ljudski odbor izjavi, ali je zadovoljen s kaznovano politiko ali ni, zaradi tega, ker ni konkretno povedal na kakšne kazni so bili obsojeni razbijači zadrug in ker se mi zdi, da bi moral biti ljudski odbor poprej konkretno s tem seznanjen. Trdim pa, četudi smo konkretne razbijače zadrug obsodili na prvi in drugi stopnji, pravih krivcev še nismo dobili. Predsednik okrajnega sodišča je govoril o špekulantih, vendar pa še nismo našli tistih, ki so nezadovoljstvo povzročili. Ti pa so ostali v ozadju in ti so pravi nasprotniki socialističnega gospodarstva in razvoja socializma na vasi.

Jelušič Dušan, predsednik okrajnega sodišča:

Nisem imel namena dokazovati, da preiskovalni material ni zadoščal za sestavo obtožnice, kot je to razumel tov. Pernuš. Primer, ki ga je povedal tov. Ponikvar, bi po mojem mnenju moralo obravnavati civilno sodišče. Vendar pa dvomim, da bi tudi civilno sodišče odločalo o tem, ali je nekdo član zadruga ali ne. Če je tako razsodilo, bo ta razsodba razveljavljena, vendar pa zelo dvomim o tem.

O pripombah tov. Sitarja bi pojasnil tole: Že iz poročila tovariša tožilca je bilo razvidno, da je bilo le malo primerov, kjer bi bilo sporno ali je bilo kaznovanje pravilno ali nepravilno, in sicer le v 4 primerih. 6 primerov je bilo pravilno rešenih, v dveh primerih je prišlo do pomilostitve, kar kaže, da kaznovanje ni bilo tako nizko, temveč celo zelo krepko. O 4 primerih pa smo večkrat diskutirali in sami priznali, da naše ravnanje ni bilo tako, kot bi moralo biti. O tem smo že govorili na konferenci predsednikov sodišč in ugotovili tudi vzroke, zakaj je prišlo do tega. Omenim naj tudi, da so bili to prvi primeri, ko sodišče prve stopnje ni vedelo, da je stvar tako težka in da bi bilo treba resneje po-

stopati. Pri tem pa ne trdim, da smo to namerno napravili. Za dva primera oprostilnih sodb priznam, da nista bili pravilni, za druga dva primera oprostilnih sodb pa sem še danes mnenja, da sta bili pravilni. Vsekakor pa bi bilo pravilno, da se te stvari pregledajo in je možnost, da jih ljudski odborniki sami pregledajo od primera do primera, če hočejo o tem podati pravično kritiko.

Ne morem se strinjati s tov. Sitarjem, da smo preveč iskali olajševalne okolnosti, saj mora sodišče pretresati tako olajševalne kot obremenilne okoliščine. Ne trdim pa, da se nekaterim olajševalnim okoliščinam ni dalo preveč poudarka. Olajševalne okoliščine bo moralo iskati sodišče tudi v bodoče, ker je to v skladu z našo linijo pravosodja in ker zahteva to zakon. Če se ustavim še pri pričevanju, moram povedati tole: Izjave, ki so bile preklicane, so povzročile precej težkoč, ko se je moralo sodišče opreti ali na preklicano izjavo ali na izjavo iz preiskave in nismo mogli jemati v poštev samo tega, kar je bilo izjavljeno v preiskovanju. Ni pa res, da bi se opirali samo na to, kar je bilo izjavljeno na obravnavi, na izjave v preiskavi pa nič. Obravnava je pokazala tudi stvari, ki v preiskavi niso bile omenjene. Če se v obravnavi začne navajati nove okoliščine, jih je treba upoštevati. Omenil sem že primer iz podjetja »Angore«. Zato menim, da so bila kaznovanja obtoženih združnikov v večini primerov pravilna in je bilo le nekaj primerov nepravilnih. Isto menim tudi za kaznovanje proti družbenemu premoženju in tudi pritožbe tožilca niso bile tako številne, da bi lahko rekli nekaj načelnega. O nekaterih primerih, kjer so bile kazni povišane, lahko povem, da se mi nismo vedno strinjali in je težko reči, da je bilo pravilno kaznovanje ravno na II. stopnji. Sodišče druge stopnje ima pred seboj spise, na I. stopnji pa imamo pred seboj človeka. Na sodnika pa pojava človeka vpliva, ker napravi vsak človek določen vtis. Ne mislim trditi, da je bilo vse prav, mislim pa, da je treba za presojo zadeve dobro poznati in upoštevati vse okolnosti. Imeli smo tudi primere, kjer so bile prvostopne kazni visoke, na drugi stopnji pa je prišlo do pomilostitve. S tem hočem poudariti, da kriterij za ocenitev ni tako lahek, kljub temu pa priznam — kar smo že govorili — da je v splošnem kaznovanje zoper storilce proti družbenemu premoženju premilo in smo zato v zadnjem času kaznovanje spremenili. Pripominjam tudi, da sem poročal le o delu za drugo polletje 1951.

Glede ljudskega odbornika, ki je porotnik, se mi zdi čudno, da še ni bil vabljen. Dopuščam pa to možnost in morda ga nimamo na sodišču niti v evidenci. Imamo 30 sodnikov-porotnikov za mladinsko sodstvo, 200 pa za stalno sodstvo. Približno 50 jih je vedno zadržanih, tako da jih nimamo nikdar na razpolago več kot 140. Po naših računih in po

pregledu pa se mi ne zdi umestno, da bi bil sodnik-porotnik več kot 15-krat letno klican na razpravo. Za porotnike moram reči, da so velikokrat zelo zaposleni in je zato razumljivo, da včasih ne morejo priti in so tako drugi pogostejše klicani. Pa čeprav ne bi bilo tako, ne bi škodilo, če bi prišlo v sodstvo še kakih 50 sodnikov-porotnikov.

K o v a č i č L e o :

Iz referata in diskusije se je pokazalo, da je bilo sodišče zaradi slabe pripravljenosti procesov in različnih izjav prič postavljeno pred dilemo, komu naj verjame in ni vedelo, kako naj razsodi. To je treba pogledati z dveh strani.

Na eni strani je obravnava in presoja sodnikov. Stvar sodnikov je, da ugotove, ali je krivda podana ali ni. Čim je krivda podana, ne more več vplivati zapletanje izjav prič in je treba primer soditi po zakonu, upoštevajoč olajševalne in obremenilne okoliščine. Napačno je tudi gledanje sodišča, češ mi priznamo, da so razna dejanja moralna zavrženost, niso pa to kazniva dejanja. Mislim, da imajo ravno taka dejanja proti zadrugam, proti družbi v kazenski zakonodaji svoj odraz v obliki kaznivega dejanja in po mojem mnenju ni dovolj reči le, da gre za moralno zavrženost. Menim, da je že tako gledanje napačno, saj bi morali najti zakon, ki to moralno zavrženost obsoja. Glede javnih izjav o izstopu iz zadruga naj pripomnim tole: sama izjava o izstopu ni kaznivo dejanje, vendar pa je treba v času, ko je bila kampanja za izstop, videti tudi gotove okoliščine izjave, posebne namene, namene propagande poleg drugih dejanj, kar bi bilo treba vsekakor upoštevati pri presoji. Menim, da morajo tudi sodniki presojati konkretno situacijo, ali je nekdo izjavil, da bo izstopil v času, ko so naše zadruga trdne, ali v času, ko je v zadrugah razpoloženje za njih razbijanje. Stvar sodnika pa je, da take primere oceni.

Druga stvar pa je še vprašanje, ali so naši procesi med ljudmi politično pripravljeni. Vse kaže, da so premalo pripravljeni in naloga političnih organizacij in naše oblasti bi bila, da take procese pripravi, ter se morda že pred procesom informira o najvažnejših dejanjih. Na ta način se omogoči dajanje novih izjav, drugih prič itd. Pred vojno, ali v kapitalističnih državah, kadar je šlo za politične procese proti naprednejšim strankam, so znali pisati o tem, mi pa, ki imamo vso oblast v rokah, ne znamo procesov temeljito politično pripraviti, čeprav to vpliva na izjave prič, na odkrivanje tudi drugih elementov, ki jih ne moremo odkriti, in s tem lahko dobimo tudi veliko pomoč. Menim, da taki procesi niso samo stvar sodnikov in sodišč, temveč stvar nas vseh, zlasti pa stvar naših političnih organizacij.

Z u p e t A v g u s t :

Kot ljudski odbornik izjavljam, da se ne strinjam s kaznovalno politiko sodišča, čeprav ne poznam posameznih primerov, poznam pa v glavnem učinek, ki ga imajo taki postopki in izrečene sodbe na terenu tako na zadrugnike kot na javnost. Ta učinek ne gre v prid zadrugam in krepi sile proti zadrugam. Ne strinjam se s predsednikom okrožnega sodišča, da bi kot odborniki težko ocenjevali posamezne primere in menim, da jih moramo ocenjevati, saj smo odgovorni pred ljudstvom ter imamo kot forum dolžnost in ingerenco voditi račune o tem, kakšna je kaznovalna politika, kakšne rezultate ima in s kakšnimi vzgojnimi vplivi dela naše sodstvo. Zato smatram, da je taka ocena sicer laična, ima pa odraz v ljudski zavesti in se zato ne bi smeli postavljati na stališče, da ne smemo dajati ocen po občutku, ker menim, da take ocene tudi veliko doprinašajo in vzgojno koristijo. Mislím, da je značilno tudi to, da zadnje sodbe niso rodile na naših terenih tistega, kar smo želeli in kar želimo kot ljudje socializma, ki hočemo krepiti napredek socialističnega kmetijstva. Te sodbe se odražajo na terenu v obratni smeri, in sicer tako, kot je povedal tovariš Sitar, da so ljudje, ki pošteno in iskreno mislijo, mnogokrat v manjšini, in ti so nastopili kot poštene priče. V takih primerih in v taki psihozi pa imajo taki procesi na situacijo na terenu odločilen vpliv. Priče so v takih primerih izpostavljene celo javni psihozi in negativnemu moralnemu pritisku, češ na sodišču je bilo to obravnavano in celo sodniki so dokazali, da ni tako.

Ko čita človek zakon o zadrugah in o sankcijah, ki so predvidene, je o tem še celo treba govoriti in po mojem laičnem občutku se mi zdi, da ti ukrepi niso tako enostavni in tako majhni, ter da so predvidene v zakonu dokaj ostre in principialne kazni. Menim, da je treba o tem govoriti tudi zato, ker je stvar tudi revolucionarnega in razrednega karakterja.

K r e s e L e o p o l d :

Po mojem mnenju ne gre za to, da bi kritizirali delo sodišča na splošno in se vtikali v stvari, ki niso stvar ljudskega odbora. Mislím, da je sodišče v splošnem dobro delalo. Prav tako ne gre za to, da bi določali ali sprejemali neke sklepe. Gre le za objektivno kritiko. Veliko težkoč imamo z zadrugami in znanstveno je dokazano, da je to edina in najprimernejša pot k dvigu blagostanja, tako vasi kot mesta. Tudi na ostalih področjih gospodarstva se nam dogaja, da se zaradi nebudnosti, ali zaradi naše politike kaznovanja, pripete težki primeri. Že Lenin je govoril, da ima delavski razred dvoje sredstev za vladanje: prvič vzgojno prepričevanje, in strinjam se, da lahko izvojujemo osnovne

rezultate s tem orožjem in da to orožje daje najboljše rezultate; vedeti moramo, da smo še vedno v prehodni dobi izgradnje socializma, ko sovražnik še ni dotolčen in niti mase v celoti prevzgojene.

Drugo orožje pa ima delavski razred proti zavestnim elementom, ki hočejo delati proti socializmu, in to orožje je — milica in sodišče. Imamo take ljudi, ki namerno ali zaradi svoje lagodnosti objektivno zavirajo izgradnjo socializma in tudi za te imamo drugi del orožja. Treba je presojati dialektično. Če bo nek zadružnik čez 20 let izjavil, da hoče izstopiti iz zadruge, nam to ne bo škodovalo in ljudje se mu bodo smejali, ker bomo s prvim orožjem dosegli tako stanje in ker bo materialna baza omogočila, da se bo zavest zadružnikov dvignila, zadruge pa bodo politično-ekonomska materialna sila v našem kmetijstvu. Tedaj bomo izključili zadružnika, ker bo zelo občutil izključitev. Tedaj bo izključitev najučinkovitejše orožje, danes pa še ni in mislim, da je treba upoštevati, da se vsaka stvar dogaja v določenem času in prostoru. Zakone imamo za to, da je državljani varen pred nasilnostjo in da je socialistična skupnost varna pred destruktivnimi elementi in zato se ne more vzeti zakon in paragraf za vse čase enako. Stvari, na katere se v nekaj letih ne bomo več ozirali, so nam danes, ko se borimo z osnovnimi težkočami pri preobrazbi naše vasi, zelo važne. Sem proti temu, da bi zadruge nastajale s silo, zadruge pa, ki jih imamo, čeprav so nastale na kakršen koli način, moramo obdržati in podvzeti zato vse ekonomske in politične mere in če je treba tudi kaznovanje, da ostanejo in se razvijajo. Vedeti moramo, kaj bi pomenilo v sedanjem času delo razbijačev zadrug, če bi ti lahko nemoteno razbijali zadruge, saj ne bi mogli potem organizirati novih. Zaradi tega sem mnenja, da je treba v različnih obdobjih tudi različno kaznovati. Danes n. pr., ko je kler aktiven in ko se Informburo trudi razbijati naš socialistični sektor, pa je treba zato tudi take primere ostreje kaznovati.

Dogodilo se je tudi, da se je desetina zadružnikov — bogatih kmetov, katerih še ni zapustil kapitalistični pohlep, zmenila, da bodo izključili 25 revnih zadružnikov, da bi tako ostali v zadrugi le močnejši kmetje. To bi pomenilo likvidirati zadruge in socialistično preobrazbo vasi. Če pa gledamo, da je najvišja kazen zadružnika izključitev, potem bodo nekateri pri sebi sklenili tako, da je treba napraviti kako umazano dejanje, pa bodo lahko izstopili, odnosno bodo izključeni. Povem le svoje mišljenje. Ne rečem, da je napačna kaznovalna politika sodišča, osebno pa mislim, da je kaznovanje zelo milo in socialno, dokaz za to je tudi, da raste kriminal. Ne morem se sprijazniti tudi s kaznijo, da je mazačka, ki je napravila 13 abortusov, kar pomeni 13 umorov, dobila samo 2 leti zapora. Ali človek za umor z nožem le

3 leta itd. Mislim, da je prav, da o tem govorimo, saj mora biti sodišče ustanova, ki ščiti napredek in ki mora tolči nepravilnosti, naperjene proti naši stvarnosti.

Tov. Slapničar je omenil veliko škodo na naših novih stanovanjskih objektih, ki ni bila poravnana, ker ni nihče vztrajal na tem, čeprav smo o tem že govorili. Običajno je, da lastnik napravi pogodbo z graditeljem, n. pr. »Megradom« in potem mora biti gradbeno podjetje tisto, ki se dogovarja in nadzoruje vse obrtnike. Sedaj pa se izgovarjajo zaradi oken, ki se ne zapirajo, na podjetje »Unitas« itd. Tudi v jaslih smo plačali 1 milijon več, kot bi bilo treba, toda ne zaradi slabega materiala, temveč zato, ker je bil material 3- do 4-krat pokraden, delavci »Megrada« pa so si zgradili hiše — kar je seveda prav, razen kolikor so zgrajene iz državnega nakradenega materiala. V bodoče mora vsak investitor skleniti s podjetjem predhodno pogodbo in mora event. škodo nositi podjetje, ki prevzame gradnjo stavbe.

Sitar Franc:

Predsedniku okrožnega sodišča bi odgovoril, ko pravi, da moja trditev ni bila podkrepljena s konkretnimi primeri. Mislim, da je te primere podkrepil sam tov. Jelušič, ki je povedal, da so na konferenci obravnavali dva primera, za katera so uvideli, da nista bila pravilna. Zato vztrajam pri predlogu, naj skupščina izreče svoje mnenje, ali se strinja s kaznovalno politiko do zadružnikov.

Krivie Vladimir:

Menim, da predmetno glasovanje ni potrebno, ker smo že sprejeli sklep, da so potrebni ostrejši ukrepi proti saboterjem in špekulantom in je že tako v tem sklepu vse obseženo. Tudi predsednik je pojasnjeval stanje v tej smeri in sam ocenil nekatere pomanjkljivosti, tako da po vsem tem ni potrebno ponovno glasovanje.

Brecelj Tone:

K vprašanju kaznovalne politike, katere se je dotaknila diskusija tudi s pravnoteoretične strani, bi rad dodal, da mora sodišče po novem kazenskem zakoniku presoјati vsako kaznivo dejanje prvič z vidika družbene nevarnosti in drugič z vidika opredeljenosti v zakonu. Ko govorimo o milejši ali ostrejši politiki, moramo imeti pred očmi, da je zakonodajavec, to je Ljudska skupščina, prišla do prepričanja, da je politično manj škodljivo, če nekatera družbi nevarna dejanja, ki so manjšega pomena, ne kvalificira kot kazniva dejanja, kakor da bi prepuščila sodišču, da more vsako dejanje, kakršno je tovariš Kovačič označil kot družbeno zavrženo dejanje, smatrati samo po sebi že za

kaznivo. Poudariti moramo napredek naše nove kazenske zakonodaje v primerjavi s prejšnjo, ki je bazirala na sovjetski pravni teoriji in katera trdi, da je vsako družbi nevarno dejanje, ne glede na stopnjo te nevarnosti, že kaznivo dejanje. Diskusija je preveč poudarjala kot edino sredstvo za vzdrževanje socialističnega sektorja to kazensko politiko. Mislim, da je tukaj pretežne važnosti politično delo in gospodarske sankcije, ki jih imamo v tej borbi na razpolago.

Zdešar Henrik:

Želel bi govoriti še o odnosu do socialistične imovine, ki ni tak, kot bi moral biti. Ugotoviti moramo, da so delavski sveti tudi v tem pogledu opravili veliko delo in da se ta odnos izboljšuje. Predsednik okrožnega sodišča je omenil podjetje »Angora« in reči moram, da je v tem podjetju resnično slab odnos do ljudske imovine. Na sodišču so izjavili najprej, da je neka delavka kradla in da je to ugotovljeno v primanjkljaju, drugič pa, da imajo 800 kg volne presežka, kar po prosti presoji ni verjetno, razen če se volno namoči, da je težja. Menim, da je bila torej prva izjava resničnejša od druge. Mnoga mnenja o družbeni imovini so čudna. Tudi po drugih tovarnah se dogajajo manjše tatvine, ki pa lahko zavzamejo velik obseg in zato niso nevažne. Mislim, da je treba odnos do socialistične imovine zaostri, saj mora biti boljši kot do kapitalistične imovine in moramo vedeti, da je tatvina veliko dejanje proti skupnosti. Tu gre velikokrat pri sodnikih za prosto presojo. Prav isto velja glede zadružnikov. V zadruga je bilo vloženega veliko truda, naenkrat pa se začne pravno presojanje olajševalnih okoliščin, ko vsa okolica in celo sodnik sam ve, da je šlo za razbijanje zadrug. Menim, da je mogoče zadrugam pomagati tudi s pravilnim kaznovanjem, kajti sicer doživimo na terenu posmehovanje in politični funkcionar pride v situacijo, da mu ljudje očitajo, da je tudi oblast proti temu. Na take primere smo že naleteli.

Onič Franc:

Predsednik arbitražnega sodišča nam je prikazal, kako funkcionira naše arbitražno sodišče in navedel tudi mnogo statističnih podatkov. Ni pa navedel konkretnih primerov. Menim, da marsikoga izmed nas zanima, ali so bili tudi v podjetjih MLO že taki primeri, ko je nastala velika materialna škoda. To se mi zdi bistveno važno. Značilno je tudi to, da je sodišče v več primerih obravnavalo spore glede kvalitete. Menim, da bodo z novo reorganizacijo ti spori prišli bolj do veljave. Ker je mesto lastnik toliko podjetij, bi bilo prav, če bi vedeli, koliko v naših podjetjih nastaja materialne škode in kakšne so bile posledice za tiste, ki so povzročili to škodo. Podpredsednik je omenil, da bomo

v novi fazi sklepali pogodbe le s podjetji, n. pr. z gradbenimi podjetji, ki bodo odgovorna za kvaliteto vseh del na stavbah. Iz lastne izkušnje pa vemo, da prej ni bilo tako. Radio je n. pr. imel točen dogovor z »Megradom«, ki pa ga glede investicij in glede opremljenih del ni držal, pogodbenih obveznosti ni izvajal, in se izgovarjal, da ima premalo delavcev. Delavci so delali le 2 ali 3 mesece, potem pa so šli drugam. Tako vsi finančni načrti in investicijski program niso mogli držati. Vprašanje pravičnega nameščanja delovne sile je res težko, toda tudi od tega ne moremo odstopati, ker to zelo zviša stroške. Želel bi, da bi predsednik arbitražnega sodišča nakazal nekaj vidnih primerov.

Zupan Anton:

Na željo tovariša, da bi bilo dobro informirati skupščino MLO o škodljivostih, ki jih je opaziti v arbitražnem postopku pri mestnih podjetjih, naj navedem tale pojasnila:

Podjetja, ustanove ter organizacije MLO in rajonov so bila v preteklem letu v pravicah na Oblastni arbitraži zastopana le 7 do 8% napram številu sporov z drugimi strankami. Glede opažanja škodljivcev smo bili v stiku s predsedstvom in tajništvom Izvršilnega odbora MLO in smo jih informirali. Prav tako smo vabili na sestanke tudi predsednike delavskih svetov onih podjetij v postopku, v katerih smo opazili večje nerednosti. Te nerednosti smo obravnavali seveda šele po končanih arbitražnih postopkih, ker bi bilo v nasprotnem prizadeto načelo neodvisnosti sodišč. Ta princip bi bil namreč vsaj navidežno kršen, če bi arbitraža v sporih mestnih podjetij z drugimi strankami državnega sektorja predhodno izven razprave razpravljala na sedežu MLO o konkretnem sporu in opažanjih, ker bi se lahko sklepalo, da se arbitražno sodstvo dirigira v korist podjetja MLO.

V današnjem splošnem referatu zato nisem navedel konkretnih primerov prestopkov mestnih podjetij, ker sem hotel predvsem nakazati splošno gospodarsko problematiko, ki se odraža iz arbitražnih postopkov. Ker pa je bilo izraženo posebno vprašanje, dopolnjujem sedaj poročilo. Arbitraža dostavlja redno mesečno statistično in delovno poročilo IO Mestnega LO. Iz analize sporov, ki so jih imela mestna podjetja, povzemamo, da je šlo v večini primerov za fakturne spore in da je bilo pri teh podjetjih že kaka 2% sporov za kvaliteto blaga, za ugotovitev vsebine sklenjene pogodbe ali za rok dobave. V fakturnih sporih je bilo mnogo primerov rešenih z zavrnitvijo tožbenega zahtevka, zaradi zastaranja. Iz vseh teh primerov se vidijo nerednosti knjigovodstva, ki ni našlo časa, da bi knjigovodstvo odnosno računovodstvo ažurno urejalo in sproti ali vsaj v zastarelem roku izterjalo svoje imovinske zahtevke. V primerjavi s knjigovodskimi nerednostmi v

krajih izven Ljubljane, pa je ugotoviti, da so take nerednosti pri mestnih podjetjih bile v manjši meri, kar je pripisati očitvidno bolje kvalificiranemu knjigovodskemu kadru, ki je v večini podjetjih vodil knjigovodstvo vsaj toliko ažurno, da ni prezrl grozečih zastaranj kakih terjatev. Ker ne bom analiziral sporov, kjer je šlo za kvaliteto, za ugotovitev pogodbene vsebine itd. zaradi pomanjkanja časa, naj navedem še to, da je v vseh teh primerih rešenih sporov, kjer je bila ena od strank mestno podjetje, ustanova, organizacija, bila samo v enem primeru vložena tako imenovana predstava (pritožba). V tem primeru spora Mestnega gostinskega podjetja z neko vinarsko zadrugo v Srbiji, je bilo mestno podjetje toženo, da mora plačati dodatno ceno za poslano ji vino, češ da se na osnovi trgovinskih uzanc vino računa po teži in ne po litrih. Arbitražna odločba se je postavila na stališče, da je bila dobava pogodbeno določena v litrih in da ob striktnem pogodbenem določilu uzance ne pridejo v poštev ter je tožbeni zahtevek zavrnila. Na to odločbo je srbska zadruga vložila predstavko (pritožbo) na predsednika Glavne državne arbitraže, ki pa jo našo odločbo iz odločbenih razlogov potrdil. Nadaljnje naštevane in obravnavanje konkretnjših primerov na skupščini bi bilo verjetno preobsežno. Menim pa, da bi skupščina mogla skleniti, da naj arbitražno sodišče po končanih obravnavah posamezne tožbene primere, kolikor v teh postopkih opaža nepravilnosti, obravnava s predsedniki prizadetih upravnih odborov. Predsedniki upravnih odborov bi na ta način dobili v roke sredstva, da s kolektivi razpravljajo o škodljivih pojavih, ki bi jim sicer morda ostali prikriti. Pri opaženih težkočah, da to funkcijo uveljavijo pri svojem podjetju, pa bi predsedniki upravnih odborov s sredstvom obveščenosti o škodljivih pojavih utrdili svoj ugled in si omogočili v večji meri izvajati do popolnosti po zakonu jim določeno funkcijo v podjetju. Zaradi jasnosti pa je treba še pripomniti, da arbitražni postopek v svrhu odločitve v konkretnem imovinskem sporu zasleduje materialno resnico v tej meri, da more konkretni spor pravno rešiti. Zato škodljivstva, ki obstoje pri nekaterih podjetjih in ki so včasih skriti, vzrok imovinskega spora, ne pridejo na dan v arbitražnem postopku. Posebna usmeritev postopka za izsleditev kaznivih dejanj ali škodljivstev pa ni procesualna dolžnost niti možnost državne arbitraže.

Krivic Vladimir:

Menim, da predlog tovariša Sitarja ni treba dajati na glasovanje, ker smo o tem že glasovali in ker ne vidim bistvene razlike med mnenjem tovariša Sitarja in med mnenjem tovariša Jelušiča.

Sitar Franc: Sam sem to uvidel in umikam svoj predlog.

4. POROČILO KOMISIJE ZA PROBLEME LJUDSKE OBLASTI O SVETIH IN KOMISIJAH DRŽAVLJANOV

Poroča **Repinc Ivan**, predsednik komisije za probleme ljudske oblasti:

Tovariši ljudski odborniki!

Naloga tega poročila komisije za probleme ljudske oblasti je, da predloži plenumu mestnega ljudskega odbora nekatere probleme komisij in svetov, ki sedaj obstoje v mestu Ljubljani. Te komisije in sveti so:

komisija za komunalna gospodarska vprašanja,
ljudska inšpekcija,
sveti za stanovanjska vprašanja,
socialno-zdravstveni in potrošniški sveti.

Nekateri od teh komisij in svetov obstajajo že več let, medtem ko obstoje stanovanjski in potrošniški sveti od leta 1950.

Sedaj vlada precejšnja nejasnost o delu teh organov. Ti organi se namreč sprašujejo, kam naj se obračajo s svojimi težavami, ko so rajonski ljudski odbori prenesli že mnoge kompetence na MLO in ko je povečan teritorij posameznih terenskih odborov OF. Nekateri od teh svetov in komisij samo životarijo, drugi hočejo izvesti združitev po zgledu terenskih odborov OF.

Po našem mišljenju bi bilo zelo težko zavzeti dokončno mišljenje o vseh problemih. Zato dajem v razpravo nekatera mnenja, ki so se izkristalizirala v diskusiji s člani komisije, predstavniki terenskih odborov OF in nekaterimi tovariši, ki delajo v teh vprašanjih.

Vsi ti organi so v glavnem v svojem delu imeli mnogo uspehov. Posebno so pokazali svojo življenjsko silo socialno-zdravstveni sveti, ki še danes prav aktivno delajo. Ljudska inšpekcija je odkrila mnogo slabosti in napak v posameznih podjetjih in ustanovah, podobno tudi stanovanjski in ostali sveti. Vsi ti organi so tisti demokratični organi, po katerih se uveljavlja neposredni vpliv in kontrola ljudstva. Vsi ti organi predstavljajo veliko šolo množic v upravljanju, saj zajemajo okrog 4500 državljanov, ki poleg svojega rednega posla pomagajo reševati državne probleme. Vsi ti organi služijo za uresničitev naše nadaljnje socialistične graditve, ki je samouprava delovnih množic.

Zato bi bilo povsem nepravilno razpravljati o tem, da se te komisije in sveti ukinejo, bolje rečeno, da so taki organi nepotrebni, posebno če gledamo še s stališča perspektive razvoja socialistične izgradnje. Tudi prehodna doba, to je doba, ko novi finančni sistem še ni prišel popolnoma do veljave, zahteva, da se obdržijo te oblike, ki

kasneje verjetno ne bodo več potrebne. Uvajanje novega finančnega sistema bo jasno pokazalo, katero podjetje skriva organizacijske, tehnične in ostale slabosti, ter bodo vsi delavci zainteresirani, da jih čimprej odpravijo, da ne bodo oškodovani pri svojih plačah. Podobno je s potrošniškimi sveti. Da bi potrošniški sveti določali cene predmetov v trgovinah in jih tako rekoč kontrolirali, kar nekateri zahtevajo, ni mogoče dopustiti, če se hočemo otresti administrativnega vmeševanja v gospodarstvo. Trgovina, ki draže prodaja blago kot druge, bo prisiljena znižati cene, če bo hotela blago prodati, ker bodo ljudje raje šli kupovat tja, kjer je ceneje. Sama trgovina, oziroma delavski svet je zainteresiran, da so izložbe lepo in okusno aranžirane, da so prodajalci uslužni itd. Kakšna je že sedaj sprememba v trgovinah, lahko vsak vidi.

Drugačna je sicer stvar pri privatnih obratih in nekaterih manjših trgovinah, kjer bi bila glede cen potrebna večja kontrola potrošnikov in kjer bi ljudska inšpekcija še vedno imela mnogo dela: mlekarne, pekarnice, obrati v socialističnem zakupu, nekatera uslužnostna podjetja, obrtniki itd.

Bistvo problema svetov in komisij je v tem, katere oblike udeležbe množic so se uveljavile, in katere naj bi se še bolj uveljavile, in v tem, da so ti sveti in komisije organi volivcev, ne pa organi Osvobodilne fronte.

Težko bi bilo točno povedati, kateri organi oziroma oblike so se že preživel. Kot že rečeno so najmanj aktivni potrošniški sveti in komunalno-gospodarske komisije, dočim so stanovanjski in posebno socialno-zdravstveni sveti zelo aktivni. Ljudska inšpekcija pa je v svoji dejavnosti zadnji čas popustila, čeravno je še zelo potrebna.

Obstoji mnenje, da bi brez škode ukinili komisije ljudske inšpekcije in potrošniške svete. Predlogi so, naj bi bili zastopniki potrošnikov v delavskem svetu po trgovinah, kar bi bilo treba proučiti. Osnutek novega zakona o mestnih ljudskih odborih pa v 128. členu predvideva: »Za neposredno izvrševanje nadzorstva nad delom MLO ter zavodov, naprav in podjetij na območju MLO, lahko izvolijo državljani na zborih volivcev ljudske inšpekcije, ki o zapaženih nepravilnostih poročajo MLO in na zborih volilcev, lahko pa tudi višjim državnim organom. Izkaznice za inšpektorje izda na podlagi sklepa zborov volilcev MLO.«

Osnutek zakona torej daje možnost izvolitve ljudskih inšpektorjev. Treba bi bilo s posebnimi predpisi ali statutom MLO določiti konkretno področje delovanja ljudskih inšpektorjev.

Komisije za komunalno-gospodarska vprašanja, ki so sicer precej neaktivne, pa imajo zelo široke naloge: čuvanje in vzdrževanje zgradb ljudske imovine, vzdrževanje stanovanjskega fonda, skrb za čistočo stavb

in prostorov, mobilizacijo frontovcev za komunalna dela na ulici, vzdrževanje manjših parkov in otroških igrišč itd. Posebno je treba poudarjati vzdrževanje hiš ljudske imovine in obstoječih stanovanjskih poslopij, da se prepreči njih propadanje.

Stanovanjski sveti so organi, ki so sedaj mnogo pripomogli k pravilnejši razdelitvi stanovanj in preprečili nemalo nepravilnosti. Toda pri nekaterih stanovanjskih svetih so se bolj kot kje drugje pokazale lokalpartikularistične tendence, ki mnogokrat ovirajo enotno stanovanjsko politiko. Lokalpartikularizem se je zlasti pokazal v tem, da so onemogočali naselitev stanovalcev z drugega terena na njihovo področje. Kot druga negativna stran se je pri stanovanjskih svetih neprestano uveljavljala tendenca preiti iz posvetovalnega značaja v oblastveni organ, ki kot prva in zadnja stopnja odloča o stanovanjskih vprašanjih. Čeprav je potrebno obsojati te negativne pojave stanovanjskih svetov, pa zopet ne moremo oporekati, da so sveti preprečili marsikatero nepravilnost in hitreje reševali mnoge probleme kot bi jih mogel eden ali par ljudi.

Glede bodočnosti stanovanjskih svetov je več predlogov: Prvič, naj ostanejo v takšni obliki kot so, drugič, da so zaradi lokalpartikularizma ovira v smotrnem dodeljevanju stanovanj in da naj se jih odpravi, in tretjič, naj se sveti v takšni obliki ukinejo, pač pa naj socialno-zdravstveni sveti rešujejo tudi vprašanja stanovanj po družinah, ki so zaradi slabih, kletnih in prenatrpanih stanovanj zdravstveno ogrožene. Za družine partizanov in drugih aktivistov iz NOV, od katerih imajo nekateri zelo slaba stanovanja, pa naj to skrb prevzame organizacija ZB, ki poleg drugih nalog tudi skrbi za materialno stran svojih članov. Te družine pa imajo po mnenju komisije vso prednost pri dodelitvi stanovanj. Tem družinam naj se ob sedanjem primanjkovanju stanovanj prizna določena prednost pred vsemi ostalimi.

Ker je stanovanjsko vprašanje še vedno zelo pereč problem, bi verjetno po tem tretjem predlogu i socialno-zdravstvene svete i organizacijo ZB preveč zaposlilo reševanje tega vprašanja in bi izpodrinilo skrb za ostale naloge.

Kompetence stanovanjskega sveta kakor tudi ostalih svetov je potrebno konkretizirati. Določiti jim je treba tudi področje dela, ki ga sedaj niso reševala in bo tako neaktivnost nekaterih izmed teh odpadla. Kot stanovanjskim svetom, tako tudi ostalim ne smemo dopustiti, da bi se spremenili v oblastvene organe. Oni ne morejo dokončno odločati. Obvezati pa bi morali tudi svete pri MLO, tako stanovanjske kot ostale, da ne bodo ničesar ukrepali v določeni volilni enoti predno ne zaslišijo svet, za katerega delokrog gre. V konkretizaciji kompetenc teh svetov pa bi pooblastili tudi svete, da nekatere posle izvrše samostojno.

Socialno-zdravstveni sveti so na terenu kolektivno pomagali reševati vprašanja socialnega skrbstva in zdravstva. Vse prošnje za podpore so prosilci prinašali tem svetom, ki so o njih na sejah razpravljali in iznašali svoje mišljenja. Prav tako so dajali svoje predloge o sprejemu otrok v domove in kolonije. Obiskovalke otrok obiskujejo otroke, ki so pod varstvom države, posredujejo pri njihovi vzgoji, morali, in o tem poročajo. Signalizirajo višjim organom vse probleme socialno-zdravstvenega značaja. Nanje se obračajo tudi medicinske sestre in sanitarni tehniki.

Omeniti je treba tudi svete, ki se še niso uveljavili, ki pa imajo po našem mišljenju zelo veliko bodočnost. Tako dobivajo vedno večjo važnost hišni sveti, ki bi jih lahko imenovali sveti stanovalcev. Aktivizacija teh svetov bi bila izredno pomembna pri uvedbi hišnega reda, ki ga je sprejel MLO na enem izmed zadnjih zasedanj. Mnogo bi lahko storili za popravilo stavb in naprav, za čistočo v stavbi itd. To bi bila najbolj konkretna aktivizacija stanovalcev dotične stavbe. Kot delavski svet upravlja družbeno lastnino v imenu celotne družbe, tako naj bi sveti stanovalcev upravljali stavbo, v kateri stanujejo in morejo biti za nje redno vzdrževanje tudi najbolj zainteresirani.

Važen organ, ki ga bomo morali začeti uveljavljati, so zbori neposrednih proizvajalcev, ali kakor je rekel tov. Marjan Brecelj, zbori predstavnikov delovnih kolektivov in organizacij. »Zaradi novega gospodarskega sistema, zaradi poglobljanja socialistične demokracije v organih ljudske oblasti, zaradi postopnega odmiranja države in prehajanja njenih funkcij na družbene organe, pomeni izvajanje take vrste sodelovanja v bodočnosti zelo pomembno novost za pravilno vodstvo gospodarske kakor tudi druge politike. Praktično bi pomenili taki zbori povezavo vseh delovnih kolektivov in drugih družbenih organizacij z območja LO.« Tako je dr. Marjan Brecelj na drugem rednem zasedanju ljudske skupščine LRS nakazal vlogo takih zborov.

Kolikor za sedaj lahko rečemo, bi ti zbori neposrednih proizvajalcev predstavljali nekak drugi dom MLO. V to zbornico proizvajalcev bi volili zastopnike podjetij po določenem proporciju, ki bi ga odločal bruto ali neto produkt, ki ga določeno podjetje (družbeno, zadružno ali privatno — kmetje in obrtniki) daje za obče družbene interese. Tako bodo ustanove, ki dajejo več za splošne družbene interese, imele več zastopnikov. Člani tega zbora bi imeli do neke meje iste pravice kot odborniki MLO. Za temeljne zakone, odločbe, odredbe ali predpise, bo potrebno tudi soglasje zbornice neposrednih proizvajalcev. Isto soglasje bi se zahtevalo za izvolitev organov MLO.

Drugo izredno važno vprašanje je odnos terenskih odborov OF do teh organov.

Če analiziramo vzroke neaktivnosti nekaterih svetov, bomo opazili, da je eden izmed vzrokov sedanja brezbržnost odborov OF do teh organov. V starem sistemu dela terenskih odborov OF je bila mnogokrat njihova glavna vsebina dela konkretno reševanje problemov z omejenih področij. Ko poudarjamo, da te komisije in sveti niso frontni organi, ampak organi volivcev, da so za svoje delo odgovorni zborom volivcev, se OF ni odrekla svoje politike, ki jo morajo člani OF, ki delajo v teh organih kot člani OF sprovajati. Odreditev politične linije ali stališča OF do posameznih vprašanj, n. pr. v stanovanjski politiki, je pa nekaj drugega kot konkretno reševanje poedinih primerov na osnovi te politike ali tega stališča. To je politika, ki jo morajo odbori OF voditi tudi do zbora volivcev, ali do društev in ostalih organizacij in o kateri je bilo na zadnji plenarni seji MOOF dovolj govora.

To pa pomeni, da se odborniki MLO morajo za delovanje teh komisij in svetov tudi bolj zanimati. Odborniki bi morali bolj živo sodelovati in živeti s temi organi, jim pomagati in svetovati. Dolžnost odbornikov MLO je, da dajejo različna potrdila, ki jih še potrebujejo prebivalci in jih iščejo na terenskih odborih OF. Dobro bi bilo, da bi predsedstvo MLO izvedlo neko kontrolo nad odborniki ali pomagajo tem svetom in komisijam, če jih usmerjajo in kako, ali sodelujejo in poročajo na zborih volivcev, kakšne stike imajo sploh z volilci. Odborniki bi morali biti najbolj živa vez med temi komisijami, volilci in MLO kot celoto.

Zato se komisiji ne zdi potrebno, da bi sedaj ob reorganizaciji terenskih odborov OF kakor koli združevala svete in komisije po zgledu organizacije OF. Obstoječi sveti in komisije naj po našem mišljenju ostanejo na dosedanjem teritoriju. Ker pa so se stari tereni v glavnem pokrivali z mestnimi volilnimi enotami, naj te komisije in sveti ostanejo za teritorij mestne volilne enote. Tako bodo mestne volilne enote bolj zaživele in dobile določeno upravno vlogo, ker bo tudi vloga odbornika MLO prišla bolj do izraza. Delovanje teh svetov in komisij za področja, ki jih obsegajo sedanji terenski odbori OF pa bi bilo zelo težko, ker posel teh komisij zahteva kar najbolj podrobno poznavanje položaja posameznih državljanov.

Nastaja pa tu problem organizacijske povezave z ustrežajočimi sveti pri MLO, ker rajoni odmirajo. Povezava s 123 sveti, kolikor imamo mestnih volilnih enot, je za svet pri MLO res komplificirana. Ne moremo sedaj zahtevati, da bi vseh 123 zastopnikov sestavljalo svet pri MLO. Sprejemljiv je predlog, da bi mestni stanovanjski svet sestavljalo določeno število članov iz vrst najboljših predsednikov stanovanjskih svetov. Podobno se lahko uredi tudi pri ostalih svetih.

To so v glavnem vprašanja, ki so se zdela komisiji važna, da jih da odbornikom v pretres.

Predsednik skupščine da poročilo Komisije za probleme ljudske oblasti v razpravljanje.

Javijo se:

Flegar Avgust:

Sveti državljani so pri nas opravili zelo važno delo. Zgodovinar, ki bo kdaj raziskoval razvoj ljudske oblasti, bo moral pogledati tudi delo svetov, v katerih so sodelovali državljani. Če le malo pogledamo na teren, vidimo polno svetov, v katerih državljani, zavedajoč se, da pomagajo razvoju ljudske oblasti, delajo z vso vnemo. Volivci so bili na zborih volivcev zelo hvaležni onim članom Fronte, ki so jim pomagali preko svetov pri reševanju raznih zadev. Žal pa je treba ugotoviti, da mnogi ljudski odborniki ne sodelujejo v teh svetih in zato tudi ne poznajo drobne problematike terenov, kar bi jim pomagalo pri spoznavanju prilik. Če pogledamo stanovanjski svet, vidimo, koliko je ta svet pomagal pri reševanju stanovanjskega vprašanja. Ti sveti so odkrivali prazna in slabo zasedena stanovanja. Če so taka vprašanja javno obravnavali, so ljudje prihajali na sestanke in spoznavali, da se res borimo za pravico ter videli tudi, da se posamezni ljudje trudijo, da bi upravičenci dobili stanovanja. Sam vem za primer, ko je nek delavec stanoval v kleti. Boril se je leta in leta, da bi si pridobil stanovanje. Celo organ, ki je prišel gledat njegovo stanovanje in je vprašal delavca, koliko let stanuje v njem in mu je ta odgovoril, da stanuje že 18 let, se je začudil, kako je mogel prebiti toliko let, sedaj pa se naenkrat poteguje za boljše stanovanje. Delavec mu je povedal, da pred vojno ni mogel plačevati najemnine za večje stanovanje, sedaj pa, ko je zbolela že vsa družina, mora dobiti drugo stanovanje. To kletno stanovanje ima v sobi okno $1/4$ m² veliko, kuhinja pa je dolga 2 m in široka 1.5 m brez okna. Stanovanjski svet, ki je videl položaj, se je zavzel, da je omenjeni delavec dobil stanovanje. Sedaj je to kletno stanovanje zaprto, ker ga ne more nihče uporabljati.

Socialno-zdravstveni sveti so prav tako dosegli velik napredek in vidimo, kako so skrbeli za ljudi, ki so odvisni od podpore. Sveti so pomagali številnim družinam.

Tudi potrošniški sveti so tam, kjer so bili aktivni, veliko pomagali v naši preskrbi. V času, ko so državljani dobivali blago na karte, so odkrivali privilegije in pod pulti skrito blago. Mnogo so pripomogli tudi h kulturnemu trgovanju v trgovinah.

Tudi Ljudska inšpekcija je imela veliko dela. Res je, da so bili nekateri mnjenja, da se ne sme vmešavati v poslovanje trgovin, menz in gostiln, toda tudi na tem področju je Ljudska inšpekcija mnogo pomagala. Ljudska inšpekcija je imela dosti dela tudi na drugih področjih,

kot pri čuvanju ljudske imovine, preprečevanju poškodb na cestnih ograjah, javni razsvetljavi, snagi ulic, in je vse take okvare signalizirala. Kjer je bila Ljudska inšpekcija aktivna, je opravila mnogo dela.

Tudi hišni sveti so storili mnogo, zlasti če pomislimo, da se je v marsikateri hiši splošnoljudskega premoženja delala velika škoda. Če je bil hišni svet aktiven, je opozarjal na škodo in sodeloval s hišniki in upravitelji hiš. Po novem hišnem redu pa se bodo hišni sveti še bolj zavzemali za varovanje splošne ljudske imovine.

V splošnem moramo priznati, da so sveti veliko doprinesli in da so zavedni frontovci prispevali veliko ur v korist skupnosti. Danes, ko je treba, da se OF kot politična organizacija razbremeni tega operativnega dela, ne smemo svetov razpustiti, temveč jih moramo vezati na zборе volivcev, kjer morajo odgovarjati za svoje delo. Poleg tega pa bodo morali oblastveni organi podpirati svete, če bodo hoteli izvršiti vse naloge.

Tudi šolski sveti so mnogo pomagali vodstvom šol, zlasti v gospodarskih vprašanjih. Ko se je n. pr. gradila telovadnica na V. gimnaziji, je šolski svet precej pripomogel, da je šola dobila potrebni material. Tudi v vrtcih smo imeli svete, ki so pomagali rešiti mnoge probleme in danes, ko se zaostrojujejo gospodarska vprašanja, morejo sveti prav tako veliko pripomoči k interesom skupnosti.

K a v č i č Jože:

Govoril bom o treh vprašanjih s terenov. Že tovariš Repinc je v svojem referatu poudaril, da je Ljudska inšpekcija opravila važno delo s tem, ko je signalizirala razne napake. Kot vemo, je bila ljudska inšpekcija pri sindikalnih podružnicah in pri terenskih odborih Fronte. Ker smo prešli na nov gospodarski sistem, moremo z izvolitvijo delavskih svetov zaznamovati, da ljudska inšpekcija nima več prave vsebine dela iz objektivnih vzrokov, in to zlasti pri sindikalnih podružnicah. To se pojavlja od aprila in maja in ljudski inšpektorji sami diskutirajo o tem, kaj bi delali. O uspehih dela Ljudske inšpekcije pričajo pregledi trgovin, mesarij, ki gredo v tisoče. Ljudska inšpekcija ni delala samo tu, temveč tudi drugod, vendar pa je bilo glavno torišče dela v pregledovanju trgovin. Ko je prenehal kartni sistem, je to delo nekako prenehalo in Ljudska inšpekcija se je pričela vse bolj ukvarjati s stanovanjskimi vprašanji. Mestna komisija za ljudsko inšpekcijo je, zato ker se je začelo razpravljati o Ljudski inšpekciji, sklicala dva sestanka, najprej sestanek inšpektorjev s terenov, nato pa še sestanek inšpektorjev iz sindikalnih podružnic na posvetovanje. Na tem posvetovanju smo vprašali člane ljudske inšpekcije, s kakšnimi vprašanji so se ukvarjali in ugo-

tovili smo, kakšna je aktivnost inšpekcije. Od avgusta lanskega leta je ljudska inšpekcija nekako izgubila vsebino dela, predvsem v pregledovanju trgovin, mlekarn in pekarn. Trgovina se je izboljšala tako glede kvalitete kot glede kvantitete in asortimana. Vprašanje pa je, koliko so frontne in sindikalne organizacije delale z skupami Ljudskih inšpektorjev. Tudi IOOF Slovenije je razpravljala o ljudski inšpekciji in je bil mnenja, da ljudska inšpekcija v sindikatih ni potrebna. Tako gre sedaj v prvi vrsti za terenske grupe Ljudske inšpekcije. Mestna komisija je bila mnenja, da naj se terenske grupe ljudske inšpekcije vključijo v komunalne svete, ki imajo široko vsebino dela pri vzdrževanju zgradb, ali v druge svete, kjer bi pomagale pri reševanju vprašanj, ki so še pereča in katera se morajo reševati na terenu. Tu bodo lahko tudi grupe ljudske inšpekcije še naprej aktivne. Sindikalne grupe ljudskih inšpektorjev pa sedaj, ko imamo delavske svete poleg sindikalnih odborov, v resnici nimajo prave vsebine dela. Tega mnenja so bili tudi ljudski inšpektorji sindikatov.

Drugo vprašanje je vprašanje odnosa frontnega odbora do svetov na terenu. Ne mislim pritrditi tovarišu Repincu, ki je dejal, da so sveti slabo delali, ker se je Fronta zanje premalo zanimala. Vzrok slabega dela je bil ravno v tem, ker se je Fronta preveč vmešavala v delo komisij. Če kakega problema sveti ali komisije niso mogli rešiti, ga je reševal terenski odbor Fronte, seveda na škodo političnega dela. Fronta tedaj ni predstavljala organizacije, ki se ukvarja s političnimi problemi. Morali bomo prepričati terenske odbore, da se ne bodo vmešavali v drobne terenske stvari in tako izgubljali politično perspektivo. Dejstvo pa je tudi, da ljudski odborniki niso imeli pravega stika s sveti in komisijami po svojih volilnih enotah. Po svetih in komisijah pa je mogoče vzdrževati dobre stike z volilci in je na ta način mogoče rešiti veliko problemov ter ljudem pomagati. Ne mislim s tem reči, da se frontni odbori ne bi smeli zanimati za delo svetov. Odbori OF se morajo baviti s to nalogo, vendar le načelno. Frontni odbori naj ne bi dajali predlogov n. pr. o stanovanjskih vprašanjih, o podporah itd., pač pa naj bi načelno usmerjali delo svetov s tem, da bi n. pr. v stanovanjskih svetih vodili tako politiko, da bi borci in aktivisti prvi dobili stanovanja. To pomeni, da se bodo frontni odbori potegovali za, pravilen sestav komisij in da bodo frontovci v teh komisijah zastopali pravo linijo in bodo zagotovili tako dobro delo v teh komisijah. Ljudski odborniki pa naj članom svetov z nasveti pomagajo. Ljudje še danes iščejo razna potrdila, kot n. pr. potrdilo o skupnem gospodinjstvu in se za to obračajo na terenske odbore OF, ki ta potrdila tudi izdajajo. Menim, da bi taka potrdila, če so potrebna, lahko dajali ljudski odborniki in s tem omogočili, da bi Fronta postala v resnici politična organizacija.

Najbolj pereče je vprašanje stanovanjskih svetov, in upravičen je očitek ljudskemu odboru, da se namreč v stanovanjskih svetih šopirijo lokalne tendence. Vzrok temu moramo iskati v sestavi stanovanjskih svetov. Delo na terenu sloni na starejših ljudeh, na gospodinjah, upokojencih in ljudeh, ki med okupacijo niso aktivno delali za OF, naletimo tudi na bivše trgovce, privatne obrtnike, na tovarnarje. To je tudi vzrok, da stanovanjski sveti čestokrat vodijo le terenske probleme in vztrajajo pri kaki odločitvi. Drugi vzrok, ki povzroča težave v delu stanovanjskih svetov, pa je odnos stanovanjskih organov do stanovanjskih svetov. Ta odnos ni bil vselej pravilen. Terenski svet je imel n. pr. več prošelj in predlogov, katere bi rad rešil, ljudski odbori pa so predloge upoštevali, prošelj pa ne in so posamezne primere rešili drugače, ker so imeli pred seboj večje potrebe. Če bi stanovanjska poverjenišтва terenske svete obveščala zakaj je to potrebno, bi ti sveti mogli pojasnjevati primere in tako ne bi padali pogosti očitki na stanovanjske organe. Dejstvo je, da so sveti, zlasti stanovanjski, bili lokalnega značaja in da pri njih posvetovalni duh ni bil ukoreninjen. Nepravilno bi bilo, da bi delali v svetih predstavniki množičnih organizacij, potrebno pa je, da so v svetih dobri člani OF, Zveze borcev itd. Dober član ZB bo najbolje skrbel, da bodo stari borci — bodisi v socialno zdravstvenih, bodisi v stanovanjskih svetih — prišli do svojih pravic in na način bodo sveti pomoč odbornikom, kakor tudi terenskim odborom fronte in ZB.

Šindič Zlato:

Sveti bodo še posebno važni po ukinitvi rajonskih ljudskih odborov, saj bodo ti imeli po ukinitvi še važnejšo vlogo kot do sedaj. Mestni ljudski odbor bi pri tako obsežnem teritoriju ne mogel reševati posameznih vprašanj brez pomoči terenskih svetov, kjer bo treba točno ugotoviti podatke za posamezne probleme. Tov. Kavčič je že poudaril, kako važni so stanovanjski in socialnoskrbstveni sveti. Res je, da so ti sveti opravili veliko dela, vendar pa v zadnjem času lahko opazimo, da so zašli v neko mrtvilo, ker so se terenski odbori Fronte združili v večje terene, razen tega pa ti sveti nimajo več pravih stikov z upravnimi forumi, ker se je z Rajonskih ljudskih odborov preneslo že mnogo del na poverjenišтва MLO. Kolikor sveti na terenih še delajo, delajo pod vodstvom OF. Mogoče ni pravilno, da to poudarjam, vendar kakor koli smo se trudili, da bi delo teh svetov vskladili, je vedno prevzela OF vodstvo, kljub temu, da smo razpravljali, da bi ljudski odborniki prevzeli vodstvo. Najvažnejše pri tem je, kako organizirati svete, da bodo ločeni od dela OF. Tudi tov. Repinc je poudaril, da bi morali ostati sveti na območju mestne volilne enote. Sedanji tereni OF pa obsegajo 3 do 4 volilne enote. Treba bi bilo izvoliti iz več volilnih enot.

predsednika, ki bi v mestnem merilu zastopal volilne enote. Tako bi MLO sodeloval še naprej s ca 45 ljudmi, in sicer stanovanjsko poverjeništvu s predsedniki stanovanjskih svetov itd.

Važno se mi zdi poudariti tudi to, da mrtvilo, ki je na terenu, ni priporočljivo, kajti škoda je ljudi, ki so pripravljeni delati v svetih, a se sedaj zanje nihče ne zanima, da bi jim dal konkretno delo. Če bomo te ljudi izpustili, bo čez čas treba na novo formirati svete, kar bi bilo težko. Menim, da moramo o tem razmisliti in sprejeti sklepe za povezavo svetov, saj sveti lahko opravijo veliko dela in ima v njih lahko MLO polno podporo za izvrševanje nalog, ki jih je rešiti na terenu.

Dr. Ravnikar Tone:

Dovolite mi nekaj pripomb o socialno-zdravstvenih svetih. V prvem delu referata je omenjeno, naj bi svet ničesar ne ukrepal brez sporazuma s terenskimi sveti. Predlog je idealen, menim pa, da ga bo težko dobesedno izvajati, ker bi imel svet MLO le preveč vezane roke, če bi se moral posvetovati za vsak ukrep s 120 sveti. Nadalje je referent predlagal, naj bi pri MLO sestavili svet iz najboljših predsednikov terenskih svetov. Tudi to bo težko. Po vseh dosedanjih načrtih, kako naj bo sestavljen svet za zdravstvo in socialno politiko, je določeno, da morajo biti v svetu, kateri naj ne bo preštevilen, vsaj glavni predstavniki zdravstvenih ustanov (šolske poliklinike, splošne poliklinike, protituberkulozne službe itd.) in poleg tega tudi obvezno predstavniki množičnih organizacij. Tako ne bo ostalo veliko mest za predsednike terenskih svetov. Dela socialnega skrbstva si ne moremo zamišljati brez terenskih komisij. Menim, da je ime komisija boljša kot svet, ker ime svet zavaja ljudi k mišljenju, da so sveti oblastveni organi. Predlagam, da na vsak način ostanejo sveti taki kot so bili in da bi napravili le majhne popravke tam, kjer je nova združitev terenov razdelila območje terenskih svetov. Večinoma pa so bile nove enote napravljene tako, da so upoštevali meje starih enot. Kako si predstavljam to povezavo? Ljubljana je bila in bo razdeljena na več zdravstvenih sektorjev. Vsak sektor ima lastno zdravstveno ustanovo, vsaj splošno ambulantno, nekateri pa tudi zobno ambulantno, otroško posvetovalnico, pozneje pa tudi specialno ambulantno. Zamišljam si, da bi teh 120 komisij razdelili na zdravstvene sektorje tako, da bi približno 8 komisij tvorilo teren enega zdravstvenega sektorja ter bi bilo 8 komisij vezanih na svojo zdravstveno ustanovo. S tem bi bil zdravstveni sektor popolnoma samostojna enota z lastnim zdravnikom, babico, zdravstvenim inšpektorjem, terensko obiskovalko, zaščitno sestro itd. Tako bomo imeli v Ljubljani približno 15 takih enot, na katere bodo vezane socialno-skrbstvene komisije, s katerimi ne bo težko vzdrževati zvez. Na splošno pa se s

predlogi tovariša referenta strinjam, toliko bolj, ker si uspešnega socialnega skrbstva brez teh komisij ne morem zamišljati. Jasno je, da so terenski sveti delali tudi napake in jih delajo še danes. Največja napaka je pač ta, da so preveč širokogrudni pri priznavanju upravičenosti do socialnih podpor. V tem oziru bo treba z njimi še veliko delati. Vendar so te napake malenkostne v primerjavi s koristjo, ki jo imamo od njih. Terenski sveti (komisije) so v današnji stvarnosti najbolj demokratična oblika kontrole dogajanja na terenu, obenem pa nekakšne podaljšane roke Sveta pri MLO.

Jelenc Aleš:

Sveti so potrebni tudi glede naše nadaljnje demokratizacije. Problem pa je v tem, kako svete aktivizirati z ozirom na odmiranje rajonov. Menim, da bomo lahko aktivizirali svete, če bomo imeli med skupščino in temi sveti neko vmesno tvorbo in omogočili ljudskemu odborniku, ki je izvoljen v neki volilni enoti, da bo neposredno delal z vsemi sveti, socialno-zdravstvenimi kot stanovanjskimi. Na ta način bo ljudski odbornik šele spoznal to problematiko in bo lahko na svojem terenu postal v resnici tolmač, pa tudi zagovornik potreb svojega terena. Seveda ste se ustrašili tega, ker je vsak izmed nas zaposlen že v 10 organizacijah. Vendar pa se moramo zavedati, da je to odgovorna naloga, v kateri morajo sodelovati ljudski odborniki, saj smo bili zato od ljudstva izvoljeni, da zagovarjamo interese in potrebe terenov. Vsakršne drugačne oblike bodo po mojem mnenju šle mimo nas. Še enkrat poudarjam, da je to važno delo in napačno bi bilo, če bi dejali, da teh svetov ni več treba. Sveti bodo namreč imeli vedno večjo vlogo in ta njihova vloga se bo še bolj pokazala ob dviganju našega gospodarstva, ko se bodo njihovi predlogi lahko začeli konkretno izvajati. Do sedaj smo imeli težkoče, ker nismo mogli izvršiti vseh predlogov glede na splošno situacijo. Vendar je bilo tudi veliko predlogov izvršenih. Kolikor ti predlogi niso bili izvršeni, je nekaj članov teh svetov postalo neaktivnih.

Mojškerc Janez:

Govoril bi o organizaciji svetov. Ugotoviti moramo, da ljudski odborniki premalo poznajo delo svetov. Omenil bom na kratko, kako veliko delo so opravili naši stanovanjski sveti in kakšnega pomena je bilo njihovo delo. Stanovanjski sveti so organizirani po volilnih enotah. Predsednik stanovanjskega sveta je obenem član rajonskega stanovanjskega sveta. Delo stanovanjskega sveta se razlikuje od dela komunalnih komisij. Medtem ko člani komunalne komisije morali po hišah iskati ljudi za priložnostna dela, so člani stanovanjske komisije morali spreje-

mati stranke in so jih stranke same prisilile k aktivnosti. Na naše poverjeništvu dnevno prihajajo deputacije stanovanjskih svetov in tako prihaja po troje ljudi iz sveta poizvedovat za rešitev konkretnih primerov. Na rajonih smo imeli vsakih 14 dni redne sestance stanovanjskih svetov in kot poverjenik sem velikokrat obiskal te svete. Ugotoviti sem moral, da so se člani svetov sestankov udeležili 90 do 95% in da so živahno diskutirali tudi od 17. do 23. zvečer in se jim ni mudilo, ker so hoteli rešiti probleme. Menim, da premalo poznamo delo teh svetov in upam si trditi, da je 90% svetov opravilo ono delo, za katerega so bili organizirani. Ko smo prenesli rajonska stanovanjska poverjenišтва na MLO, smo sklicali rajonske stanovanjske svete, kjer so bili zastopani predstavniki vseh terenskih svetov, nakar smo jim dali navodila, kako naj delajo. Naročili smo jim, naj delajo tako kot do sedaj, dokler ne bo izšel nov zakon o ljudskih odborih in dokler ne bodo naše politične organizacije dale direktiv za spremembe. Tako imajo stanovanjski sveti na rajonu še sestance vsakih 14 dni in še prihajajo k njim deputacije za rešitev posameznih stanovanjskih problemov. S pomočjo stanovanjskih svetov smo rešili mnogo problemov, ki so v postopku že 3 ali 4 leta in katerih ni nihče reševal, ker je prošnja za stanovanja še vedno okrog 5000. Napravili smo 10-dnevno anketo, in pri tem ugotovili, da pride na naše poverjeništvu 150 strank dnevno, iz česar lahko sklepamo, kolikšno delo opravi naše poverjeništvu, saj moramo vse te stranke sprejemati. Od leta 1946 in 1947 so sveti rešili dosti problemov in s tem opravili veliko delo.

S predlogom tov. Repinca, da bi sveti za zdravstvo reševali stanovanjske probleme zdravstveno ogroženih prebivalcev, Zveza borcev pa naj bi reševala stanovanjsko vprašanje za člane ZB, se ne strinjam. Tako bi razbili enotnost reševanja stanovanjskih vprašanj. Menim, da naj bi se omenjeni le načelno ukvarjali s stanovanjskimi vprašanji, saj bi sicer pri ZB in socialno-zdravstvenih svetih nastali novi organi. Zveza borcev mora prevzgajati ljudi in menim, da je le to njena naloga. Menim, naj bi stanovanjski sveti — dokler je še v našem mestu stanovanjska kriza — ostali taki kakršni so, in to po volilnih enotah, vendar pa moramo najti način, kako bo sodelovalo stanovanjsko poverjeništvu s temi sveti, ker ti sveti iznašajo konkretne predloge, na podlagi katerih je treba izdajati odločbe. Frontni odbori so se združili iz več terenov in tako naj bi tudi stanovanjske svete združili v enega, v katerem bi bili zastopniki teh svetov, ker bi tako naše poverjeništvu imelo opravka z 48 ljudmi. Mnogokrat se je dogajalo, da smo izdali drugačno odločbo, kot so jo predlagali stanovanjski sveti, vendar pa smo pri tem storili napako, da jim spremembe nismo obrazložili. Sodelovanje s stanovanjskimi sveti po terenih pa je nujno potrebno.

Kovačič Leo:

O reorganizaciji svetov bi morali še razmisliti. V diskusiji in v referatu so bile prikazane stvari, s pomočjo katerih lahko pridemo do jasnih sklepov, kakšni naj bi bili sveti in kakšna naj bi bila povezava z njimi. Po mojem mnenju bi moral biti svet pri MLO sestavljen tako, da bi lahko vodil po stroki politiko za vse mesto, kar pomeni, da bodo morali biti v svetih ljudje, ki bodo lahko odgovarjali za politiko v vsem mestu. Zato ne bi bilo dobro, da bi bili sveti sestavljeni avtomatično iz predsednikov terenskih svetov. To se v praksi ni obneslo. V svet za zdravstvo n. pr. bodo morali priti ljudje, ki bodo znali voditi zdravstvo v Ljubljani. Problem je le v tem, kako povezati svete na terenu. Ko so obstajali še rajoni, je bilo lažje. Svet za ljudsko zdravstvo in soc. skrbstvo MLO bi se v resnici lahko ustrašil, če bi moral delati s 120 sveti dnevno, vendar pa ne gre za dnevno operativno delo. MLO bo lahko usmerjal vse te svete in tudi našel obliko za sodelovanje bodisi po sektorjih, ali s konferencami, na katerih bi se s predstavniki teh svetov pogovorili o enotnem kriteriju in o delu. Druga oblika dela pa bi bila ta, da bi se terenski sveti ali sveti volilnih enot obračali na mestni svet, kot se lahko poedini državljani obračajo na ustanove. Tako kot se lahko obrača 120.000 državljanov na svet pri MLO, se lahko obrnejo nanj tudi predstavniki svetov. Mnenje, da bi iz več volilnih enot napravili večje enote, kjer bi v svetu delali predstavniki 3—4 volilnih enot, se mi zdi napačno, ker bi tako nastajali ponovno sicer manjši rajoni. S tem bi ustvarili vmesni člen, s katerim bi dezinteresirali MLO za probleme vse Ljubljane ali poedinih sektorjev.

Zdi se mi, da besed tov. Jelenca ne smemo razumeti dobesedno, saj ni mislil, da bi ljudski odborniki delali v vseh svetih in morali biti vedno na terenu. Gre le za to, da bi vedel ljudski odbornik za problematiko svoje volilne enote, a oblik sodelovanja je veliko. Sveti so organi zbora volivcev, ki je organ ljudstva; in ti morajo delati s sveti, zahtevati od njih poročila, jih usmerjati in jim dajati naloge. V tem smislu bo potrebno ustvariti povezavo. Glede tehnične izvedbe pa bi se morali še pogovoriti.

Ne strinjam se s tov. Mojškercem, ko je dejal, da se ZB ne bi smela ukvarjati s konkretnimi stanovanjskimi vprašanji za stare borce, ker menim, da je obravnavanje teh vprašanj le z načelne plati premalo. Partizani morajo občutiti, da njihova organizacija skrbi zanje.

Inž. Stare Ostoj:

Resnica je, da so sveti državljanov opravili veliko delo in bi jih bilo škoda reorganizirati. Važno pa je tudi, da imamo vse probleme pred očmi. Trenutno je najvažnejši problem organizirati novo povezavo

MLO s sveti po volilnih enotah, posebno ker ukinjamo vmesne člene, to je RLO. Ta povezava s poverjeništvu na MLO je zelo važna, kakor je važna tudi povezava ljudskega odbora s problematiko terena za pravilno reševanje vseh vprašanj, ki nastajajo v mestu. Pri tem moramo upoštevati tudi odgovornost ljudskih odbornikov, ki so edini odgovorni volivcem, saj so jih ti izvolili in jim zaupali reševanje skupnih problemov. Menim, da moramo pri organizaciji svetov vse to upoštevati. Predlagam, da bi sveti ohranili sedanji delokrog in obliko, pri tem pa ne moremo zahtevati, da bi se ljudski odborniki vključili v vse svete, saj so večinoma zelo zaposleni. Menim pa, da bi ljudski odborniki morali biti člen povezave med tereni in skupščino MLO. Potrebno bi bilo, da bi sveti, ko bi reševali važna vprašanja, poklicali ljudskega odbornika, ki bi moral kot odgovorni človek povedati svoje mnenje, kako naj se primer uredi in dati tudi svoja priporočila na MLO, ozir. na poverjeništvu. Edino ljudskega odbornika bodo lahko volivci poklicali na odgovor, če bo politika na terenu napačna. Na ta način se bodo ljudski odborniki seznanili z vso problematiko terena in bodo lahko širje in jasneje razpravljali na zasedanjih mestne skupščine. Že nastaja vprašanje na terenih, kako naj bi sveti delali in si novega dela ne morejo povsem predočiti, zato bi bilo v resnici škoda, če povezave ne bi hitro vzpostavili. Sveti s terenov še tudi pritožujejo, da poverjeništvu MLO delajo drugače, kot so predlagali sami, da mnogokrat rešujejo brez njihove vednosti, da z odločbami niso seznanjeni itd. Povedal bom le en primer iz Bežigrada. Poverjeništvu za stanovanjske zadeve MLO je predlagalo, da bi izpraznili lokal, kjer je bil nastanjen neki čevljar, češ da je škoda takega lokala za čevljarno. Člani sveta so čevljarja pregovorili, da se je izselil. Nato pa je prišla odločba poverjeništvu za stanovanjske zadeve, da se v ta lokal vseli drug čevljar. Prvi čevljar se je razburil, da ga je svet varal in mu lagal. Do takih pojavov ne bi smelo priti. Poverjeništvu bi moralo sodelovati s sveti in jim povedati, kakšne odločbe so predvidene, da se kaj takega ne bi ponovilo, ker to povzroča nejevoljo članov sveta, ki se zaradi tega izogibajo sodelovanja v svetih.

Kimovec Franc:

Nekateri odborniki so uvedli prakso dežurstva na terenu. Ne vem, ali imajo ljudski odborniki že kakšne izkušnje in če jih imajo, bi rad o njih kaj slišal. Zanima me, ali so te pisarne postale birokratske instance, ali pa je to res neka oblika kontakta z volivci in ali so prihajali na ta kontakt tudi člani svetov in komisij ter s tem dosegli nov način sodelovanja. Ljudski odbornik ne more delati v vseh svetih, kot je predlagal tovariš Jelenc, imeti pa mora v neki obliki stik z volivci.

Volivci imajo nedvomno veliko težkoč, zato uporno iščejo odbornike skozi vsa vrata, da jim povedo o svojih težavah. Včasih so zelo težki primeri, zlasti če odbornik ne pozna objektivne slike raznih problemov, ter jih zato sprejme tako, kot ga nekdo informira o njih.

Drugo vprašanje, o katerem nismo razpravljali, je problem druge zbornice, t. j. zbornice neposrednih proizvajalcev. V razvoju ljudske oblasti so zbornice proizvajalcev zelo važne. Državljanom bo treba razlagati to našo linijo v perspektivi razvoja ljudske oblasti. Menim, da bomo s tem tudi na tem področju razvijali socialistično moralo, ker bo ob tem še bolj jasno, da ima oni, ki več doprinaša skupnosti tudi večje pravice pri odločanju. Na terenu često doživimo, da se posamezni ljudje potegujejo za svoje pravice, medtem ko pravice aktivistov in borcev iz NOV, ki so vse žrtvovali, prav ti ljudje tretirajo po načelu enakih pravic za vse, torej anarhično demokratično. Tega ne smemo dopustiti in menim, da bi z razpravljanjem o perspektivi razvoja naše oblasti ter o potrebi druge zbornice neposrednih proizvajalcev lahko bistveno vplivali na sestavo sedanjih svetov državljanov. Vedeti moramo namreč, da so nekateri sveti sestavljeni iz ljudi, ki so toliko časa aktivni, dokler ne preskrbe n. pr. stanovanj zase in za svoje znance ter sorodnike, potem pa se umaknejo, da pride na vrsto druga garnitura, ki preskrbi zopet svoje sorodnike in znance. Menim, da je to neljudska oblika reševanja teh problemov, kajti problemov bo še veliko, dokler bodo materialni pogoji še taki, da ne bo dovolj možnosti, da jih v celoti rešimo. Zato bi prosil, da ljudski odborniki povedo kaj tudi o teh izkušnjah.

D r o b e ž F r a n c :

Na vprašanje tov. Kimovca bi povedal izkušnje iz naše volilne enote. Pri nas smo uvedli pisarne, kjer smo se shajali le prvi čas. Ljudje so na sestanke prišli dvakrat do trikrat, potem pa so prišli na stanovanja. Teh obiskov nisem odklonil, ker so se med razpravljanjem odkrivali večji problemi, istočasno pa tudi politična vprašanja in sem na ta način opravljal tudi politično delo. Taki obiski ti res vzamejo marsikatero soboto, nedeljo, ali večer, vendar pa jih ne gre odklanjati, saj je mogoče delo opravljeno dostikrat bolje, kot na zboru volilcev. Državljeni sprašujejo po najrazličnejših stvareh in ko jim odbornik probleme raztolmači, pripovedujejo na terenu, kako je posamezne probleme rešil ljudski odbornik, kot njihov predstavnik. Ta način dela se je začel v pisarnah, ni pa nujno, da se odvija v pisarnah kot v začetku, kamor so najprej prihajali volilci in razni člani komisij. Tako državljani, kot člani komisij, velikokrat izrazijo željo, da bi se sestali in potem se sestanemo v terenski pisarni. Na takih sestankih razpravljamo, ali moram

kot ljudski odbornik prevzeti odgovornost za rešitev gotovih nalog, ali pa se pogovorimo o smeri in najkrajši poti, po kateri je mogoče rešiti nek problem. Če se obrne na odbornika več volilcev z istim vprašanjem, uvidi odbornik, da se primer javlja kot splošni problem in potem da odbornik pobudo za sestanek, kjer lahko odgovori, dobi nove predloge, ali pa izve novo problematiko, bodisi za težka ali lažja vprašanja. Morda vsi ljudski odborniki nimajo takih možnosti glede na službeno obremenitev. Osebo pa smatram tako povezavo celo za boljšo, kot povezavo na zborih volivcev, saj zbori volivcev imajo po navadi referat, razpravo in zapisnik. Razgovori s posameznimi državljani in predstavniki oblasti so boljši kot zbori volivcev, ker so tekoči. Dostikrat pride tudi do vprašanj, na katera ne znam odgovoriti in na katera odgovorim šele po predhodnem informiranju na izvršilnem odboru, ali drugje.

Mislim, da bi bilo napačno diskutirati o ukinitvi svetov, saj vemo za nekatere, da zelo dobro delajo in menim, da gre v večji meri le za opredelitev dela, nalog in funkcij, ki jih imajo posamezni sveti. Težko je res za poverjenišтва, ker se nanje obračajo posamezni člani svetov, ali predstavnik zveze borcev, itd., in treba se je res odločiti, kdo bo reševal vprašanja, ker ne morejo istih vprašanj reševati na treh straneh, kot je bil dan predlog za stanovanjske svete. Strinjam se, da bi zveza borcev pospeševala rešitev posameznih vprašanj za svoje člane, ne strinjam pa se, da bi jih konkretno reševala.

Krese Leopold:

Strinjam se s tov. Drobežem, kajti ne gre za ukinjanje svetov, ki so nujno potrebni v sistemu naše oblasti, katera temelji na principu ljudskosti. Gre le za to, da bi bila naša ljudska oblast čimbolj na tekočem. Praksa je pokazala, da je delo teh svetov zelo koristno, ker so mogoče pozitivne rešitve samo s sodelovanjem svetov. Ti organi pa morajo biti bolj politični kot oblastveni, posebno sedaj, ko se ukinjajo rajoni. Nevarnost bi bila, če bi si sveti osvajali oblastvene pravice. Take tendence se že pojavljajo, ne samo pri svetih, temveč celo pri Fronti. Pred kratkim so bili pri meni frontovci in so mi zatrjevali takole: Če nam ne boste pustili, da rešujemo stanovanjska vprašanja, Fronta ne bo imela ugleda na terenu. To je demagogija, da bi le s tem pridobivali ljudi, namesto da bi jih vzgajali in mobilizirali za odkrivanje neizkoriščenih stanovanj. Fronta ne more izgubiti ugleda, če je njeno delo pravilno, čeprav se ne bo borila zato, da bo dobil nekdo določeno stanovanje, ker mu ga je obljubil predsednik Fronte. Sveti morajo ostati, vedeti pa morajo kakšna je njihova vloga, in sicer da so posvetovalni organ. Upal bi si trditi, da je situacija že taka, da demobiliziran bolan oficir najteže dobi stanovanje v našem mestu in to često tudi po za-

slugi naših svetov. Tov. Kimovec je pravilno ugotovil, da se posamezni sveti bore toliko časa, da člani teh svetov spravijo svoje sorodnike pod streho, za kar se poteguje tudi Frontna organizacija. Smatram, naj bi v svete prišli člani Zveze borcev, ker bo manjše zlo, če bodo ti na ta način prišli do stanovanj, kot če bolni partizani razpravljajo in hodijo zastonj po uradih. Nedavno sem sam doživel tak primer, zato se čudim, da je tako stališče zavzel tov. Mojškerc, ko je šlo zato, da bi dobil stanovanje demobiliziran tuberkulozen oficir z ženo in dveletnim otrokom, ki je stanoval v sobi za samce v Delavskem domu. Dve leti je imel prošnjo za stanovanje, ko pa je videl, da prošnja ne bo rešena, je začel hoditi tudi na CK KPS in prišel tudi k meni. Za takega človeka moraš intervenirati in v tem konkretnem primeru je bilo proti ugodni rešitvi za omenjenega veliko diskusije na terenih, češ kako je mogoče proti odločbi terenskega sveta spraviti nekoga v stanovanje, ki ni z našega terena. Hoteli so dognati tudi, kdo je interveniral, čeprav je človek tuberkulozen. Ne rečem, da tudi drugi prosilec ni potreben stanovanja, ampak prednost mora imeti potrebnejši. Ne morem se strinjati tudi s tem, da bi stanovanjska komisija odločala o stanovanjih, ker bo odločala dostikrat pristransko. Nekaterе komisije so napravile velik razvoj, vidijo pa le sebi enake, to je one, ki se udeležujejo sestankov, hodijo na udarniško delo, in zato moramo gledati na mentaliteto in kvaliteto članov svetov oziroma komisij, da bodo sveti znali delati kot posvetovalni organi. Zveza borcev in OF morata skrbeti za svoje ljudi, odkrivati zlorabe in se dosledno boriti za one, ki so najbolj potrebni. Isto velja tudi za sindikalne organizacije. Zaradi tega mislim, da morajo komisije ostati na volilnih enotah, v nobenem primeru pa ne morejo sestavljati predsedniki terenskih svetov mestnega sveta. Mestni svet moramo sestaviti iz najboljših ljudi, ali iz komisij, ali izven teh komisij. Za mestni svet je važna politična in strokovna kvaliteta člana sveta, ker bo le tako ta svet znal usmerjati tudi terenske svete. Mestni svet mora zajeti vse mesto. Jasno je tudi to, da mora biti ljudski odbornik povezan z množico. Premalo sta samo dva zbora volivcev letno in strinjam se s tov. Drobežem, da je večkrat tak zbor volivcev slabši od direktnega kontakta s posamezniki. Po mojem mnenju ni mogoče, da bi odborniki vodili vse komisije, ker je teh komisij preveč, imeti pa morajo stike z njimi, da bodo poznali problematiko svoje volilne enote, jo iznašali na skupščini in izvršilnem odboru in tudi posredovali, tako da bodo volivci videli, da niso zaman volili svojega odbornika. Že v stari Jugoslaviji so se volivci obračali na poslance, čeprav največkrat zastonj. Če je potrebno, moramo sprejemati volilce tudi doma.

Predsednik prekine zasedanje ob 14. uri in obvesti, da se nadaljuje ob 16. uri.

5. POROČILO KOMISIJE IZVRŠILNEGA ODBORA MLO O DELU ZA PREIMENOVANJE ULIC

Poroča Miklavič Zvonimir, predsednik komisije za preimenovanje ulic:

Preimenovanje ulic v Ljubljani je že dolgo odprto vprašanje, ki končno terja rešitve. Preimenovanje oziroma delo na tem, je bilo začeto že pred leti in je na tem delalo že več komisij. Do končne rešitve pa še ni prišlo zaradi pogostih spreminjanj načina dela preimenovanja in obsega preimenovanja samega. Tako se preimenovanje še ni izvršilo, dasi so komisije iznesle že nekaj predlogov, in to zato, ker noben predlog ni vsaj približno ustrezal postavljeni nalogi. Zato je bilo v vsem času po osvoboditvi preimenovanih le nekaj ulic, vse ostale pa so obdržale svoja stara imena.

Izvršni odbor MLO je konec oktobra p. l. imenoval komisijo 10 članov, ki naj pripravi nov predlog uličnih imen. Komisija se je lotila dela znova in izvršila v grobem tehnična dela. Skušala je postaviti že konkretni predlog, ki pa je pokazal vrsto pomanjkljivosti.

Zdi se mi potrebno, da navedem nekaj prijemov pri našem delu.

Ljubljana ima preko 600 ulic. Ugotavljali smo izvor vseh uličnih imen, kar je bilo dokaj zamudno delo zaradi slabih podatkov, ki so nam bili na razpolago. Dalje smo pretresali posamezna imena glede njihove tehtnosti, in sicer v tem smislu, ali je prav, da ima ta ali ona ulica takšno ime kot ga ima sedaj. Nato smo sortirali ulice po njihovi zunanji ureditvi v različne kategorije. Končno je komisija začela z izločevanjem ulic za preimenovanje.

Pri tem bi navedel nekaj ugotovitev komisije, ki so sicer znane, vendar so pri našem delu bistvenega pomena in jih je potrebno tudi tu podčrtati.

Ljubljanske ulice imajo vrsto imen, ki nas spominjajo na temno dobo naše zgodovine, na strankarske boje raznih političnih strank, dalje spominjajo na ljudi, ki jih naša zgodovina označuje kot izrazito negativne pojave v usodi naroda: n. pr. prosluli župan Costa, znani sovražnik Levstikov in nasprotnik vsake napredne miselnosti, dalje Brejc, Korošec, Mahnič, Šušteršič itd.

Cela vrsta ulic ima tako imenovana hišnoposestniška imena. Te ulice so svoja imena dobivale po parcelacijah nekaterih kompleksov zemlje, ki se je začela širiti med obema vojnama. Petični lastniki teh kompleksov so ob dobrih zaslužkih iz zemlje dobili običajno še ulico, katere ime je Mestni svet uzakonil zaradi dobrih zvez, ki jih je imel z lastnikom parcel.

Predmestja Ljubljane so bila samostojne občine. Z urbanističnim urejevanjem teh občin so dobivale nove ulice včasih ista imena kot jih je že imela Ljubljana, ker spada to v dobo raznih režimov v stari Jugoslaviji in se jasno čutijo v teh novih imenih tudi strankarski motivi. Značilno je to za Moste, kjer je klerikalni režim dal v imenovanju ulic najvidnejši poudarek svojim strankarskim prvakom: Korošec, Jeglič, Šuštersič itd.

Ponekod se krijejo imena trgov z imeni ulic: n. pr. Vodnikova cesta — Vodnikov trg, Krekov trg — Krekova ulica itd.

Stari urbanistični načrt Ljubljane je v vnanjem robu mesta začrtal v polju že vrsto ulic, ki še niso bile zazidane, dobile pa so že imena. Novi načrt v nekaterih primerih nima teh ulic in so zato njihova imena v seznamu ulic postala odveč.

Rožna dolina ima ameriški sistem označitve ulic, kar je posebnost v celotnem sistemu našega imenovanja. Teh nekaj primerov navajam v ilustracijo tega vprašanja. Dalje je komisija ugotovila imena ulic nekako po strokah nosilcev uličnih imen: umetnost, znanost, politika, splošna zgodovinska pomembnost osebe, zgodovinska označba krajevnega imena kot n. pr. Gledališka stolba, Igriška ulica, Graben, Kleparška ulica itd. Že teh nekaj pripomb nam ilustrira to pestro problematiko, ki prav gotovo zahteva dobršen čas dela in študija.

Komisija je po nekaj posameznih preimenovanjih bila mnenja, da delo poenostavi. Hoteli smo začeti z najbolj bistvenimi stvarmi, to je preimenovati ulice, ki so po našem mnenju najbolj potrebne novih imen. Nato pa smo hoteli postopoma preimenovati še ostale ulice. Toda ko smo začeli diskusijo o tem prvem predlogu tudi izven komisije, so se takoj pokazale osnovne napake našega predloga. Evidentno se je pokazalo, da moramo izhajati iz kompleksnega preimenovanja na posamezna področja in ne obratno. Zgodilo se nam je namreč, da nismo imeli celotnega pregleda o svojem delu in namenu. Važna je namreč izbira novih imen iz celotnega njihovega seznama prav glede na to, kje naj dobi določeno ime ulico, v katerem predelu mesta je ta ulica, kakšna je njena ureditev itd. Popolnoma jasno je, da mora dobiti naša doba svoj odraz v novih imenih ulic in sicer NOB ne le v ljubljanskem ali slovenskem, marveč v celotnem jugoslovanskem merilu. Treba je točno premisliti ulice in trge za imena: ulica Maršala Tita, Edvarda Kardelja, Djure Djakovića, Toneta Tomšiča, trgi narodnih herojev, Osvobodilne fronte, komandanta Staneta, herojev vseh naših narodov, dalje zgodovinsko pomembnih dogodkov iz NOB, prav tako krajev najpomembnejših bitk v jugoslovanskem merilu; bratstvo in enotnost naših narodov naj dobi v imenovanju ulic viden odraz, dalje je treba dati

poudarek svetovnemu revolucionarnemu gibanju: Marx, Engels, Lenin, dalje imena iz domače in svetovne znanosti in umetnosti. Točno je torej treba imeti pred očmi vso širino našega vprašanja.

Pri tem, se mi zdi potrebno poudariti, da ob tem ne bi smeli ostati le pri ulicah. Mnenja smo, da bi imenovanje bilo potrebno razširiti tudi na razne ustanove, n. pr. šole, zavode, znanstvene in umetniške, vojašnice itd. Komisija bo morala tudi v tej smeri dati svoje predloge.

Prav zato smo mnenja, da naj naša diskusija dobi mnogo širši obseg in da naj se vanjo vključi ves naš ljudski odbor in širši del političnih in kulturnih delavcev ter javnosti. Komisija bo zato v prihodnjem tednu poslala vsem ljudskim odbornikom ter širšemu krogu javnih delavcev sezname ljubljanskih ulic, z označitvijo, kje je ulica, razdeljeno po kategorijah, kakšna je ulica in z označbo od kod izvira ime ulice. Ljudske odbornike prosimo, da kar najbolj pomagajo komisiji, saj je jasno, da bomo na ta način lahko dobili vrsto pobud in predlogov, ki jih komisija v svojem ozkem sestavu spregleda. Vsak odbornik bo na ta način lahko opozoril ne samo na probleme svoje volilne enote, marveč bodo njegove pripombe tudi širšega značaja.

V svojih pripombah sem navedel nekaj imen ulic, ki jih je treba spremeniti. Treba pa je komisiji tudi mnogo pobud in nasvetov pri postavljanju novih imen. Objavljeni predlog, o katerem je diskutiral IO na pobudo komisije, se je pokazal, kot sem navedel že v začetku, preozek in zaradi tega preuranjen. Treba ga je prediskutirati tudi v naši skupščini in prosim tovariše ljudske odbornike, da povedo svoje mnenje k temu predlogu.

Ko bomo razpravljali o preimenovanju ulic v širšem ali ožjem pomenu, moramo upoštevati nekatera važna dejstva: preimenovanje naj bi bilo v takšnem obsegu, da ne bi bila porušena zgodovinska kontinuiteta razvoja mesta. Tam, kjer so uveljavljene stare krajevne označbe, ki ne poveličujejo nekaj, kar ni v skladu z današnjo družbeno in narodno stvarnostjo, kot pravi zakon o imenih naselij in označbi trgov, ulic in hiš, naj ta imena ostanejo. Predvsem je potrebno to upoštevati v starem delu mesta, kjer imajo ulice močan poudarek v svoji zgodovinski funkciji. V splošnem pa mora preimenovanje zajeti vse, kar je z navedenim citatom iz zakona v jasnem nasprotju. Gotovo pa je, da bomo morali preimenovati tudi nekaj ulic, cest in trgov, kjer ni vprašanje tehtnosti imena, to pa zato, da dobi tudi osrednji del mesta v uličnih imenih značaj nove dobe.

Ob koncu še enkrat podčrtavam, da je komisiji nujno potrebno sodelovanje širokega kroga ljudi, ki so zainteresirani pri preimenovanju in predlagam ljudskemu odboru, da v diskusiji da svoje pripombe in predloge.

6. SPREJETJE NEKATERIH ODLOČB

Poročevalec Komisije za odloke in sklepe, Naglič Stane, poroča naslednje:

I.

Ukinitve Jasli na Grubarjevem nabrežju in Jasli v Kersnikovi ulici.

Na predlog Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo MLO je Izvršilni odbor MLO glavnega mesta Ljubljane na svoji zadnji seji sklenil, da predloži skupščini Mestnega ljudskega odbora v razpravljanje in sklepanje svoj predlog za ukinitve Jasli na Grubarjevem nabrežju in Jasli v Kersnikovi ulici.

Kljub temu, da jasli pod upravo MLO že nekaj mesecev skoraj ne nabavljajo živil, temveč žive od zalog, in kljub temu, da za otroke plačujejo starši večinoma v vseh primerih po 2300 dinarjev mesečno, so vse jasli v takem položaju, da že naslednje mesece ne bodo imele sredstev za plače osebja in za materialne izdatke. Krivda ni na upravi, temveč na previsoki režiji zaradi majhne izkoriščenosti. V upravi MLO so namreč trenutno 4 jasli, MLO pa bo prevzel še Jasli v Puharjevi ulici od Uprave državne varnosti. Skupna kapaciteta znaša 330 postelj, trenutno pa je zasedenih okrog 180. Iz tega izhaja, da je 150 postelj ali nekaj manj kot 50% neizkoriščenih.

Ker so Jasli v Puharjevi ulici najmoderneje urejene, od 50 razpoložljivih postelj pa je zasedenih samo kakih 15 do 20, je Izvršilni odbor mnenja, da bi kazalo v te jasli namestiti otroke iz dosedanjih Jasli v Kersnikovi ulici, vzporedno pa tudi premestiti najboljši personal v Jasli v Puharjevo ulico. Stavba v Kersnikovi ulici, v kateri so sedaj jasli, bi po njih ukinitvi prešla v upravo Uprave zgradb MLO za potrebe stanovanj. Premoženje, ki bi preostalo po likvidaciji, bi se izročilo Svetu za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo MLO za potrebe ostalih jasli.

V prostorih, kjer so sedaj Jasli na Grubarjevem nabrežju, katerih kapaciteta je izkoriščena samo 35%, namerava urediti Svet Vlade LRS za ljudsko zdravstvo in socialno politiko otroško kliniko za tuberkulozne otroke. Ker že iz zgoraj povedanega izhaja, da bi otroke iz teh ukinjenih jasli lahko namestili po želji staršev v Jasli v Puharjevi ulici ali na Resljevi cesti, je predlog za ukinitve teh jasli tudi utemeljen. Premoženje ukinjenih jasli bi prevzel Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS.

Likvidacijo na podlagi odločb o ukinitvi teh jasli, bi odredil predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo MLO, izvedla pa bi jo posebna komisija ob smiselni uporabi določil novoizšle uredbe o postopku pri likvidaciji gospodarskih podjetij.

Predsednik predloži predlog v razpravo.

Javijo se:

Dr. Ravnikar Tone:

Takoj moram povedati, da Svet za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo umika svoj predlog za ukinitve jasli v Kersnikovi ulici. Pričakujemo, da bo v prihodnjem tednu izšla nova uredba, ki predvideva znatne olajšave pri plačilu oskrbnine, ki bo znašala največ 2000 dinarjev. Ker bo plačilo manjše, upravičeno pričakujemo, da se bo interes za preskrbo otrok v jaslih dvignil, saj matere niso vzele otrok iz jasli zato, ker bi bilo to v korist otroka, temveč zato, ker niso zmogle plačila. Zato je primerno počakati na izid nove uredbe. Naj pripomnim, da bi imeli kljub ukinitvi dveh jasli dokaj več postelj, kot smo jih imeli pred par meseci, ker smo odprli nove jasli na Resljevi cesti in pridobili one v Puharjevi ulici. Do uvedbe nove uredbe bo moral MLO iz proračuna vzeti sredstva za plače osebja, ki ni trenutno polno zaposleno. Jasli v Kersnikovi ulici so najstarejše in imajo dober kolektiv. Zato je razumljivo, da so matere protestirale proti ukinitvi teh jasli. Ker pa v tehničnem oziru stavba jasli v Kersnikovi ulici ni najbolj primerna, so matere izjavile, da niso proti preselitvi jasli, pač pa zahtevajo, da se preseli tudi ves kolektiv v jasli v Puharjevi ulici. Gre za majhno zaveževanost v uspeh ustanove in malo lokalpatriotizma. Prav je, da je kolektiv samozavežen, vendar pa je treba uspeh pripisati tudi ugodni legi jasli ter temu, da so to najstarejše jasli, na katere so se starši navadili. Mnogo lepše in primernejše jasli na Resljevi cesti so zasedene le 50%. Te pa so bile odprte pred zimo in v času povišanja prispevkov za oskrbnino in so zaradi tega slabo zasedene, medtem ko so v Kersnikovi ulici zasedene bolj kot bi smele biti.

Menim, da jasli na Grubarjevem nabrežju docela upravičeno ukinitjemo, ker je v teh jaslih prostora za 80 otrok, v njih pa prebiva le 27 otrok. Z ukinitvijo bi bilo prizadetih le 27 mater, pa niti te ne, ker smo iz spiska, kje so matere zaposlene in kje stanujejo, razvideli, da so nekatere od njih nosile otroke celo iz centra mesta v jasli na Grubarjevem nabrežju. Večina teh mater s selitvijo ne bo nič ali le malo prizadeta. Razen slabe zasedbe nam ukinitve teh jasli narekuje oskrba naših najmlajših tuberkuloznih bolnikov, ki je v Ljubljani še nerešen problem. Te otroke oskrbujejo skupaj z netuberkuloznimi na oddelkih otroške klinike. Ta problem je tako važen, da zasenči vprašanje oskrbe 27 zdravih otrok. Stavba jasli na Grubarjevem nabrežju je primerna za kliniko in je ne bo treba prav nič preurejati.

Odgovoril bi navidezno tehtnemu argumentu proti kliniki za tuberkulozne otroke v stavbi na Grubarjevem nabrežju, češ da klimatsko ni

primeren kraj za tuberkulozne bolnike. Klimatski faktor je zelo važen le pri kostni tuberkulozi, za katero je potrebna obmorska klima. Klima je važna tudi za očesno tuberkulozo. Kadar bomo organizirali sanatorij za očesno tuberkulozo, ga bomo zgradili na terenu 1200 m nadmorske višine, kjer je veliko sončnih žarkov. Za pljučno tuberkulozo pa se klimatski faktor precenjuje po zaslugi ekonomskih koristi začetnih propagatorjev tega zdravljenja. Švicarji so namreč veliko propagirali klimatsko zdravljenje zaradi svojih gospodarskih koristi. Danes je dokazano, da to ni res, oziroma da se pomen klime pretirava. V Londonu, kjer je toliko megle, bi morali imeti vsi tuberkulozo, vemo pa, da je nimajo in si tudi v londonskih zdraviliščih ljudje uspešno zdravijo tuberkulozo. V tem primeru tudi ne gre za sanatorij za tuberkulozo, temveč le za oddelek klinične bolnice. Tuberkulozni proces poteka pri majhnih otrocih mnogo hitreje. Če odlašamo z zdravljenjem, se prav pogosto pojavijo težke komplikacije, na primer vnetje možganske mrene, kjer v 95% sploh ni rešitve. Ni potrebno gorsko zdravilišče, temveč le, da otroka ločimo iz sredine, kjer živi in mu omogočimo pravočasno zdravljenje, za katero imamo vse pogoje tudi v Ljubljani. Zato mislim, da lahko ta predlog sprejmemo in tako prispevamo k izboljšanju zdravniške oskrbe naših najmlajših varovancev.

Arko Nika:

S predlogom, da se ukinejo jasli, se ne morem strinjati. Ne zanikujem nujnosti in potrebe po kliniki za tuberkulozne otroke, ki je brez dvoma utemeljena. Vendar pa se mi zdi, da kapaciteta 330 mest v jaslilih za Ljubljano ni previsoka in bi se moralo to vprašanje rešiti tako, da se ne zmanjša kapaciteta. Samo dejstvo, da jasli niso zasedene, res ne more biti zadosten razlog za ukinitve. Treba je razčleniti vzroke, zakaj se je zmanjšalo število otrok v jaslilih in tudi vrtcih in bomo lahko ugotovili, da je to prehodnega značaja. Za to sta dva vzroka:

1. zvišanje oskrbnine,
2. odpuščanje ženske delovne sile.

Oskrbnina v jaslilih znaša sedaj ca 2400 dinarjev. Ta prispevek je za marsikatero mater previsok in je samo zaradi tega vzela otroka iz jaslilih. To nam potrjuje dejstvo, da je samo 6 mater, ki so vzele otroke iz jaslilih, ostalo doma, vse ostale pa hodijo naprej v službo, oziroma študirajo. Od teh otrok je 17 nezakonskih in so njihove matere bile prisiljene jih oddati v rejo izven Ljubljane ali pa jih zaklepajo v stanovanja, ko odhajajo na delo. V kakšnih higienskih prilikah žive sedaj ti otroci, ne vemo. Matere se stalno oglašajo pri upravah jaslilih, da bi otroke prinesle nazaj, pa zaradi tako visokih stroškov ne morejo.

Da se to kritično stanje, ki ni pereče samo za Ljubljano, temveč za vso državo, reši, pripravljajo zvezno uredbo, s katero bo država prevzela precejšen del oskrbnih stroškov, ki so jih do sedaj plačevali starši, v svoj proračun in to predvsem zato, ker gleda na te ustanove kot ustanove za pomoč zaposleni ženi.

Res pa je, da je oskrbovalnina v naših jaslih višja kot v ostalih republikah. Zato bi bilo potrebno v prvi vrsti pregledati kakšna je režija, koliko je zaposlenega zdravstvenega in tehničnega osebja glede na število otrok. Organizirati bi bilo treba skupno pralnico in sušilnico, skupno krpanje perila in izvesti še druge ukrepe, ki bi pocenili režijo. Preden bi jasli ukinili, bi bilo treba sprovesti anketo med ženami. Tako pa se začudeno vprašujejo, ko so čitale, zakaj se jasli zapirajo in proti temu tudi upravičeno protestirajo.

Za vse te ustanove so se žene borile in so z velikim trudom in prizadevanjem uspele. Stavbe so bile v te svrhe adaptirane, sedaj pa bi jih po liniji najmanjšega odpora kratkomalo zaprli.

Na sedanje število otrok v jaslih vpliva tudi zimsko razdobje. Tudi v prejšnjih letih je bila v tem času zasedba najnižja. Z gotovostjo trdim, da se bo število otrok dvignilo, čim se bo uredilo znižanje oskrbovalnine.

S tem v zvezi pa bi se dotaknila pojava, ko se starši branijo plačevanja za otroke, ker se ne zavedajo, da je otroški dodatek za otroke in ne zanje. Imamo več takih primerov, ko hočejo starši na račun otroških doklad bolje živeti. Take primere moramo grajati in moramo takšnim staršem resno predočiti, da je njihova dolžnost prispevati poleg dodatka še iz svojega zaslužka. V primerih, kjer gre to v občutno škodo otroka, pa je treba tudi z odločbo odrediti, da se otrok odda v zavod in da se otroški dodatek nakaže ustanovi, kjer otrok prebiva.

Dotaknila bi se še vprašanja odpusta ženske delovne sile. V letu 1950 je bilo 33.26% žensk od celokupnega zaposlenega osebja, letu 1951 pa je bil zabeležen padec, in sicer je bilo 1. oktobra 1951 zaposlenih samo 28.49% žensk, 15. novembra je bilo od 774 brezposelnih 139 moških in 585 žensk, v decembru pa 874 brezposelnih žensk od celokupnega števila 1.217. Očitno so se podjetja, ko postajajo gospodarsko samostojna, hotela otresti ženske delovne sile. Naenkrat se je povsod šušljalo: vse poročene žene in matere z otroki bodo odpuščene, saj imajo materinski poklic pa naj ga izvršujejo. Jasli in vrtci se bodo zaprli. To je za državo predrago. Žena ima vse politične pravice, ostalo pa je stvar sporazuma med možem in ženo.

Vsem tem govoricam je jasno odgovoril tovariš Kidrič, ko je v razgovoru z jeseniškimi delavci povedal, da se bo posebno ostro nastopalo proti odpuščanju žensk. Odpuščati ženske in obdržati moško delovno silo, bi pomenilo vreči žensko nazaj v zaostalost, kar pa je v nasprotju s

socialističnimi načeli. Žensko delovno silo bomo nameščali v lahki industriji, moško delovno silo pa bomo premestili v rudarstvo in gozdarstvo, kjer so še ogromne potrebe (50.000). To bomo uredili z zakonskimi predpisi. Splošno odpuščanje žensk bi pomenilo povratek v fevdalizem in bi bilo v živem nasprotju s socializmom, ko lahko v perspektivi govorimo o skrajšanem delovnem času, mehanizaciji gospodinjstva in drugih ukrepih, ki bodo olajšali ženi gospodinjstvo. Materinstvo ni poklic žene, temveč njena prirodna funkcija, ki jo lahko opravlja poleg poklica, ki je zanjo primeren. Taka stremljenja niso napredna, temveč reakcionarna in jih osvoje le reakcionarni režimi (fašizem).

Da zaključim: smatram, da bodo jasli z novo uredbo o finansiranju jasli in otroških vrtcev bolje zasedene in da bi bila njihova ukinitve preuranjena.

Dr. Benigar Jože:

Ne bom se spuščal podrobno v situacijo ustanov MLO, vendar pa moram reči iz lastne izkušnje, ker vodim že dve leti in pol jasli zaprtega tipa, ki imajo kljub temu podobnosti z drugimi jaslmi, tole: kadar razpišemo anketo, da bi spoznali potrebe, vidimo, da so želje mater tako velike, da bi morali napraviti velike ustanove. Ko pa pride do izkoriščanja ugodnosti, je situacija precej drugačna in pride v jasli le 30% v anketi predvidenih otrok. Celo v situaciji, ki je bila gospodarsko zelo ugodna za starše, saj so bili otroci skoraj zastoj v jaslih, se je pokazalo, da je bilo le 50% otrok v jaslih takih, ki so bili potrebni te pomoči zaradi zaposlitve mater, drugi pa so bili v jaslih zaradi lagodnosti mater, ki so si želele, da bi otroci ostali v jaslih celo ponoči in ob nedeljah. O tem smo veliko razpravljali, ker se mati ne sme oddaljevati od otroka. Tudi pri zvišanju tarife odnosno pri dvigu plačevanja oskrbovalnine v jaslih smo videli, da ni tako tragično, kajti oskrbovalnina je znašala manj kot otroški dodatek, čeprav je imel otrok v jaslih vso prehrano in je šel domov le spat. Kljub temu je število zelo padlo, tako da imamo namesto 60 le 17 otrok v jaslih. Iz tega vidimo, da ni objektivni razlog za povečanje jasli zaposlenost mater in materialno stanje.

Se nekaj potrjuje, da matere v večji meri prinašajo otroke v jasli le zaradi želje po ugodnosti, in sicer to, da jih ne prinašajo, kadar je slabo vreme, iz česar je mogoče sklepati, da imajo možnosti puščati otroke doma. Ne navajam tega zaradi tega, da bi ukinili jasli, kajti sam sem zatrjeval, da so jasli primeren kraj, kamor matere izročajo otroke v varne roke. Osebu sem dejal takole: najboljša karakteristika za osebe je ta, če prihajajo otroci nasmejani v jasli in se jokajo, ko odhajajo. Matere pa se teh ugodnosti niso posluževale in tako se je ob najmanjših

neugodnostih pokazal padec obiska. Ko smo delali anketo se je pokazalo, da imajo doma gospodinske pomočnice, tete ali stare matere in da je odstotek ogroženih otrok zelo nizek. To sem omenil predvsem iz lastne izkušnje, brez dvoma pa bomo lahko to prikazali tudi za druge jasli v Ljubljani.

Dr. Ravnikar Tone:

Na nedavni seji IO mi je bilo naročeno, naj poizvem, zakaj so matere vzele otroke iz jasli. Hoteli smo ugotoviti, koliko je takih mater, ki ne morejo plačevati oskrbnine, da bi jim MLO našel sredstva. Zbrali smo podatke iz 4 jasli in našli le 8 mater, za katere so uprave jasli izjavile, da so vzele otroke iz jasli zato, ker niso mogle plačevati oskrbnine. Zakaj in kako dajejo matere otroke v jasli, bi lahko povedal tovariš Koračin. Iz Kliničnih bolnic so se potegovali, da bi dobili v jaslih na Resljevi cesti 60 mest za otroke svojih nameščenk. Ponudili in tudi dali so nam precej pohištva, da bi s tem podkrepili svojo prošnjo. Ko pa so bile jasli dozidane, so se vabilu odzvale reci in piši tri matere in mislim, da jih tudi danes ni dosti več. Ker bomo, kot sem že omenil, imeli po ukinitvi omenjenih jasli celo nekaj postelj več, kot smo jih imeli pred tremi meseci in ker bomo s tem rešili še problem hospitacije tbc otrok, mi ne bo mogel nihče očitati, da sem kot zdravnik ravnal napačno. Če bi šlo za ukinitve jasli v katerekoli druge namene, bi se proti ukinitvi odločno boril, ker pa gre za to, da mati ne ve kam z otrokom, če zboli za tuberkulozo, ne moremo oklevati.

Koračin Jože:

Povedal bom, kaj se je zgodilo v naši ustanovi, ko smo ustanavljali jasli. V naši ustanovi imamo zaposlenih okrog 1200 žena. Dobili smo kredit in napravili leseno stavbo za jasli s kapaciteto 80 postelj. Notranja uprava nam je prepovedala to gradnjo, ker je bila stavba lesena. Pred otvoritvijo jasli na Resljevi cesti smo se pogodili, da nam bodo odstopili nekaj mest in sicer 60, kasneje pa 30, v zameno pa smo dali opremo za vse jasli. Ko smo napravili anketo, se je od 1.200 žensk prijavilo le 7 žensk, ki bi oddale otroke v jasli. To je bilo za nas znamenje, da ni preveč interesa in da je bilo prav, da je notranja uprava prepovedala graditev jasli.

Bil sem prisoten, ko so odprli prve jasli v Mariboru. Prvi čas so bile jasli premajhne, toda že pred povišanjem tarife niso bile več polno zasedene ter so se začele spreminjati v navadne prehodne domove, kjer so otroci ostajali ves čas in so s tem izgubile namen, za katerega so bile ustanovljene, namreč, da bi omogočile ženi zaposlitev in da bi matere

otroke v jasliah lahko tudi dojile. Le redka mati je prihajala v jasli otroka dojit. Mnogo jasli je bilo izkoriščenih, ko so bile zastonj in ko je podjetje plačevalo vse stroške. Jasli so bile mnogokrat azil za nezakon-ske otroke. Leta 1947, ko smo začeli otvarjati jasli, so bili vsi navdušeni zanje, kasneje pa vem, da je v vsej naši republiki padlo število oskrbo-vancev tako, da so bila nekatera podjetja prisiljena ukiniti jasli, čeprav s tem ni bilo manj zaposlenih žensk v podjetjih. Osebnostno mnenja, da prav nič ne izgubimo, če ukinemo jasli na Grubarjevem nabrežju, saj niti jasli na Resljevi cesti niso povsem izkoriščene in menim, da moremo to odločbo sprejeti brez vsake škode za otroke.

Ing. Letonja Emilija:

Vprašala bi le, kako je s sredstvi za prevoz otrok v jasli, o čemer smo že govorili na nekem zasedanju.

Dr. Ravnikar Tone:

Dogovarjali smo se že s podjetjem »Slovenija avto«, da bo predelalo nek avto tako, da bi bila v njem ležišča. Z njim bi potem prevažali otroke v jasli. To pa bi stalo toliko, da bi bilo ceneje vsakega otroka posebej prepeljati s taksijem in takih stroškov ne more nihče zahtevati od Mestnega ljudskega odbora.

Rudolf Anica:

Oglašam se v imenu žena. Vem, s kakšno požrtvovalnostjo so po-magale žene organizirati jasli in zato se ne morem strinjati s predlogom dr. Ravnikarja. To, da žene niso prinesle otrok v jasli, če je deževalo, še ni argument proti jaslim, saj bolnega otroka n. pr. niso hoteli niti sprejeti. Zato menim, da bi o predlogu morali še razmisliti.

Krese Leopold:

Menim, da bi delali po liniji najmanjšega odpora, če bi ukinjali jasli zaradi trenutnega padca oskrbovancev v njih. V takem primeru bi se zaleteli, saj smo dolžni omogočiti materam, ki so zaposlene, da morejo izročiti otroka v strokovno in dobro varstvo. Zato ni nikjer rečeno, da ne bomo gradili jasli, kadar bomo mogli in kadar se bo to izkazalo za potrebno. Vedeti pa moramo, da smo odgovorni za vse otroke in toliko bolj za one otroke, ki so potrebni zdravstvene nege. Jasli na Grubar-jevem nabrežju ne bomo ukinili zaradi trenutne situacije, če pa je tu 80 tuberkuloznih otrok, ki jih je treba ohraniti socialistični družbi in zaradi tega zaposlene matere, ki žele imeti otroke v jasliah, ne bodo prav nič prizadete, potem pač ne moremo pomišljati. Če bomo ženam

tako pojasnili situacijo, ne bodo prav nič razburjene, zlasti pa ne one, ki imajo bolne otroke. Pogledati moramo, kaj je v trenutni situaciji važnejše. Brez dvoma bomo dajali materam večje ugodnosti, ne moremo pa rešiti vsega s par hišami in problem moramo gledati v mestnem merilu. Če smo celo povečali kapaciteto, nismo šli po liniji najmanjšega odpora. Glede avtobusa, ki bi prevažal otroke v jasli, moram povedati, da smo imeli resen namen olajšati z njim materam tudi prevoz otrok, izkazalo pa se je, da je nemogoče organizirati prevoz zaradi previsokih stroškov.

Ing. Lapajne - Oblak Sonja:

Priznam, da je klinika potrebna, vendar pa moram obvestiti mestni ljudski odbor o tem, kaj govore o predmetu matere s terena. Te so razpravljale o tem, da bi v stavbi združili jasli in otroški vrtec, ker so vrtci zelo potrebni za vzgojo otrok, vemo pa, da trenutno ni mogoče graditi novih stavb. Taka potreba bi bila v tem okolišu, ker je zelo veliko število otrok iz Žabjeka in Karlovške ceste vzgojno zelo zanemarjenih. Če stanovanjsko poverjenišтво obljubi, da za potrebe terena preskrbi druge primerne prostore, potem se žene s predlogom za ukinitve jasli oz. preureditev v bolnico za tuberkulozne otroke, strinjajo.

Krese Leopold:

pripomni, da dojenčki in večji otroci ne morejo biti v isti stavbi.

Ing. Lapajnetova:

pojasni, da ima zgradba dva vhoda in se tako lahko loči pritličje od I. nadstropja.

Resnik Julijana:

Strinjam se s predlogom dr. Ravnikarja v tem, ko je dejal, da se bo boril v vsakem primeru, če bi hoteli prostore na Grubarjevem nabrežju dati v druge svrhe, ne pa za naše najmlajše. Z ustanavljanjem jasli s tem ne bomo prenehali, zlasti zato, ker vemo, da so matere vzele otroke iz jasli in tudi vrtcev in jih dale v oskrbo svojcem in tudi bližnjim sosedom za nižje plačilo. Vem za konkretni primer, ko je zahtevala neka žena za varovanje otroka 800 do 1.000 dinarjev. Žene bomo morale razmišljati o takih primerih, saj gre za vzgojo otrok, kajti skrbeti moramo, da bodo otroci deležni prave socialistične vzgoje. Po navadi sprejemajo v varovanje otroke tudi ljudje, ki niso prav nič poklicani za to, da bi vzgajali naše otroke. Tudi iz tega vzroka se bomo žene še naprej potegovalе za ustanove kot so jasli in vrtci, da bodo naši otroci preskrbljeni tako kot zahteva naša družbena skupnost.

Arko Nika:

Dr. Benigar je govoril le s stališča enih jasli in zato njegove pripombe ne morejo veljati za vse te ustanove. V jasli, katere je nadzoroval dr. Benigar, niso mogle prinesiti katerekoli žene svojih otrok in zato bi bilo napačno sklepati, da se je povsod godilo tako, kot je navajal dr. Benigar.

Dr. Benigar Jože:

Povedal sem, da v odstotku odsotnih nisem računal bolnih otrok. V svojem razpravljanju sem tudi poudaril, da govorim z gledišča jasli, ki sem jih nadzoroval. Številke, katere sem navajal, sem dobil potrjene iz Beograda. Vse razpravljanje pa lahko zaključimo, če pogledamo odstotek zasedenih postelj v jaslilih v Ljubljani. Če je le 50% zasedenih mest v jaslilih, menim, da je vsaka diskusija odveč. Rad bi poznal mater, ki bi imela pet otrok in od teh enega bolnega pa bolnemu ne bi dala prednosti.

Koračin Jože:

V stavbi jasli na Grubarjevem nabrežju ne bi mogli imeti jasli in vrtca obenem, ker je vsaka adaptacija prostorov te stavbe prepovedana, saj je ta stavba delo arhitekta Plečnika, kar predstavlja umetniško vrednost. Tudi klinika je prevzela stavbo s pogojem, da ne bo predelovala prostorov. Stavbo take vrednosti bi otroci v teku 6—7 let verjetno poškodovali in menim, da bi tudi zato morali sprejeti predlog dr. Ravnikarja.

Sitar Franc:

Podpiram predlog dr. Ravnikarja, ker vidimo, da ostale jasli niso izkoriščene, ker ne bodo s tem matere prav nič prizadete in zato, ker bomo s tem pridobili oddelek otroške klinike. Mislim, da bi delali proti svoji vesti, če ne bi sprejeli tega tako utemeljenega predloga.

Predsednik skupščine da predlog na glasovanje.

Sklep: Skupščina razen enega ljudskega odbornika, ki glasuje proti, sprejme sklep, da se Dečje jasli na Grubarjevem nabrežju z 31. januarjem 1952 ukinejo.

Naglič Stane nadaljuje:

II.

Preimenovanje podjetja »Uprava zgradb MLO« v »Upravo nepremičnin MLO« in dopolnitev predmeta poslovanja.

V mesecu septembru 1951 so bile prenesene v upravo MLO rajonske uprave zgradb in na VI. rednem zasedanju spojene v novo podjetje:

»Uprava zgradb MLO«. V sklopu rajonskih ljudskih odborov mesta Ljubljane pa je ostala še nadalje uprava zemljišč splošnoljudskega premoženja, ki jo rajoni vodijo preko svojih poverjeništev za kmetijstvo.

Da bi se ustvarila popolna evidenca nad zemljišči splošnoljudskega premoženja ter uvedlo smotrno gospodarsko upravljanje teh zemljišč, kar vse je bilo do sedaj skrajno pomanjkljivo, je Izvršilni odbor MLO na svoji zadnji seji sklenil, da se v zvezi s postopnim prenašanjem pristojnosti od rajonskih ljudskih odborov na Mestni ljudski odbor ta zemljišča prenesejo v upravo MLO, dejanska uprava pa prepusti »Upravi zgradb MLO«, kot že obstoječemu tovrstnemu podjetju. S tem v zvezi bi kazalo spremeniti firmo tega podjetja in razširiti predmet poslovanja.

Komisija za odloke predlaga, da se firma podjetja »Uprava zgradb MLO« spremeni tako, da se odslej glasi: »Uprava nepremičnin MLO«, predmet poslovanja pa razširi še na vodstvo evidence nad zemljišči splošnoljudskega premoženja sploh ter upravo in oddajo takih zemljišč v zakup, kolikor so pod upravo Mestnega ljudskega odbora.

Zemljišča splošnoljudskega premoženja v upravi RLO V. bi še nadalje ostala pod upravo tega rajona, ker še ni rešeno vprašanje ali bo Polje samostojna občina ali ne. Izvršilnemu odboru RLO V pa bo dan nalog, da se potrebna evidenca in smotrno gospodarjenje s tovrstnimi zemljišči v njih rajonu v najkrajšem času temeljito izvede.

III.

Ustanovitev podjetja »Črevarna«

Izvršilni odbor MLO je na svoji seji sklenil predlagati plenumu Mestnega ljudskega odbora, da se dosedanji obrat Mestne klavnice črevarna preosnuje v samostojno podjetje. Ta sklep je samo nadaljevanje izvajanja sklepa plenuma MLO, da se od Mestne klavnice prenesejo vsi komercialni posli.

Firma novega podjetja bi se glasila: »Črevarna, podjetje za predelovanje črev in klavnih odpadkov, Ljubljana«, ali skrajšano »Črevarna«, Ljubljana.

Predmet poslovanja podjetja bi bilo čiščenje in predelovanje živalskih črev, izdelovanje umetnih črev, izdelovanje topljenega loja, parkljevga olja in drugih proizvodov iz klavnih odpadkov.

Podjetju bi se dodelila:

- a) osnovna sredstva v vrednosti 768.701,77 dinarjev,
- b) obratna sredstva v vrednosti 306.000 dinarjev.

Kot osnovna sredstva bi se novemu podjetju dodelili tisti deli osnovnih sredstev, ki že sedaj služijo obratu črvarne Mestne klavnice, obratna sredstva pa bi novo podjetje prejelo iz obratnih sredstev Mestne klavnice.

Gospodarsko-upravni organ novega podjetja bi bilo Poverjeništvó za lokalno industrijo in obrt pri Izvršilnem odboru MLO.

Predsednik da oba predloga na glasovanje. Skupščina sprejme te sklepe:

1. zaradi dopolnitve predmeta poslovanja se dosedanje podjetje »Uprava zgradb MLO« preimenuje v »Upravo nepremičnin MLO«,

2. ustanovi se podjetje »Črvarna«, podjetje za predelovanje črev in klavnih odpadkov, Ljubljana.

7. IZVOLITEV POSVETOVALNIH ODBOROV BANK

Resnik Julijana poroča:

Z odločbo o ustanovitvi in delu posvetovalnih odborov pri bankah in njihovih poslovnih enotah (Ur. list FLRJ št. 42- in 43/51) se ustanovijo pri bankah in njihovih poslovnih enotah posvetovalni odbori kot njihovi posvetovalni organi.

Posvetovalni odbori imajo nalogo, da proučujejo ter dajejo mnenja in predloge o vseh vprašanjih s področja kreditiranja in finansiranja kakor tudi o vseh drugih vprašanjih, ki so v zvezi s pravilnim poslovanjem bank oziroma njihovih poslovnih enot, posebno pa še:

da dajejo mnenje o upravičenosti podanih zahtev za kredit, o kreditni sposobnosti tistih, ki prosijo za posojilo, in o višini kredita, ki jim ga banka lahko dovoli;

da proučujejo možnosti za čim popolnejše izkoriščanje virov prostih denarnih sredstev in predlagajo potrebne ukrepe za njihovo vsestransko mobilizacijo;

da proučujejo in predlagajo potrebne ukrepe za pravilno izvršitev kreditne bilance in gotovinskega plana;

da predlagajo potrebne ukrepe za odpravo nerednosti koristnikov kredita kakor tudi ukrepe za odstranitev pomanjkljivosti, ki ovirajo pravilno poslovanje banke.

I.

Skladno s predpisi te odločbe in navodili Ministrstva za finance LRS št. 200 — 630/8 1951 imenuje skupščina MLO Posvetovalni odbor pri Komunalni banki, katerega predlagam v temle sestavu:

Naglič Stane, direktor Komunalne banke, je po določilu odločbe predsednik posvetovalnega odbora;

za člane posvetovalnega odbora pa predlagam:

Babnika Andreja, direktorja trgovskega podjetja »Volna«,
Drobeža Franca, direktorja Električne cestne železnice,
Farčnika Avgusta, direktorja podjetja »Alko«,
Lampiča Franca, direktorja Mestnega vodovoda,
Mačka Toneta, direktorja mestnega podjetja »Stavbno mizar-
Nebca Franca, direktorja trgovskega podjetja »Prehrana«,
Pleška Staneta, direktorja Mestne plinarne,
Sitarja Franca, direktorja Sklada za mehanizacijo in investicij-
sko graditev zadružnega kmetijstva za glavno mesto Ljubljano,
Šefica Staneta, direktorja »Uprave nepremičnin MLO«,
Štera Milana, državnega obrtnega mojstra,
Valiča Viktorja, direktorja podjetja »Sadje zelenjava«,
Vonta Jožeta, direktorja Bombažne tkalnice Št. Vid.

II.

V posvetovalni odbor Državne banke za kreditiranje kmetijskih
zadrug imenuje naša skupščina enega člana in predlagam:

Pungerčarja Franca, pomočnika direktorja Sklada za meha-
nizacijo in investicijsko graditev zadružnega kmetijstva za glavno
mesto Ljubljano.

III.

V posvetovalni odbor Državnega zavarovalnega zavoda za posve-
tovalnico Ljubljana mesto, Ljubljana okolica in »Transport«, imenuje
naša skupščina 2 člana in predlagam:

Miklavčiča Staneta, gradbenega tehnika, pomočnika poverje-
nika za stanovanjske zadeve pri IO MLO in

Mojškerca Janeza, sedaj poverjenika za stanovanjske zadeve
pri IO MLO.

Predsednik skupščine da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil zaseda-
nje ob 20. uri.

Tajnik MLO:

Julijana Resnik l. r.

Predsednik MLO:

Vladimir Krivic l. r.

Overiteljja zapisnika:

Avgust Zupet l. r.

Fani Kveder l. r.

IMENSKI SESTAV
ČLANOV PREDSEDSTVA MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Krivic Vladimir, predsednik,
Maček Leopold, podpredsednik,
Pečaver Albina, tajnik,
Resnik Julijana, tajnik.

IMENSKI SESTAV
IZVRŠILNEGA ODBORA MLO

Avšič Jaka, predsednik;
Krese Leopold, podpredsednik, predsednik gospodarskega sveta in poverjenik za industrijo in obrt;
Gorjanc Jože, podpredsednik in poverjenik za delo;
Pogačar Niko, tajnik;
Kovačič Leo, poverjenik za finance;
Kutin Franc, poverjenik za notranje zadeve;
Stefan Edi, poverjenik za trgovino, gostinstvo in turizem;
Mojskerc Janez, poverjenik za stanovanjske zadeve;
Jelenc Aleš, predsednik sveta za komunalne zadeve in gradnje;
Ravnikar dr. Tone, predsednik sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo;
Peternel Rado, predsednik sveta za prosveto in kulturo.

IMENSKI SEZNAM

Ljudskih poslancev in namestnikov Zveznega sveta Ljudske skupščine
FLRJ, izvoljenih za mesto Ljubljana

Ljudski poslanci:
Kidrič Boris
Maležič Matija
Marinko Miha
Brecelj dr. Marjan

Namestniki:
Sitar Franc
Kovač Albin
Kimovec Franc
Ocepek Angela

IMENSKI SEZNAM

**Ljudskih poslancev in namestnikov Ljudske skupščine LRS, izvoljenih
za mesto Ljubljano**

Ljudski poslanci:	Namestniki:	Izvoljeni v volilni enoti
1. Bobnar Stane	Kocjančič Franc	133/V. rajon
2. Božič Slavica	Mikuž Anton	128/IV. rajon
3. Breclj dr. Marjan	Zdešar Henrik	131/IV. rajon
4. Dolničar Anton	Suhadolc Anton	127/IV. rajon
5. Draksler Marija	Gravner Stane	119/II. rajon
6. Hrovat ing. Alojzij	Ponikvar Janez	129/IV. rajon
7. Kardelj Edvard	Ocepek Lojze	124/III. rajon
8. Kocbek Edvard	Resnik Julijana	117/II. rajon
9. Kovačič Leo	Babnik Franc	121/II. rajon
10. Kraigher Boris	Lepin Danijel	114/I. rajon
11. Krese Leopold	Koračin Jože	126/III. rajon
12. Krivic Vladimir	Becela Janez	116/II. rajon
13. Kumar Andrej	Žagar-Tomiševič Fani	125/III. rajon
14. Maček Ivan	Zajec Franc	134/V. rajon
15. Maležič Matija	Kalin Karel	132/IV. rajon
16. Mavrič Edo	Klanjšek Ada	130/IV. rajon
17. Melik dr. Anton	Kopitar Jože	115/I. rajon
18. Primc Ivan	Ravnikar Franc	111/I. rajon
19. Skubic Pepca	Zrimšek Rudolf	123/III. rajon
20. Svetina Mira	Gorjanc Jože	118/II. rajon
21. Turk Dušan	Peršič Ivanka	120/II. rajon
22. Vidmar Josip	Repinc Ivan	112/I. rajon
23. Vojska Danilo	Rakar Iva	113/I. rajon
24. Zupet Avgust	Simčič Viktor	122/II. rajon

Opomba: I. rajon volilne enote od 111 do 115
 II. rajon volilne enote od 116 do 122
 III. rajon volilne enote od 123 do 126
 IV. rajon volilne enote od 127 do 132
 V. rajon volilne enote od 133 do 134.

IMENSKI SEZNAM

**ljudskih odbornikov in namestnikov skupščine Mestnega ljudskega
odбора glavnega mesta Ljubljane**

Ljudski odborniki:	Namestniki:	Izvoljeni v volilni enoti
1. Arko Nika	—	35/II. rajon
2. Avšič Jaka	Selan Matija	62/II. rajon
3. Babnik Andrej	Kožuh Janez	52/II. rajon
4. Bajuk Stana	Cesar Franc	107/IV. rajon
5. Benigar dr. Jože	Černe Miro	80/III. rajon
6. Bežek ing. Nikolaj	Omladič dr. Franjo	29/I. rajon
7. Boh Jože	Žerjav Stane	3/I. rajon
8. Bole Dušan	Beličič Tone	26/I. rajon
9. Borštnik Franc	Auer Ana	24/I. rajon
10. Božič Lado	Savenc Franc	90/IV. rajon
11. Brecelj Tone	Stanič Viljem	10a/I. rajon
12. Bukoyec Alojzij	Židan Alojzij	117/V. rajon
13. Černe Stane	Svet Greta	116/V. rajon
14. Debevec dr. Franc	Bučar Milan	72/III. rajon
15. Dečman Vinko	Jakopič Vinko	61/II. rajon
16. Demšar Antonija	Korošec Alojzij	85/IV. rajon
17. Di Batista Franc	Praznik Ema	58/II. rajon
18. Dolgan-Boruta Ana	Bedrač Janko	33/II. rajon
19. Drnovšek Viktor	Lukec Stane	115/V. rajon
20. Drobež Franc	Kremžar Janez	64/III. rajon
21. Flegar Avgust	Tanko Zvone	21/I. rajon
22. Gorjanc Joško	Božič Vladimir	39/II. rajon
23. Gorkič Hilarij	Kolar Vilko	57/II. rajon
24. Gostiša Mihaela	Scandali Zvonimir	37/II. rajon
25. Gradič Miha	Sketa dr. Ivan	40/II. rajon
26. Gruđen Andrej	Vrhovec Jakob	82/IV. rajon
27. Jakopič ing. Veko- slav	Jakac Božidar	25/I. rajon
28. Jančar Marija	Kavčič Sergej	93/IV. rajon
29. Jelenc Aleš	Ljubič Matko	19/I. rajon
30. Jelovšek Jože	Sonc Franc	9/I. rajon
31. Jurančič Janko	Hrovat Alojzij	94/IV. rajon
32. Jurca Branka	Gorjup Ivan	47/II. rajon
33. Kališnik Janez	—	111/IV. rajon
34. Kavčič Jože	Marinšek Marjan	96/IV. rajon
35. Kimovec Franc	Ovsenik Janez	99/IV. rajon
36. Klavžar Alojzij	Žvan Jakob	63/III. rajon
37. Koprivec Stane	Cizelj Franc	76/III. rajon

Ljudski odborniki:	Namestniki:	Izvoljeni v volilni enoti
38. Koračin Jože	Blažič Alojzij	79/III. rajon
39. Košir Jože	Lovšin Alojz	2/I. rajon
40. Kovač Albin	Kernc Alfonz	91/IV. rajon
41. Kovačič Leo	Miholič Ludvik	36/II. rajon
42. Kraigher Uroš	Višnar Slavko	92/IV. rajon
43. Kreačič Ivan	Kušar Ivan	75/III. rajon
44. Kregar Stane	Mesojednik Jakob	56/II. rajon
45. Krese Leopold	Kopitar Jože	32a/II. rajon
46. Kristan Ivan	Korenčan Viktor	109/IV. rajon
47. Krivic Vladimir	Arigler Adolf	110/IV. rajon
48. Kušar Karel	Bregant Vekoslav	67/III. rajon
49. Kutin Franc	Lukančič Alojzij	11/I. rajon
50. Kveder Fani	Vospernik Ulrich	27/I. rajon
51. Lapajne-Oblak ing. Sonja	Serajnik ing. Domicijan	18/I. rajon
52. Letnar Anton	Černe Franc	28/I. rajon
53. Letonja ing. Emi- lija	Jereb dr. Stane	42/II. rajon
54. Luštek Miroslav	Lapajne Emil	98/IV. rajon
55. Maček Anton	Gregorc Franc	119/V. rajon
56. Maček Leopold	Urbanc Hinko	114/V. rajon
57. Majer Boris	Modic ing. Roman	74/III. rajon
58. Maležič Matija	Pakiž Silverij	6/I. rajon
59. Matoh Ivan	Stepančič Edvin	54/II. rajon
60. Mavrič Edo	Jelenc ing. Danilo	112/IV. rajon
61. Miklavič Zvoni- mir	Zupančič Stane	44/II. rajon
62. Mirtič Franc	Prohaska Marija	104/IV. rajon
63. Modic dr. Heli	Vidmar (dr. Drago	30/I. rajon
64. Mohar Marjan	—	46/II. rajon
65. Mojškerc Janez	Flegar Stane	71/III. rajon
66. Mostar Ignac	Klančar Janez	1/I. rajon
67. Naglič Stane	Autrata Drago	113/IV. rajon
68. Nebec Franc	Piš Dušan	50/II. rajon
69. Novak Franjo	Potokar Franjo	10/I. rajon
70. Ocepek Lojze	Puc Igor	108/IV. rajon
71. Onič Franc	Premelč Bogomir	13/I. rajon
72. Ostanek Franc	Žagar Andrej	66/III. rajon
73. Pangeršič Franc	Vidmar Franc	120/V. rajon
74. Pečaver Albina	Dolenc Stane	73/III. rajon
75. Pelko Gašper	Vrhovec Franc	77/III. rajon
76. Pernuš Anka	Flere Marija	20/I. rajon
77. Peternel Franc	Bricelj Franc	101/IV. rajon
78. Plevnik Jože	Žogan Franc	8/I. rajon
79. Podbregar Erna	Vidmar Ciril	88/IV. rajon
80. Pogačar Jakob	Černčec Milan	49/II. rajon
81. Pogačar Niko	Prebil Zdravko	41/II. rajon
82. Ponikvar Janez	Lesar Ivan	95/IV. rajon
83. Prainfalk Breda	—	100/IV. rajon
84. Prešern Mirko	Seliškar Tone	31/II. rajon
85. Pretnar dr. Jože	Winkler Vencoslav	105/IV. rajon

86. <u>Prezelj ing. Mar-</u> <u>jan</u>	Brezar Stana	17/I. rajon
87. Prohinar Janko	Safer Karel	97/IV. rajon
88. Rakar Iva	Požun Alojz	60/II. rajon
89. Ravnikar dr. Tone	Ribičič Josip	109a/IV. rajon
90. Repič Ivanka	Zidarič dr. Boris	16/I. rajon
91. Repinc Ivan	Kovač Anton	23/I. rajon
92. Resnik Julijana	Grgič Silvester	53/II. rajon
93. Rudolf Ana	Ferfila Bogomil	89/IV. rajon
94. Sever Stane	Novak Zdenka	106/IV. rajon
95. Sitar Franc	Mihelič Stane	14/I. rajon
96. Skitek Ermin	Čopič Venčeslav	12/I. rajon
97. Slapničar Jože	Podstudenšek Franc	48/II. rajon
98. Stare ing. Ostoj	Puppis ing. Karel	32/II. rajon
99. Stepišnik Vida	Štimec Anton	5/I. rajon
100. Suhadolc Anton	Velkavrh Franc	83/IV. rajon
101. Šefić Ludvik	Kobler France	78/III. rajon
102. Šega Bojan	Hlebeč Srečko	22/I. rajon
103. Šindič Zlato	Guček Janko	103/IV. rajon
104. Štefan Edi	Stegu ing. Milan	15/I. rajon
105. Šter Milan	Zupan Anton	7/I. rajon
106. Šubic Miran	Korenč Franc	55/II. rajon
107. Šušteršič Jernej	Grum Franc	81/III. rajon
108. Tratnik Stane	Brnčič ing. Hrvoje	69/III. rajon
109. <u>Trtnik Alojz</u>	Golob Franc	70/III. rajon
110. Turnher Edmund	Povh Dušan	4/I. rajon
111. Valič Viktor	Pokovec Marija	45/II. rajon
112. Vatovec dr. Franc	—	87/IV. rajon
113. Vojska Danilo	Gorup Lidija	38/II. rajon
114. Vonta Jože	Simnovčič Lovro	59/II. rajon
115. Vrhovec Stane	Smerkolj Anton	84/IV. rajon
116. Vrščaj-Holy Zima	Voljč Ivan	34/II. rajon
117. Vršnik Lojze	Jernejčič Ivan	65/III. rajon
118. Zajc Franc	Avšič Anton	118/V. rajon
119. Zdešar Henrik	Rainer ing. Franjo	86/IV. rajon
120. Zlatnar Peter	Ahlín France	102/IV. rajon
121. Zor Jože	Borštnar Jože	43/II. rajon
122. Zupet Avgust	Kušej Vanda	51/II. rajon
123. Žagar-Tomišević Fani	Križaj Franc	68/III. rajon

Opomba: I. rajon volilne enote od 1—30
 II. rajon volilne enote od 31—62
 III. rajon volilne enote od 63—81
 IV. rajon volilne enote od 82—113
 V. rajon volilne enote od 114—120.

IMENSKI SESTAV

članov stalnih komisij MLO

1. Komisija za probleme ljudske oblasti:

Predsednik: Repinc Ivan;

podpredsednik: Kovač Albin;

člani: Flegar Avgust, Jančar Marija, Jančič Rudi, Kušar Slavko, Novak Hilda, Prinčič Lado, Puc Igor, Šindič Zlato, Štefanič Franc, dr. Tomišek Teodor.

2. Komisija za prošnje in pritožbe:

Predsednik: Ocepek Lojze;

podpredsednik: Pečaver Albina;

člani: Bajuk Stana, Boh Jože, Flegar Avgust, Ingolič Nada, Letnar Anton, Tratnik Stane.

3. Komisija za ljudsko inšpekcijo:

Predsednik: Bajuk Stana;

podpredsednik: Burič Rudolf;

člani: Klanjšek Ada, dr. Omladič Franjo, Urbič Anton.

4. Mandatno-imunitetna komisija:

Predsednik: Kimovec Franc;

člani: Bole Dušan, Ponikvar Janez, Prešern Mirko.

5. Disciplinska komisija:

Predsednik: Sitar Franc;

člani: Babnik Andrej, Boruta Ana, Kovač Albin, Zupet Avgust.

6. Komisija za preiskovanje zadev v zvezi z namestitvijo in razširitvijo predsednika sodišča, sodnikov in sodnikov porotnikov okrajnega sodišča:

Predsednik: Zdešar Henrik;

člani: Kristan Ivan, Prohinar Janko, Šega Bojan, Žagar Fani.

7. Komisija za vodenje disciplinskega postopka proti sodnikom za prekrške:

Predsednik: Ocepek Lojze;

Člani: ing. Lapajne-Oblak Sonja, Repinc Ivan.

8. Komisija za odloke in sklepe:

Predsednik: dr. Modic Heli;

podpredsednik: Kutin Franc;

člani: Kavčič Jože, Mavrič Edo, Naglič Stane, Pogačar Niko,
dr. Pretnar Jože, Šefic Ludvik.

9. Komisija za gospodarstvo in finance:

Predsednik: ing. Lapajne-Oblak Sonja;

podpredsednik: Božič Lado;

člani: Arigler Adolf, ing. Brilly Marjan, ing. Brnčič Hrvoje, Koračin Jože, Novak Franjo, Pelko Gašper, Premelč Bogomir, ing. Rajner Franjo, Valič Viktor, Višnar Slavko.

10. Komisija za mestna kmetijska posestva in ekonomije:

Predsednik: Zupet Avgust;

podpredsednik: Maček Anton;

člani: Kreačič Ivan, Pangeršič Franc, Šušteršič Jernej, Vrhovec Stane, Zajc Farn.

11. Komisija za preskrbo:

Predsednik: Šubic Miran;

podpredsednik: Žagar Fani;

člani: Bukovec Lojze, Gorkič Hilarij, Kušar Karel, Lamberger Slavko, Prešern Mirko, Stepišnik Vida.

12. Komisija za gostinstvo:

Predsednik: Rakar Iva;

podpredsednik: Jelovšek Jože;

člani: Jurančič Janko, Kveder Fani, Renko Stane, Uzelac Marija, Vonta Jože, Vršnik Lojze.

13. Komisija za turizem:

Predsednik: ing. Jakopič Vekoslav;

podpredsednik: dr. Vatovec Franc;

člani: Beg Ante, dr. Brilej Arnošt, Holy Vrščaj Zima, Guček Janko, Juričev Milan, ing. arh. Kobe Boris, ing. Simčič Branko.

14. Komisija za javni red in izgled:

Predsednik: Repič Ivanka;

podpredsednik: dr. Pretnar Jože;

člani: Demšar Antonija, Jurca Branka, Kovač Tone, Mohar Marjan, Ostanek Franc, Prohinar Janko.

15. Komisija za promet in ceste:

Predsednik: Slapničar Jože;

člani: ing. Jakopič Vekoslav, Klavžar Alojzij, ing. Stare Ostoja, Suhadolc Anton.

16. Komisija za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje stanovanjskih in ostalih zgradb:

Predsednik: Trtnik Lojze;

Podpredsednik: Miklavič Zvonimir;

člani: Dečman Vinko, Di Batista Franc, Drobež Franc, Pernuš Anka, ing. Prezelj Marjan.

17. Disciplinska komisija za uslužbence Mestnega ljudskega odbora:

Predsednik: Pogačar Niko;

namestniki predsednika: Jelenc Aleš, Kovačič Leo, Kutin Franc, Mojšker Janez, Štefan Edi;

član: Podbregar Erna;

namestniki člana: Gadjijev Marina, Kovač Anton, Kronegger Majda, Mažir Rudi.

IMENSKI SESTAV

članov anketnih komisij MLO

1. Komisija za proučitev stanja in sistema preskrbe Ljubljane z mlekom:

Predsednik: ing. Letonja Emilija;
podpredsednik: Plevnik Jože;
člani: Mavrič Mimi, Rudolf Anica.

2. Komisija za proučitev problema preskrbe z gorivom:

Predsednik: Nebec Franc;
podpredsednik: Drnovšek Viktor;
člani: Gostiša Mihaela, Pogačar Jakob, Skitek Ervin.

3. Komisija za proučevanje problemov zaposlovanja, razmeščanja in usposabljanja delovne sile:

Predsednik: Borštnik Franc;
podpredsednik: Kristan Ivan;
člani: Naglič Stane, Podbregar Erna, Šter Milan, Žagar Fani.

4. Komisija za proučitev problemov obrtne dejavnosti:

Predsednik: Šter Milan;
podpredsednik: Zor Jože;
člani: Jelovšek Jože, Koprivec Stane, Kregar Stane, Majcen Franc, Matoh Ivan, Mostar Ignac, Počivavšek Josip.

5. Komisija za pregled socialnoskrbstvenih, zdravstvenih in mladinskih domov:

Predsednik: Arko Nika;
podpredsednik: Ponikvar Janez;
člani: dr. Debevc Franc, dr. Lunaček Slava, Luštek Miroslav, Stepišnik Vida.

6. Komisija za socialnoskrbstvena vprašanja:

Predsednik: Maček Polde;

podpredsednik: Zlatnar Peter;

člani: Burič Rudolf, Draksler Marija, Jeriha Pavel, Mirtič Franček,, Plevnik Jože, Ščurk Dunja.

7. Komisija za proučitev problema vzgoje mladine:

Predsednik: Bole Dušan;

podpredsednik: Jurca Branka;

člani: dr. Benigar Jože, Cvetko Vladimir, Čamernik Franc, Dekleva Modic Marica, Golob Ludvik.

8. Podkomisija za promet:

Predsednik: Kutin Franc;

člani: ing. Jakopič Vekoslav, Nebec Franc, ing. Zupančič Marko, Žagar Janez.

9. Komisija za pregled trgovskih in obrtnih lokalov:

Predsednik: Kušar Karel;

člani: Avšič Ivan, Gjud Ivan, Nebec Franc.

IMENSKI SEZNAM

sodnikov Okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana

Predsednik sodišča: Jelušič Dušan;

sodniki: 1. Grafenauer Vida,

2. Juvanc Alojz,

3. Miklavčič Franc,

4. Nečemar Ferdinand,

5. Pleiweiss Karl,

6. Podržaj Franc,

7. dr. Ravnikar Jelko,

8. Testen Anton,

9. Verbič Božidar.

IMENSKI SEZNAM

sodnikov porotnikov Okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana

Rajon I:

Alt Ivan, Kotnikova 13,
Ausec Jože, Florjanska 18,
Betagelj Avgust, Masarykova 5,
Beber Andrej, Slomškova 16,
Bizjak Stane, Orlova 19,
Boh Jože, Rudnik 121,
Bole Franjo, Tavčarjeva 15,
Bravič Ignacij, Florjanska 29,
Bricelj Niko, Miklošičeva 22/a,
Buh Alojzij, Krekov trg 2,
Burja Tončka, Kongresni trg 9,
Cesar Reli, Vidovdanska 1,
Čop Mica, Poljanski nasip 12,
Einspiler Niko, Grubarjevo
nabrežje 18,
Gerlica Rozi, Jurčičev trg 3,
Gerzinič Alojzij, Stiška ul. 1,

Globočnik Jože, Resljeva 1,
Godina Zora, Napoleonov trg 7,
Gregorič Danica, Sv. Jakoba trg 1,
Groznik Karel, Rudnik 96,
Groznik Ludvik, Prešernova 35,
Hiti Apolonija, Florjanska 17,
Jakofčič Niko, Kotnikova 13,
Jezovšek Regina, Gestrinova 4,
Kadunc Fani, Rudnik 120,
Kapelj Tinka, Livada 23,
Korošec Anton, Slomškova 13,
Mehle Janko, Florjanska 17,
Mlakar Banimir, Gosposka 4,
Oliščič Robert, Prijateljeva 1/a,
Petrič Katarina, Čopova 16,
Pogačar Lada, Frančiškanska 4,
Potokar Franc, Resljeva 29,

Pretnar Ana, Mestni trg 8,	Švab Franc, Stari trg 21,
Prinčič Edvard, Gestrinova ul.,	Tence Marija, Topniška 18,
Racman Vinko, Prijateljeva 9,	Turnšek Frančiška, Slomškova 3,
Ravnikar Mica, Ciril Metodova 19,	Usenik Martin, Gosposka 4,
Repič Ivanka, Sv. Petra 58,	Vesel Ljubica, Wolfova 1,
Rupnik Lojze, Dolenjska 48,	Vrečar Stanislav, Rudnik 55,
Slovenec Miha, Tavčarjeva 1,	Zalar Rudolf, Prijateljeva 8,
Stanič Lojze, Resljeva 22,	Zobec Slavka, Dolenjska 92,
Šega Leopold, Poljanska 21,	Žerjav Stane, Dolenjska 48/a,
Šteblaj Marija, Prijateljeva 10,	Žerovnik Franc, Rudnik 125.

Rajon II:

Becele Janez, Šiška,	Kopač Stane, Vodovodna 34,
Baggia Anton, Milčinskega 12,	Kosi Štefan, Šišenska 63,
Ceraj Cerič Adalbert, Lepodvorska 35,	Kožuh Janez, Šišenska 64,
Curk Jože, Litostrojski blok 4,	Kregar Stane, Poljane 17,
Černe Dragotin, Mala vas 64,	Križman Milan, Žibertova 23,
Ježica,	Kumar Jager Marica, Masarykova 17,
Di Batista Franc, Malgajeva 27,	Lavrič Stane, Frankopanska 1,
Dobnikar Marija, Podutik 26,	Ložar Franc, Stožice 86,
Dobnikar Marjan, Mariborska 4,	Lemut Anton, Kamniška 22,
Dominko Franjo, Koroška 18,	Maček Marija, Glavna direkcija les. ind., Parmova 37,
Dolžan Franc, Galetova 4,	Maraž Anton, Ježica 109,
Erjavec Anton, Zapuška 111,	Medved Jože, Poljane 43,
Florjančič Janez, Aleševčeva 22,	Medvešček Marjan, Galetova 25,
Fugina Jana, Tyrševa 47/a,,	Mencej Milan, Staničeva 19,
Furlan Rudi, Mariborska 27,	Mesojednik Jakob, Trata 21,
Gabršček Franc, Brankova 3,	Meze Edvard, Pržanj 1,
Gerden Franc, Beethovnova 4,	Mrhar Dana, Št. Vid 67,
Glavač Marija, Celovška 14,	Nebec Franc, Pavšičeva 20,
Grojdek Ivan, Funtkova 22,	Okretič Jože, Novi bloki 8, Šiška,
Humar Marija, Kavškova 17,	Pevc Albina, Vodovodna 50,
Intihar Alojz, Draga 65,	Podgoršek Roza, Guncleje 10,
Jakopič Franc, Trata 22,	Resnik Mimi, Dravska 3,
Jakša Jože, Celovška 72,	Romauh Alojzija, Podlimbarskega 27,
Jereb Franc, Tyrševa 33,	Rupnik Jakob, Koroška 12/a,
Kajtna Pavel, Podutiška 36,	Selan Alojz, Podutiška 25,
Kepec Franc, Celovski blok 1,	Selan Milan, Rokova 4,
Kapelj Anton, Harhnetova ul. 4,	
Kogovšek Maks, Verovškova 16,	

Simčič Vika, Ježica 115,
Slavič Jožica, Št. Vid 78,
Smolinski Zofka, Pavšičeva 6,
Sočan Mihael, Štefanova pot 16,
Šiško Janez, Celovška 113,
Tarman Ivan, Verovškova 23,
Tomažič Ivan, Peržanjska 12,

Trontelj Marjan, Celovski blok 12,
Turk Franc, Tyrševa 187,
Verbič Dora, Št. Vid 86,
Vrtačnik Albert, Herbersteinova
3/a,
Zorko Ladislav, Obirska 10,
Zupančič Herman, Scopolijska 16.

Rajon III:

Baš Mara, Predovičeva 40,
Belingar Zinka, Mahničeva 12,
Bobnar Rudi, Na peči 14,
Delkin-Ostaneč Mimi, Pohlinova 9
Fireder Franc, Zaloška 4,
Ferjančič Mimi, Predovičeva 17,
Gorenc Lojze, Bernekerjeva ul.,
Globočnik Jože, Malejeva 23,
Gorše Franc, Bezenškova 38,
Grandlič Anton, Zaloška 2,
Grum Anica, Zg. Hrušica 43,
Jankovič Poršek Lojzka, Št. Vid
nad Ljubljano 60,
Javoršek Terezija, Bernekerjeva
19,
Jereb Karel, Na gmajni 17,
Juvan Janez, Šmartinska 55,
Kavčič Marjan, Središka 8,
Keršič Albin, Cesta v Mestni log
19,
Kogej Viktor, Cilenškova 4,
Kušar Katarina, Pokopališka 29,

Lah Aleksander, Korošče 21,
Markelj Avgust, Šušteršičeva 15,
Matulj Marta, Središka 8,
Osenjak Francka, Zupančičeva 8,
Osterman Jože, Belokranjska 14,
Palčič Dino, Savska 14,
Peršin Tone, Jegličeva 15,
Podlogar Stane, Predovičeva 13,
Presetnik Franc, Šmartinska 136,
Rebolj Jože, Ribniška 4,
Sereg Franc, Ob Dolenjski
železnici 5,
Smolič Vinko, Mahničeva 25,
Stepančič Ema, Gnidovčeva 15,
Stopar Jože, Ciglerjeva 9,
Šturm Tončka, Ribniška 3,
Tomažin Franc, Povšetova 98/b,
Vojir Jože, Gradišče 8,
Vrhovnik Marica, Društvena 4,
Zaletelj Ivko, Fužine 6,
Žagar Andrej, Bernekerjeva 25,
Žorž Angela, Kodelijska 3.

Rajon IV:

Anželj Veljko, Rožna dolina
Cesta III/5,
Autrata Drago, Prešernova 46,
Berdnik Pavla, Rožna dolina
Cesta XV/3,
Bratanič Leopold, Beethovnova 4,
Braun Marjan, Tržaška 24,

Buh Karel, Stranska pot 11,
Čeh Anton, Aškerčeva 1,
Dolničar Milena, Tržaška 12,
Goljevščak Mila, Kocenova 7,
Grobeljšek Viktor, Rožna dolina
c. III/32,
Gruden Andrej, Na griču 3,

Hrovat Anton, Cesta dveh cesarjev 16,
Janežič Lado, Brdnikova 21,
Jenko Miroslava, Tržaška 24,
Jeršek Vinko, Opekarska 29,
Juvan Jože, Aškerčeva 28,
Klarič Milka, Beethovenova 12,
Koren Mirko, Opekarska 54,
Koren Nikolaja, Opekarska 54,
Kotnik Franc, Prešernova 10,
Kraigher Olga, Groharjeva 22,
Krmac Jadviga, Erjavčeva 24,
Kvas Ivan, Židovska steza 4,
Lašič Živojin, Groharjeva 3,
Lesar Ivan, Gerbičeva 23,
Letnar Anton, Gledal. stolba 3/I,
Luin Dušan, Cesta dveh cesarjev 183,
Marolt Anton, Predjamska 41,
Mele Anica, Gosposvetska 1/a,
Merčun Lojzka, Viška 46,
Mikuž Anton, Kozarje 112,
Mlekuž Slava, Tržaška 48,
Ošaben Ivanka, Tržaška 44/a,
Ovsenik Vida, Opekarska 25/I,
Pečarič Alojz, Vrhovci 16,
Pečarič Jože, Vrhovci 16,
Polak Viktor, Marmontova 42,
Požrl Franc, Svetogorska 20,
Prevc Stane, Rožna dolina Cesta XV/11,
Prohaszka Marija, Gorupova 4,
Ribičič Roza, Gajevo 8,
Romih Mara, Pot na Drenov vrh 1,
Savenc Franc, Levčeva 11,
Selan Gabriela, Beethovenova 14/I,
Skuk Ivan, Staretova 22,
Smrekar Jože, Viška 45,
Šivic Melita, Glinška 4,
Škrabelj Marija, Cesta na Brdo 52,
Štangelj Cveta, Marmontova 24,
Turšič Miro, Rožna dolina Cesta II/9,
Vrhovec Slavka, Rožna dolina Cesta VII/16,
Vrhovec Slavko, Vrhovci 1,
Žabkar Štefka, Mestni trg 17,
Zakrajšek Stane, Vošnjakova ul.,
Žalik Anica, Levstikova 48,
Žavbi Matija, Mivka 25,
Žigon Fanči, Gledališka 12.

Rajon V:

Bobnar Ivan, Zg. Kašelj 96,
Čermelj Peter, Polje 96,
Erbežnik Adolf, Zg. Kašelj 130,
Jalovec Stane, Studenec 23,
Kačar Jože, Zalog 37,
Majersič Maks, Zalog 71,
Novak Karla, Zg. Kašelj 101,
Pangersič Franc, Sneberje 34,
Pangersič Ida, Zalog 52,
Prusnik Marija, Polje 100,
Šemrov Slava, Zalog 24,
Tavčar Anton, Zadobrova 10,
Snoj Peter, Sneberje 19,
Zrnec Marija, Studenec 23.

Mladinsko sodstvo:

Brelih Peter, Linhartova 12,
Cotman Alojz, Zg. Kašelj 117,
Černut Janko, Kongresni trg 23,
Čopič Venčeslav, Čopova 21,
Dolorenzo Edmund, Vevče 78,
Demšar Antonija, Vič,
Fedran Marija, Tabor 12,
Goslar Branko, Mivka 15;

Hrastnik Rado, Malgajeva 6,
Hrovat Anica, Polje 156,
Lah Avguštin, Cankarjeva 4,
Lovše Frančiška, Vodovodna 27,
Penko Eleonora, Pokopališka 29,
Pirnat Metka, Kavškova 15,
Pitamic Anica, Kersnikova 5,
Pogačnik Oliva, Medvedova 17,

Roš Zdenka, Dolenjska 10,
Sešek Anton, Sp. Kašelj 20,
dr. Skaberne Bronislav, Franko-
panska 24,
Stegu Zora, Trstenjakova 2,
Sušnik Rudolf, Komenskega 19,
Šivic Melita, Glinška 4,
Trošt Franc, Polje 139.

IMENSKI SEZNAM

sodnikov za prekrške za glavno mesto Ljubljana

sodniki: Arigler Adolf,
Javornik Bogomir.

namestnik sodnika: Kogovšek Miloš.